

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Disputatio VIII. De Ante prædicamentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

per accidens; siquidem neque essentialem neque primarium per se ordinem vel materia, vel forma haberent.

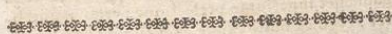
39 Deinde, quia forma ex natura sua respicit materiam, & materia ex natura sua respicit formam, & unaqueque est entitas incompleta, petens coniungi cum altera: sed quando naturaliter petitur aliquis finis ab aliquibus non potest talis esse supernaturalis in sua entitate, ideo enim visio beatifica, & unio hypostatica non possunt peti ex natura sua ab aliqua creatura, quia in sua entitate sunt supernaturales, & ratio est, quia id quod est supra omnia intrinseca principia, nullo modo potest esse debitum illi respectu cuius est supra omnia principia, sed id quod petitur est debitum, & ideo intellectus est debitum naturaliter animæ, & substantia naturæ, & forma materiæ quia petitur ex natura rei ab illis: ergo supernaturale non potest peti à natura, quia deberetur id quod est supra omnia principia intrinseca: sed forma cum qua componit unum ens per se materia respicitur à materia ex natura sua, & essentialiter, & potest essentialiter recipere, quia respicit ut recipiat: ergo non potest esse supernaturalis, quia supernaturale non potest recipi naturaliter ab aliquo.

40 Tunc sic, sed una pars per se, ut est natura, aut forma petit naturaliter alteram: ergo illa non est supernaturalis illis, nec coniunctio illorum inter se.

DISPUTATIO VIII.

De Antepredicamentis.

QVÆSTIO I.

Quid sit Predicamentum, & quotuplex?

SECTIO I.

Proœmium, & sententiæ Adversariorum.

1 **P**REDICAMENTUM latinè-græce vocatur *categoria*, teste Isidoro lib. 2. *originum*. Divo Augustino lib. de *decem categoriis*, sive *catogorema*, à verbo græco *catogoreo*, quod idem sonat ac verbum latinum *predico*, sive *enuntio*. Hebræe דִּבְרֵי *dibber*, unde idem est *categoria* ac *enuntiatio*, sive *predicatio*, quod in sacra lingua dicitur à verbo קָרָא *Karâ*.

2 Vocabulum *categoria* Porphyrius, & Descripsus traductum credere ab Aristotele à forensi usu ad gymnasium, *categoria* enim publicam accusationem significat, quæ criminando in iudiciis versatur, nam κατηγορο, *accuso* significat, nec est inusitatum magnis Philosophis, inquit Porphyrius, ut cum aliquid ignotum patefaciant; aut vocabula innovent, aut usitata transferant, & nova significatione afficiant iuxta illud Ciceronis 1. de *natura deorum*, nova sunt rebus novis ponenda nomina, quod his verbis dilucide aperuit, sibi que concedendum pronuntiavit lib. 1. *academicarum questionum*, ipse eloquentiæ Patens, aut enim

nova sunt rerum novarum facienda nomina, aut ex aliis transferenda, quod si græci faciunt qui in his rebus tot iam sæcula versantur, quanto id magis nobis concedendum est, qui hæc nunc primum tractare conamur. Divo Augustinus lib. 10. *categoriarum*, sic ait, appellatas vero *categorias* constat propterea quod non possunt nisi ex subiectis agnoscere, nisi aliquem sibi hominem ponat ante oculos, quasi subiectum homini, itaque ex subiectis, & prædicatis conficiuntur *categoriae* secundum dispositionem, & ordinem.

Ammonius apud Fonseca bene advertit in his, quæ ad *Ilagogen* Porphyrij præfatur τὰς κατηγορίας, recte dictas paulum immutato verbo, quasi κατηγορίας τῶν τινῶν, id est de quibus attributiones, & enuntiationes, quo pacto verbum proprie non figurate usurpabitur, quia autem, ut assertunt *Conimbricenses*, res in his decem classibus ideo disponuntur, ut superiora de inferioribus iuxta naturæ ordinem enuntientur, & affirmantur, merito ipsæ classes græce *categoriae* nomine insigniuntur, quæ latine ut diximus *predicamenta* appellantur, cuius vocabuli inventor fuisse videtur Boëtius.

Sumitur *predicamentum* aliquando pro tota serie ex superioribus, & inferioribus cõstituta; aliquando pro supremo tantum genere cuiuscumque ordinis, seu *predicamenti* ut assertit Divo Thomas opusc. 49. de *predicamentis*, dum ait, ens autem reale dividitur in decem prædimenta, quæ sunt decem genera suprema rerum.

Fonseca vero erudite satis advertit, quod quia familiaris est non philosophis modo, sed vulgo etiam ut verba quæ actionem significant sæpe numero sumantur pro iis, quæ modo aliquo sub actionem cadunt, quo pacto homines congregatos in unumque convenientes, congregationem conventumque, res, ex quibus fit mixtio mixtionem, & id quod concipimus conceptionem, conceptumque appellamus: Hinc effectum est ut nomen τῆς κατηγορίας αὐτῆς τῆς κατηγορίας, id est, pro eo quod prædicatur, & enuntiatur, de aliquo accipi consueverit, hac ratione vocat Augustinus in lib. *categoriarum*, animal *categoria* substantiæ, & disciplinam *categoria* qualitatis.

Damasceus autem in lib. de *dialectica*, *catogorias* inde nuncupatas affirmat quod de aliquo dicantur, & Cicero idem confirmat lib. 4. *Tusculanarum questionum*, definiens esse id quod de aliquo aut aliquibus dicitur; apud nos autem *predicamenti* nomen non pro ipsa prædicatione, sed pro rebus ipsis sumitur, quæ prædicantur cum ordine, & dispositione superiorum, & inferiorum sub aliquo supremo genere usque ad individua, ut ait Porphyrius in *Ilagoge* his verbis, in singulis prædicamentis esse singula summa genera, esse item quædam subalterna, quæ & genera sunt, ac species; deinde alia quæ sunt species; non item genera sub quibus sola individua collocantur. Imo etiam Aristoteles in ipsa prædicamentorum inscriptione, nam cum singula seorsim prædicamenta exposuisset, ita concludit, atque hæc de propositis generibus sint satis, ubi haud obscure innuit se in hac significatione prædicamentorum inscriptionem intellexisse; sumit enim genus pro tota collectione ex genere, & ex his quæ ab eo quasi oriuntur, ut sunt species, &c. quod posse fieri his verbis confirmat Divo Augustinus lib. de

cem categoriarum, de hinc superiora, id est, animalia, & virgulta, gemmas, & lapides genera nuncupavit; ex quibus partes, vel forma nascuntur, species etiam genera nominare possumus, quod habent excelsius aliquid, id est, viam, ex qua oriri videntur, & nasci, ipsam vero viam supra quæ nihil est, genus appellari voluerunt cum omnibus sibi subiectis ordinatione; quo pacto familiæ ex aliquo progenitore, aut auctore originem ducentes appellantur genera, vt supra diximus agentes de genere.

7 Dupliciter sumitur prædicamentum primo intentionaliter, & secundo intentionaliter; primo modo sumitur pro naturis rebus, quæ prædicata essentialia sunt, v.g. in prædicamento substantiæ, substantia, corpus, vivens, animal, homo: ex quibus constat totum prædicamentum.

8 Secundo intentionaliter sumitur pro illa ordinatione rationis, quam prædicata essentialia vt genera, & species à parte rei formaliter non habent, sed ab intellectu accipiunt sumpto fundamento aliquo à rebus illis considerando vnum tanquam superius, tanquam inferius alterum cum à parte rei nullus ordo detur superioris, & inferioris in ipsis prædicatis essentialibus quod sic probatur.

9 Quia omnis ordo superioris, & inferioris realis arguit distinctionem realem inter extrema in quibus datur talis ordo: sed inter prædicata essentialia, vt supra manet demonstratum contra Scotistas, nulla datur distinctio realis: ergo nullus datur ordo superioris, & inferioris inter illa à parte rei.

SVBSECTIO I.

Multifariam definitur ab Auctoribus Prædicamentum.

10 Fonsæca hoc modo definiendum docet: prædicamentum est generis alicuius, & eorum quæ sub ipso sunt naturalis dispositio. Rationem huius definitionis sic reddit ipse, nam neque omnia de quibus disputari potest, sed sola genera, species, & individua, alijs etiam quibusdam adiectis conditionibus indicantur Philosophi per se disponenda esse prædicamenta, nec dispositio eorum, quæ in prædicamentis ponuntur est excogitata: sed in rebus iniuncta. Nam & distinctio superiorum, & inferiorum inter se non est distinctio rationis, sed ex natura rei; & ideo ordo qui hanc distinctionem supponit, non est arbitriarius, sed naturalis, si enim à superioribus ad inferiora proficiscaris generationis ordinem tenebis, si ab inferioribus ad superiora perfectionis, quorum ille in eadem re à partibus ad totum, hic à toto ad partes progredi solet, sic Fonsæca.

11 Pater vero Hurtado in metaphysica sic definit: prædicamenta sunt divisiones entis, in quibus prædicata cuiuscumque rei collocantur. Quod sunt divisiones entis pater, quia ens partitur in substantiam, quæ primum prædicamentum constituit, & in accidentis quod per novem posteriora distribuitur, ea esse prædicatorum seriem per singula patet, in prædicamento enim substantiæ omnes rationes superiores hominis, & bruti à primo conceptu substantiæ vsque ad individuationem debito ordine distribuuntur; vnde constat prædicamenta in recto dicere conceptum realem entis,

& in obliquo connotare actum intellectus, quæ nonnulla prædicamenta inter se dividuntur, vt actio, passio, vbi, & situs, vel quo prædicata communia, & magis particularia collocantur, nam præscindere substantiam à suis inferioribus, & constituere corpus ex substantia, & corporitate, sit per actus intellectus confusiores, & distinctiores. Ita Hurtado.

Tertia definitio est P. Rubij in proemio ad categorias Aristot. quam sic efformat: prædicamentum est dispositio prædicatorum essentialium superiorum, atque inferiorum sub vno quodam supremo genere, quo nihil est superius, vsque ad individuum, quo nihil est inferius. Vnde liber categoriarum, aut prædicamentorum scribitur opus hoc, id est liber ordinationum, quibus prædicata disponuntur secundum diversos gradus essendi à supremo genere, quod quasi caput totius ordinationis est vsque ad infimas species, & individua.

SVBSECTIO II.

Nostra prima conclusio ponitur.

Prima conclusio, nulla ex his supradictis definitionibus recte traditur, sed aliquo vicio laborant, & incipiendo à definitione Fonsæcæ, sic eam labefacto.

Primo, quia ex quacumque falsa particula in definitione posita tota falsificatur definitio; v.g. si in definitione hominis, quæ est animal rationale adderem solam hanc particulam, adæquate spirituale, quia illa est falsa, tota falsificaretur definitio, veritas enim consistit in indivisibili; vnde definitio aut tota debet esse vera secundum omnes partes aut falsa: sed in definitione Fonsæcæ illa particula, naturalis dispositio, est falsa: ergo tota definitio falsitate inficitur; minor in qua est tota difficultas sic demonstratur, quia ipse Fonsæca explicans quid sit naturalis dispositio ait esse naturalem, quia non est arbitratia, ex eo quod non dependeat ab intellectu: atqui nulla datur dispositio naturalis prioris, & posterioris à parte rei generis alicuius, & eorum quæ sub ipso sunt, quia vt vidimus tractatu de universalibus in communi, & in particulari, non datur genus aliquod à parte rei, neque realiter cætera prædicata sunt sub genere, genus enim, & subiectio ad genus sunt entia rationis dependentia ab intellectu: ergo dispositio quæ innititur, & dependet à summo genere, & subiectione prædicatorum respectu summi generis non erit naturalis sed fictitia, quia eo modo est effectus, vel quasi effectus, quo est causa, vel quasi causa per se illius, v.g. relatio quam dicit chymera est ens rationis, sicut subiectionis inferioris respectu universalis, prædicabilitas, & superioritas universalis respectu inferiorum sunt sine dubio entia fictitia, & rationis, quia chimera, & universale formalissime à quo dependent sunt entia rationis, sed summum genus, & subiectio, aut subordinatio ad illud sunt entia rationis: ergo ordo & dispositio quæ per se dependet ab illis, erit ens rationis, vnde non erit naturalis, sed voluntaria, & dependens à nostro intellectu.

Secundo, quia fundamentum Fonsæcæ ad probationem talem dispositionem esse naturalem, & non inventam, aut excogitatum ab intellectu est falsum: ergo falsa est definitio quæ tali fundamento innititur: antecedens sic patet, nam fundamen-

tum Fonseca his verbis traditur ab ipso; nec dispositio eorum quæ in prædicamentis ponuntur est excogitata sed in rebus inventa, nam distinctio superiorum, & inferiorum inter se non est distinctio rationis, sed ex natura rei: atqui hoc totum falsitatis vitio laborat: ergo; ut probetur hæc minor supponamus primo per impossibile prædicata distinguere ex natura rei, nihilominus à parte rei non datur superioritas, & inferioritas inter illa, sicut non reperitur inter ipsa prioritas, & posterioritas, quia licet talia prædicata distincta sint ex natura rei, nihilominus identificantur inter se realiter, sed idem realiter respectu sui ipsius, nec est prius, aut posterius, nec superius, & inferius realiter, quia alias idem respectu sui ipsius opponeretur quod est summum absurdum, etiam si datur distinctio ex natura rei: ergo; quod autem opponeretur sic probatur, quia superioritas, & inferioritas, prioritas, & posterioritas sunt relationes oppositæ, & oppositiones relative, ubi enim est oppositio datur oppositum, sicut ubi datur albedo datur album, sed inter illa prædicata per se datur superioritas, & inferioritas, quæ sunt oppositiones: ergo talia prædicata sunt opposita, sed stante identitate reali inter aliqua propter solam distinctionem ex natura rei, nullo modo potest dari oppositio inter illa prioritatis, & posterioritatis, superioritatis, & inferioritatis: ergo non potest dari dispositio superioritatis, & inferioritatis propter solam distinctionem ex natura rei; minor hæc sic probatur; divina essentia in sententia Scotistarum distinguitur ex natura rei ab attributis, & nihilominus essentia divina non est prior realiter attributis, nec habet superioritatem à parte rei respectu illorum, ex eo quod identificatur realiter cum attributis, sed substantia, corpus, vivens, & cætera prædicata essentialia identificantur realiter, licet distinguantur ex natura rei: ergo non sunt opposita relative, ac proinde non superiora, & inferiora, genera, & species, priora, & posteriora: ergo dispositio illa superioris, & inferioris inter prædicata non est naturalis, & realis, sed fictitia, & voluntaria, non in rebus inventa, sed ab intellectu excogitata sumpto aliquo fundamento à rebus ipsis.

- 16 Ultimo, quia nulla datur distinctio ex natura rei inter illa prædicata ut patet ex dictis tractatu de differentia, quest. Virum genus, & differentia distinguantur ex natura rei? Quod etiam probavimus disp. de universalibus in communi, & in metaphysica disp. 2. quest. Virum prædicatur ens ex natura rei à differentiis? sed tota ratio quare Fonseca asserit talem dispositionem esse realem, & naturalem, est quia concedit illam distinctionem; ergo si nullo modo datur illa, nullo modo dabitur dispositio inter prædicata essentialia, quæ sit naturalis, & realis, & non fictitia.

SVBSECTIO III.

Aliæ definitiones impugnantur.

- 17 Contra secundam definitionem insurgo primo, quia improptiis vocabulis composita est talis definitio; nam dicitur in illa, sunt divisiones entis in quibus prædicata collocantur, sed improprie loquitur qui dicit in divisionibus collocatur hoc, & illud, divisio enim partitio, separatio, & destructio divisi est, sed in separatione parti-

tione, & destructione nihil collocatur aut ponitur, ponitur autem proprie in sede, loco, ordine, aut dispositione: ergo ut proprie loqueretur debet dicere prædicamentum est ordo, seu sedes, aut dispositio in qua ordinantur, & ponuntur prædicata essentialia.

Confirmatur, quia sicut improprie definiretur mundus dicendo, sunt divisiones entis in quibus omnia particularia entia collocantur, nam licet verum sit quod omnia quæ in mundo collocantur sint partes entis, nihilominus divisio entis est antecedens ad constitutionem particularium entium, & sic non potest definiri res per illam, v.g. leo, & homo constituantur dum dividitur animal per rationale, & irrationale, & nihilominus male definirer hominem dicendo, homo est divisio animalis addendo rationale; equus est divisio animalis, addendo inhiabile: ergo similiter licet verum sit quod prædicamenta fiant per divisionem entis in decem genera, &c. nihilominus, quia illa formalis divisio non est constitutio neque essentia illorum, quæ in tali serie, & ordine prædicamentorum sunt, sed antecederet se habet ad prædicamenta incongrue per tales divisiones definiuntur illa.

Ultimo, quia in prædicamentis ratio principalis non est actus intellectus, neque ens rationis, sed prædicata realia essentialia, ens autem rationis indirecte pertinet ad prædicamentum, ut ipse Auctor in explicatione huius definitionis dicit: atqui in illa definitione prius, & principalis ponitur (& ideo in recto) particula illa, divisiones, quæ significat aut actum intellectus dividendum, aut ens rationis ex tali actu resultans: ergo non est recta, siquidem non explicat res ut sunt.

Dices illud vocabulum, divisiones, significare distinctiones.

Contra, quia aut illa distinctio est realis, aut rationis; si realis est falsa, quia prædicamenta non constituuntur per distinctionem realem; multa enim prædicamenta non distinguuntur realiter ut sunt actio, & passio, & relatio, & absolutum in sententia ipsius P. Hurt. ergo deinde quia distinctio non est constitutio rei, sed sequitur ad constitutionem, & ad esse illius: ergo illa definitio quæ explicat essentiam prædicamentorum per id quod est secundarium ad illa non est essentialis. Præterea quia in vnoquoque prædicamento nulla datur distinctio realis inter prædicata quibus constituitur: ergo falso dicitur quod prædicamentum sint distinctiones reales entis; si rationis eodem modo refutatur ut nunc refutavimus divisionem rationis.

Deinde, quia diminuta videtur illa definitio, siquidem hic auctor ait in quibus prædicata collocantur, sine eo quod explicet esse essentialia illa, quia in prædicamentis non omnia prædicata, sed solum essentialia, & primario non quæcumque essentialia, sed solum genera, & species quæ completa vocantur, ponuntur.

Ultimo definitionem P. Rubij sic impugno primo, quia prædicamenta per se pertinent ad metaphysicam primario: ergo primario dicunt entia realia ut de se patet, & secundario dicunt entia rationis, atqui in hac definitione P. Rubij datur isteron, proteron, ponendo in obliquo prædicata essentialia (genitivus enim est casus obliquus, & ideo dicitur ordo prædicatorum essentialium) ac proinde indirecte, & primario ac directe ens rationis, ordinum nimirum, & ideo ponitur in recto nominandi videlicet

Quæst. I. Quid sit prædicamentum, &c. 503

videlicet casus; ergo non est recta definitio, quia in ea non explicatur essentia definiti ut convenit, v. g. hæc non esset bona definitio filij est pater generans Filium, quia Filius in recto deberet poni, & pater in obliquo, & ideo in recto definiretur sic est genitus à patre; ergo similiter in nostro casu non est recta præsens definitio.

24 Secundo peccat vitio longitudinis, & prolixitatis, nam ut ex summulis patet, definitio debet esse brevis, & clara; ergo non est recta.

25 Tercio, quia illa particula quæ ponitur in definitione sub vno quodam genere quo nihil est superius, veritate caret, nam falsissimum est dicere capita prædicamentorum ita esse suprema ut non detur aliud genus supra illa, hoc enim latissime demonstrabitur *quæst. sequenti*.

SUBSECTIO IV.

Nostri secunda conclusio ponitur.

26 Secunda conclusio, hæc est recta definitio prædicamentorum: Prædicamenta sunt prædicata essentialia disposita ordine superioris, & inferioris à supremo genere illius ordinis, usque ad infimam speciem. Hæc est sententia expressa Divi Thomæ *opusculo 48. cap. 1. in principio*, ubi sic ait, quia prædicamentum dicitur quædam prædicabilia seu prædicata ordinata in ordine prædicamentali.

27 Aliter potest hoc modo definiri: prædicamentum est constitutum ex prædicatis essentialibus dispositis inter se secundum ordinem superioris, & inferioris: sed quia hæc definitio æquivocatione laborat in particula illa, constitutum, ideo postponitur prima.

28 Et eam sic explicio, inter duas rationes, quarum una est ens rationis, & altera ens reale principalior locum debet obtinere ens reale quam ens rationis, & ideo in constitutione, seu definitione prædicamenti in recto ponuntur prædicata essentialia, quæ sunt ens reale; ordo autem quia est ens rationis in obliquo ponitur, quia talis obliquus indicat rem sic significatam per talem casum; minus principaliter pertinere ad rationem definiti, & ideo dicitur in nostra definitione disposita ordine.

29 Per illam particulam prædicata essentialia disposita, docetur prædicamentum ordinari ad cognoscendum naturas rerum, quæ non possunt cognosci nisi tali ordine disponantur constitutiva essentialia earum, scientia enim medijs præmissis, & propositionibus habetur de rebus, quæ propositiones debent fieri necessario ad concludendum in syllogismo ex prædicatis essentialibus, quibus constituuntur subiecta, quorum naturam percipere intendit scientia per syllogismos evidentes, & demonstrationes, in quibus prædicata recte disponuntur, & enuntiantur de subiectis, quibus apte scientia comparatur, talique scientia verum à falso distinguimus circa essentias rerum, captiones fallaces evitamus, laqueosque deceptionum vel scindimus vel dissolvimus, sunt enim prædicamenta quasi rerum omnium, quæ in orbe terrarum reperiuntur quasi exercitus, & phalanges validissime, quibus recto ordine dispositis contra errorum, & ignorantie tenebrarum manus, & catervas bellum fortiter inimus, & veluti apperto Marte dimicantes hu-

iusmodi adversarios in fugam convertimus, ac terga vertere cogimus manifeste, & tandem desideratam, gloriosamque victoriam reportantes io triumpho, io triumpho, ingenti gaudio perfusi canimus iucundissime.

Dicitur à ordine, quia sine illo potius aggregatio quam prædicamentum esset, sine quo propositus finis nullo modo acquireretur, quæ ordo ut diximus non est realis: sed rationis cum fundamento tamen à parte rei eo modo quo supra diximus de universalibus in tractatu illorum.

Dicitur à supremo genere, non quia aliud superius genus non reperiatur: sed quia licet detur aliud, nihilominus est primum in eo ordine, vel substantiæ vel quantitatis vel qualitatis, &c. sub qua omnes, v. g. substantiæ completæ quatenus distinguuntur à quantitate, qualitate, & cæteris comprehenduntur, ideoque data opera non à primo, seu à summo genere, (quia hæc verba significant non dari aliud prius genus supra illa) sed à supremo diximus, supremum enim quocumque maxime universaliter dicitur.

Ponitur usque ad ultimam seu infimam speciem, quia series prædicamenti in atoma specie consumatur, individuum autem non ingreditur prædicamentum. Quod sic probatur. Nam prædicamentum sunt prædicata essentialia, quæ de individuo prædicantur: sed prædicata essentialia, quæ de illo dici possunt finiuntur, & sistant in atoma specie: sed individuum est extra speciem, & est ipsum subiectum de quo illa prædicantur; ergo individuum non continetur in prædicamento, præcipue, quia quidquid addit individuum ultra infimam speciem est extra essentiam individui, ita ut quidquid progreditur ultra speciem infimam non sit essentialiter singulari: ergo optime dicitur in definitione à supremo genere usque ad infimam speciem.

Ultima conclusio: prædicamenta sunt tantum decem, quam conclusionem amplector potius propter auctoritatem tot gravium Doctorum, quam propter rationum pondera, & evidentiam, quia ut ait P. Suarez, hæc veritas non est per se nota, quæ enim evidens, aut immediata connectio est inter illa extrema: solum enim congruentia possunt asserri ad huiusmodi conclusionem confirmandam, quas statim proferemus: sed ubi deficit claritas demonstrationum cogit pondus auctoritatum gravissimorum Doctorum, quorum adeo infixa est medullis hæc sententia, ut de illa hæc verba protulerit P. Suarez *tom. 2. metaph. disp. 39. sect. 2. num. 12*. Iam vero tam est receptum philosophicum dogma de numero decem prædicamentorum, & consequenter de numero novem generum accidentium præter substantiam, ut quasi temerarium in philosophia existimetur hoc in dubium revocare, illud ergo ut certum supponamus ex communi sensu, & ore omnium, & rationem sufficientem illius investigemus, si ille.

Hanc appertis verbis tueretur Aristoteles in *Logica, lib. de categoriis cap. 4.* ubi sic annumerat decem prædicamenta; eorum, quæ nulla complexione dicuntur singula aut substantiam significant, aut quantitatem, aut qualitatem, aut ad aliquid, aut ubi, aut quando, aut situm esse, aut habere, aut agere, aut pati, quod præterea satis clare *lib. 5. metaph. cap. 7.* expressit ibi, ut autem substantia quidem, inquit, ut in summa dicamus

tamus vel ut homo equus, quantitas autem ut bicubitus, tricubitus: Qualitas ut album ad aliquid ut duplum dimidium maius; ubi vero in foro, &c. Quando autem ut heri: situm vero esse ut sedet: habere autem ut calcatum esse: agere vero ut secare, vrere, pati ut secari, vri, sic philosophus, & postea data opera vnumquodque predicamentum sortitur, & omnia latissime per quinque sequentia capita explicat.

35 Divus Augustinus Doctor Cherubicus, non solum auctoritate sed etiam ratione favet huic conclusioni *lib. de decem categoriis, cap. 8.* his verbis, nam, & qui dicit aliquid duo dicit, quod est, & id quod est non potest ab altero intelligi, nisi dicatur, eorum ergo quæ nulla sui copulatione dicuntur, quodcumque singulare dictum fuerit, aut usiam significat, aut quantitatem, aut qualitatem, aut ad aliquid, aut iacere, aut facere, aut pati, aut ubi, aut quando, aut habere. Hæc sunt categoriæ decem, quarum prima usia est, scilicet quæ novem cæteras subinet. Reliquæ vero novem *opus 68. nota*, id est accidentia sunt. Ex quibus novem sunt alia in ipsa usia, alia extra usiam, alia intra, & extra. Quantitas, qualitas, & iacere in ipsa usia sunt, mox enim ut usiam, vel hominem, vel equum dixerimus advertamus necesse est bipedalem, quadrupedalem, aut album, aut nigrum, aut stantem, aut iacentem.

Hæc in ipsa usia sunt, & sine hac ipsa esse non possunt; alia sunt extra usiam ubi, quando, habere, & locus ad usiam non pertinet, & tempus, & vestiri, & armari, sed ab usia separata sunt. Alia sunt communia id est, & intra, & extra usiam; ad aliquid, & facere, & pati: ad aliquid ut magis, & minus; utraque enim dicinon possunt nisi coniuncto altero, quo magis sit vel minus. Propterea ergo vnum in se habet aliud extra se; Item facere extra est, & intra ut cedere quisque non potest dici nisi alterum cædat, vel legere, nisi ipse legens aliud sit aliud quod legitur: ita ergo, & usia hæc est, & extra usiam. Pati similiter cædi enim, vel vri nullus potest nisi ab altero patiatur. Propterea hæc quoque, & in usia est, & extra usiam, sic Divus Augustinus, quem toto pectore Angelicus Doctor veluti discipulus magistrum sequitur *opus 49. de decem categoriis, seu de predicamentis, & 3. lib. phys. lect. 9. & 5. metaph. lect. 5.* rationem Divi Thomæ ex his omnibus locis collectam sic adducit P. Fonseca, *lib. 5. metaph. cap. 7. quæst. 2. sect. 3.* quam omnium optimam vocat ipse Fonseca.

36 Cum primæ substantiæ sint prima subiecta, in quibus proinde cernuntur, & de quibus prædicantur omnia attributa, quæ per se in prædicamento ponuntur, ex vario modo essendi huiusmodi attributorum in primis substantiis, & de eisdem prædicandi colligendus est prædicamentorum numerus: sunt autem decem modi, quibus aliquid in eis esse potest, de eisdemque prædicari, totidem igitur sunt prædicamenta, non plura, aut pauciora; assumptio ex inductione, & ratiocinatione ostendi potest, inductione quidem ex varia quærendi ratione, quo pacto eorum quæ modo aliquo insunt in primis substantiis, & de illis prædicantur, alia pertinent ad quæstionem quid est: quæ necessario sunt substantiæ, alia ad quæstionem quantum est: quæ nisi quantitates esse non possunt ut esse bicubitus; alia ad quæstionem quale est proprie, ac præcise sumptam: quæ haud dubie qualitates sunt, ut esse album; alia ad

quæstionem ad quid refertur: quæ sunt relationes; alia ad quæstionem quid agit: quæ actiones sunt, ut verberare; alia ad quæstionem quid patitur: quæ passiones sunt, ut vri; alia ad quæstionem ubi, nempe varia loca, alia ad quæstionem quo pacto situm est, variæ nimirum positiones ut sedere; alia ad quæstionem habitus, vestitum, togatum esse; cum ergo nullus se offerat quærendi modus, qui sub ijs non contineatur, patet inductione decem esse modos essendi in primis substantiis de eisdemque prædicandi.

Ratiocinatione vero per divisionem hoc modo. Quia quidquid modo aliquo inest in prima quavis substantia, & de eadem prædicatur, vno e tribus modis illi convenit, aut enim pertinet ad eius essentiam, aut non pertinet quidem, sed solum illi inhæret, aut nec pertinet ad essentiam, nec inhæret, sed solum extrinsecus afficitur: si pertinet ad essentiam primæ substantiæ est substantia; si non pertinet sed tantum inhæret illi; aut cõvenit illi absolute, aut comparate: si absolute, aut sequitur materiam, aut formam; si materiam est quantitas; si formam est qualitas: si vero convenit comparate, aut comparate ad aliud ut pure terminum, & sic est ratio formaliter, aut comparate ad aliud ut ab eo patiatur, & sic est passio vel ad aliud ut ad locum continentem. Item si ad locum, vel tantum ut ibi existat, & est ubi, vel ut ibi taliter, & cum tali positione, & dispositione partium, & sic est situs. Quod si nec pertinet ad eius essentiam, nec illi inhæret, sed tantum afficitur, aut extrinsecus denominatur, aut denominatur ratione potentia activæ, aut non? si primum est actio, quo pacto calefactio, quæ ab igne profluit denominatur ignem agentem; si vero non ratione potentia denominatur, aut denominatur ut mensura, aut aliter, si ut mensura essendi est quando, quod si non denominatur ut mensura essendi erit habitus.

Hæc ratio quam adducit Fonseca paululum à me immutatur ut probabilior procedat, nam si ut profertur solum, & præcise ab eo auctore dicitur, aut pronuntietur multas patitur difficultates, quas in lucem edidit Hur. contra Rubium, quæ evitantur aliquomodo si disponatur hæc ratio ut à me traditur.

Præter has alia possunt rationes probabiles in hunc modum fabricari: prima, quia si ad ens completum ut aliqui volunt reducerentur prædicamenta ut ad vnum solum caput in tam universali, & tam confuso conceptu nimis confuse res omnes cognoscerentur. Quod etiam contingeret si ad tria quasi capita, v. g. ad substantiam, accidens intrinsecum completum, & extrinsecum redigerentur tam diversa genera, neque ita explicite, distincte, & clare cognosci explicarique possent, ut petit perfecta, & vera scientia rerum, quam Aristoteles intendit his decem divisionibus tradere, ac docere; unde in hac numero ratione prædicamentorum spectavit Philosophus ut ad apte scientias addiscendas facilis aditus pateret, referreturque, quo facile, clare, ac distincte ingredi possemus ad rimandas, penetrandas, enumerandasque penitus rerum omnium naturas in talibus ordinibus à supremis generibus usque ad infimas species collocatas, simulque varios modos attingeremus afficiendi, & denominandi primam substantiam, quæ est primum subiectum, de quo omnia enuntiantur. In alijs vero divisionibus

bus non ita clare, expresse, & distincte proponuntur diversa genera, ac diversi modi reales efficiendi, & denominandi individuum, & singularem substantiam, quorum perfecta ac distincta cognitione rerum studio vacantes, sapientia apicem, & perfectionem consequantur.

Vnde cum potius claritati commodoque scientias adipscentium, quam rigori metaphysico consuluerit Aristoteles, non lydio lapide, sed pingui, ut dicitur, minerva debet hic prædicamentorum numerus examinari, quod oculis vsurpans Philosophus licet in medium protulerit, ut iam dixi, nunquam tamè data opera examinavit; amplectenda igitur est hæc divisio tanquam utilis, & accommodata; quia neque ens ita debet restringi, ut non capiat à vulgo ut ait P. Hurtado; neque ita divagari, ut non possit congruenti methodo circumscribi; vnde bene dividitur ens per varios conceptus intrinsecos, & extrinsecos. Denarius autem universalitatem quandam significat qui recte applicatur enti rebus universis inibibito. Architas Tarentinus insignis Pythagoricus in hanc imaginationem primus incidisse dicitur, quam Aristoteles, & ceteri Philosophi sequuti accuratius differentes de rebus ipsis, quam de prædicamentorum divisione. Fuere autem Pythagorici admodum numerorum observatores; Denarium autem rebus universalissimis ascribebant.

41 Secunda congruentia sit, quia omne quod est, vel est ens per se, & nulli alteri inherens, & sic est substantia, vel est alteri inherens, & sic est accidens, & hoc vel inheret ratione materiae vel ratione formæ, vel ratione totius compositi in materia vel forma; si inheret ratione materiae hoc potest esse tripliciter, quia vel inheret materie solum ab intrinseco, vel solum ab extrinseco, vel partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco; si solum ab intrinseco est quantitas, quia quantitas inest soli materiae, & solum ab intrinseco, independentem ab omni alio; si autem inest solum ab extrinseco sic est ubi, quod resultat intrinsece in locato, ratione loci extrinseci, & convenit illi ratione quantitatis quam habet, si denique inest partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco ratione etiam materiae, omne enim quod patitur, patitur ratione materiae quam habet, & quia inest pallo ratione materiae quæ est intrinseca, & ab agente quod est extrinsecum, ideo inest partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco, quare ratione materiae habemus tria prædicamenta, quantitatem, ubi, & passionem. Si secundo inheret ratione formæ, hoc potest adhuc fieri tripliciter, vel enim inest omnino ab intrinseco, & est qualitas, quia qualitas sequitur formam solum, quæ est omnino intrinseca, neque quatenus talis pendet ab extrinseco, si est omnino ab extrinseco est quando, cum sit quasi causatum à tempore, quod est extrinsecum, & illud afficit rem temporalem ratione formæ illius, quæ durat, si est partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco est actio quæ convenit rei ratione formæ, cum vnumquodque agat quatenus est actu quod convenit rei ratione formæ, & inest partim ab intrinseco, quia principium illius est in ipso agente, & partim ab extrinseco, quia terminatur ad aliquod extrinsecum ad effectum nimirum, quare ratione formæ habemus alia tria prædicamenta, qualitatem, quando, & actionem.

42 Si tertio accidens inheret materiae ratione
R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

totius compositi, eodem modo potest etiam esse tripliciter, id est vel omnino ab intrinseco, vel omnino ab extrinseco, vel partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco; si primum, est relatio, quia hæc non requirit extrinsecum efficiens, quia manet talis relatio ab ipso fundamento; si secundum est habitus, quia est denominatum extrinsece. Si est partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco est situs, seu positio quæ causatur ex ordinatione partium in toto, & in comparatione ad locum, partes enim sunt intrinsecæ ipsi toti, & locus est quoddam extrinsecum, atque ita causatur partim ab intrinseco, & partim ab extrinseco, quare ratione totius habemus tria alia prædicamenta, id est relationem, habitum, & situm, & sic sunt decem vnum substantiale, & novem accidentalia: sed hæc ratio, quia congruentia solum est, patitur similiter aliquas difficultates, sed quid mirum, quia omnis congruentia hanc conditionem induit, quia in hoc distinguitur à demonstratione, quod sufficit ut probabiliter numerus prædicamentorum persuadeatur, si quidem non tam evidenti ratione, quam probabilibus argumentis, ex auctoritate petitis innuitur.

Ut autem omnia prædicamenta memoria retineantur, sequentia carmina à Doctoribus solent tradi, in quibus singulis dictionibus singula prædicamenta suo designantur ordine.

Arbor sex natos fervore refrigerat vltos.

Ruri cras stabo, nec tunicatus ero.

Arbor indicat substantiam; sex indicat quantitatem, natos relationem; Fervore qualitatem; refrigerat actionem; vltos demonstrat passionem; ruri ubi; cras quando; stabo situm; tunicatus habere.

QVÆSTIO II.

*Verum suprema genera prædicamentorum
ita sint primo diversa, ut in nullo
genere superior conveniant.*

SECTIO I.

Sententia Adversariorum ponitur.

PRIMA sententia affirmat, ita P. Suarez in metaphysica, tom. 2. disp. 39. sect. 2. num. 23. ubi sic allerit, nihilominus dicendum est hæc omnia membra sub ente, & accidente distingui ut genera primo diversa, id est, sub nullo superiori genere contenta, neque omnia neque illorum aliqua.

Probatur primo auctoritate Aristotelis 1. Posteriorum, cap. 11. & ideo quasi per antonomasiam vocare solet prædicamenta genera; vnde ca. 9. prædicamentorum, ita concludit; de generibus ergo propositis, ea quæ sunt dicta sufficiant: & Porphyrius cap. de specie, ait in singulis prædicamentis esse species, quæ collocantur sub genere, & sub se non continent nisi individua, & genera, & Damascenus clarissime patrocinatur huic sententiæ in dialect. cap. 39.

Secundo ratione sic probatur, quia in sententia contraria, nulla potest reddi ratio sufficiens illius divisionis

§ § § divisionis

divisionis in decem predicamenta, nisi omnia membra eius sint summa genera; quia predicamentum nihil aliud est, quam debita dispositio, & coordinatio essentialium predicatorum, ex quibus ea quæ in quid predicantur de individuo supra illud in recta linea collocantur ab inferioribus ad superiora ascendendo; hæc autem linea sicut ab infimo, id est, ab individuo incipit, ita non terminatur nisi ad aliquod genus summum, alias nulla sufficiens ratio reddi potest cur in vno genere potius quam in alio terminetur; nec etiam poterit reddi ratio cur cum sint novem genera accidentium, vnum predicamentum substantiæ solum sit ergo.

4 Tercio a priori debet esse ratio, quia modus contractionis vel determinationis entis, aut accidentis ad hæc suprema capita predicamentorum non est per veram compositionem per differentiam quæ possit esse extra rationem generis quam rationem tetigit Aristoteles, *3. metaph. 4.* & eam in superioribus declaravimus.

5 Quarto, quia ens est analogum ad decem predicamenta: sed quod est analogum non est genus: sed supra predicamenta omnia non datur nisi ens; ergo supra predicamenta omnia non datur aliquod genus.

6 Dices accidens esse univocum ad accidentia, sicut substantia ad substantias; ergo saltem circa aliqua predicamenta, & supra ipsa datur aliquod genus.

7 Contra, quia sicut ens est analogum ad substantiam, vel accidens, quia accidens est imperfectius substantia, ita accidens erit analogum, quia accidens modale est imperfectius accidenti reali.

SECTIO II.

Nostri sententia proponitur, & auctoritate probatur.

8 Conclusio: aliquod genus datur commune vel omnibus, vel saltem aliquibus predi-
mentis; hæc sententia est communis inter doctissimos neotericos, quos ipse Suarez citat, & probatur.

9 Primo auctoritate evidenti Philosophi *lib. 10. metaph. c. 5.* & secundum Divum Thomam *lec. 4.* ubi hæc verba profert: differentia vero, & diversitas aliud, diversum enim a quo est diversum non necesse aliquo esse diversum, omne namque aut est diversum aut idem quodcumque est ens, differens vero ab aliquo, aliquo differens; quare necesse ipsum idem aliquid esse, quo differunt, hoc autem ipsum idem genus, aut species, omne namque differens differt aut genere, aut specie; genere quidem, quorum non est communis materia, nec generatio ad invicem, ut quorumcumque aliqua figura categoriæ, dicitur autem genus secundum quod ambo idem dicuntur secundum substantiam indifferentia; omnia enim differre videntur, nec solum diversa esse, sed quædam differentia sunt genere, quædam in eodem predicamenti ordine sunt locata: sic Aristoteles, supra quæ verba sic ait Divus Thomas in commentariis illius lectionis, ostendit in quo differat differentia, & diversitas, dicens quod aliud est differentia, & aliud diversitas, duo enim quorum vnum est diversum ab altero non est ne-

cesse per aliquid esse diversa, possunt enim esse diversa seipsis, & hoc ex predictis patet, quia quodcumque ens alteri comparatum aut est diversum, aut est idem: sed quod est differens ab aliquo oportet quod per aliquid sit differens; unde necesse est ut id quo differentia differunt, sit aliquid, idem in illis, quæ non sic differunt. Hoc autem quod est idem in pluribus, vel est genus, vel est species; unde omne differens differt aut genere, aut specie; genere quidem differunt, quorum non est communis materia, & paulo post, ut sint genere differentia, quæcumque sunt in diversis predicamentis, ut linea, & albedo, quorum vnum non sit ex alio, dicitur autem genus, quod predicatur specie differentibus, sicut de homine, & equo. Sic Divus Thomas, ex quibus evidenter sequitur nostra sententia.

Nam in hoc distinguitur ut patet ex verbis Aristotelis, & Divi Thomæ diversum a differente, quod diversa non diversificantur aliquo eodem, & communi illis, quia se ipsis diversa sunt, hoc enim indicatur illis verbis, diversum enim a quo est diversum, non necesse aliquo esse diversum, possunt enim esse diversa se ipsis ut ens, & nihil; differentia autem semper sunt differentia in aliquo eodem, & communi illis; unde sive specie sive genere, hoc est, sive habendo idem genus, sive eandem speciem communem illis, & hoc indicatur illis verbis, differens vero ab aliquo, aliquo differens; quare necesse ipsum idem aliquid esse, quo differunt, hoc autem ipsum, idem genus, aut species. Quod amplius explicat Divus Thomas illis verbis, unde necesse est ut id quo differentia differunt, sit aliquid idem in illis; hoc autem quod est idem in pluribus vel est genus, vel species.

Tunc sic: sed ex Aristotele, & ex Divo Thoma, quæ sunt in diversis predicamentis differunt inter se, & non sunt diversa, quod indicatur illis clarissimis verbis, ut sint genere differentia, quæcumque sunt in diversis predicamentis, & ex illis, omnia enim differentia videntur eadem, & non solum diversa entia, sed hæc quidem genere differentia; hæc autem in coelestibus categoriis, quare in eodem genere, ergo sunt differentia in aliquo illis communi eodemque, in quo conveniant, dum per differentias differant, ut homo, & equus differunt, quia conveniunt in genere animalis, dum differunt per rationale, & irrationale; unde cum res diversorum predicamentorum differunt, debent convenire vel in genere, vel in specie; ergo in genere illis communi, ac eodem ipsis: ergo datur aliquod commune genus multis predicamentis ex Divo Thoma, & ex Philosopho.

Pater autem Suarez responderet cum Alensi ad hunc locum, dicendo quamdam æquivocationem in illis verbis textus admittendam, nam cum Aristoteles ait in aliquo esse idem ea, quæ differunt, sumit differre proprie, cum autem addit, hoc vero idem, aut genus, aut species, est, ait subintelligendum esse hoc idem in quo conveniunt differentia, & differunt diversa genus, aut speciem esse; unde cum subdit Aristoteles omne differre, aut genere, aut specie, differens accipiendum pro diverso quatenus commune est ad differre proprie, & primo diversum: hæc expolitio necessaria est considerata consequentione Aristotelis ea quæ sub genere convenientiam habent,

hent, non dixisset ea differre genere, quæ non habent communem materiam, nam hæc differentia generica potius consistit in carentia communis generis physici; unde statim potius subdit ea differre specie, quæ conveniunt genere; ergo intelligit genere differre, quæ genere non conveniunt; ergo cum Aristoteles sumit differens, ut illud distinguat in differens genere, & differens specie, sumit differens prout commune est ad diversum, & proprie differens, nam differre genere non est proprie differre, sed esse diversum, quia illud in quo sunt idem, quæ proprie differunt tantum est aut genus aut species; ut enim ipsa verba præferunt differre genere, non significat differre sub genere, sed differre, id est non convenire in genere, sicut differre specie non est differre sub specie, alias individua different specie, quia sub specie individualiter differunt.

¹³ Sed contra, quia hæc interpretatio, si intentum Aristotelis in eo textu consideremus, est absurda, & incredibilis: nam cum ibi (ut ipse Suarez advertit) de vocabulorum differentia tractasset, & propriam significationem, in qua differens à diverso distinguitur assignet, ineptissimum videri posset, ut ea vocis æquivocatione vteretur, sicut v.g. maximum absurdum foret, si ageremus proprie de substantia quatenus discriminatur ab accidenti, & propriam significationem assignarem, in qua ens per se ab ente per accidens distinguitur; vel si ageremus de Deo quatenus proprie distinguitur à creatura, & statim, & subito extemploque dum de hoc negotio agimus, vteremur æquivocatione, in qua accidens pro substantia, Deum pro creatura in ipso contextu, & accollutia, seu hlo ratiocinationis, & discursus fumeremus; quis enim lumine, ac rationis splendore circumfusis non reprehenderet nos tali modo tractantes, seu ut melius loquar tenebris confusionis doctrinam obtenebrantes, ac confundentes, quomodo enim finem seu scopum in illo contextu à se intentum colligaret Philosophus, si quando ipse vult assignare discrimina quibus differens à diverso distinguitur, statim vtrumque cum differenti videlicet diversum confunderet, certe Penelopsis tela hæc ratiocinatio Aristotelis videretur, quod cum antea tegeretur, postea destrueretur ab ipso.

¹⁴ Deinde, considerata etiam consecutione textus, videtur expositio non solum non necessaria, sed potius absurda, & incongrua menti Aristotelis; nam Aristoteles postquam dixit in hoc distinguere diversum à differenti, quod diversum in nullo convenit, assignat ea in quibus differentia possunt convenire, dicitque esse duo, genus scilicet, aut species, & secundum hæc divisit proprie differens in differens sub genere summo, & hoc vocat absolute sub genere, quod ita est genus ut nunquam sit species, & differens sub genere infimo, aut subalterno, quo simul est species, genus enim subalternum species etiam est, quia genere, & differentia constan in quo distinguitur à genere summo, quod non constet genere, & differentia, ut est ens completum, aut accidens completum absolutum, vel in differens sub specie infima, nam dupliciter potest aliquid differre specie, aut sub specie infima ut Petrus, & Paulus, & huiusmodi differentia habent idem genus animalis, vel sub specie subalterna ut homo, & equus, vel animal, & arbor, sub specie subalterna viventis, & hæc etiam habent idem genus, quod est, vel ipsa species subalterna, quæ quia talis est, & non infima est simul genus, & species.

R. P. Ildph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

cies vivens nimirum, vel aliud genus superius, corpus nimirum aut substantia, quæ idem genus sunt respectu arboris, & animalis, nam corpus est idem genus illorum, & etiam substantia. Ecce textus consecutio, ubi nihil congruens expositioni adversariorum reperitur, & omnia nobis favent, & sic hæc est vera consecutio, seu accollutia illius discursus Aristotelis, & Adversariorum falsa, primo, quia hæc consecutio convenit cum intento Aristotelis quod non habet consecutio tradita ab adversariis. Nam ipse Suarez ait si solum consideremus intentionem Aristotelis, &c. ineptissimum videri posse, ut ea vocis æquivocatione vteretur Philosophus; nihilominus tamen videtur expositio necessaria considerata consecutione textus; sic ille, unde ipsi fatentur consecutionem à se traditam esse contrariam intentioni Aristotelis, quod manifeste indicat non esse veram consecutionem, nam de nullo non solum sapientissimo, sed nec leviter sapientie coloribus distincto potest præsumi quod proferat talem discursum in quo opponantur discursus consecutio, & intentio ipsius. Alias etiam idem sibi opponeretur; ergo si non debet tam male sentiri de tanto Philosopho, dicendum est fallam esse illam consecutionem, quæ opponitur intentioni discursus, & rectam quæ convenit cum intentione illius: atqui mea convenit cum intento Aristotelis, & adversaria disconvenit; ergo mea est vera, altera autem falsa.

Nec obest illud, quod adducit Suarez, nimirum, nam si genere differentia vocasset Aristoteles, &c. non enim obest, imo nostrum intentum confirmat, recte enim ait Aristoteles, nam ea, quæ absolute differunt, seu sub summo genere nullam habent materiam communem v.g. substantia, & accidens, ubi, & Petrus, & ut Divi Thomæ exemplis utamur linea, & albedo, quia hæc non constituuntur eadem materia essentialiter, ut constituuntur ea, quæ differunt specie, id est, aut sub specie infima, ut Petrus, & Paulus, qui successive possunt eadem materia constitui, ut videre est in Castibus, & ex Brasiliensibus in Iapuijs, qui carne humana vescuntur; unde eadem alimenti materia, manducans, & manducatum constituuntur, vel si non loquamur de his, eadem specie materia constituuntur Petrus, & Paulus; aut sub specie subalterna, ut arbor, & homo, pomum, & Petrus, & eadem numero materia constituuntur, aut eadem specie; & licet aliqua sint, quæ non sub eadem materia, nec specie, nec genere, nec numero differant, ut Angeli, & homines, qui nihilominus differunt sub specie subalterna substantia; attamen cum hoc sit singulare, & plurimum contingat, quæ sub specie differunt conveniant in materia; inde est, quod discrimen tribuatur inter differens genere, & specie, per hoc, quia in plurimum evenit, & contingit: licet in aliquibus contrarium eveniat v.g. ipse Suarez absolute docet substantiam realem esse perfectiorem accidenti; licet aliquid, quod est sub accidenti, ut est gratia, superet substantiam, ut ipse asserit *rom. 2. de gratia*, & res est perfectior modo, licet vni hypothetica excedat equum, aut arborem, quæ sunt res, quia hoc aut raro, aut in raris evenit, contrarium autem in plurimum. Deinde discrimen in hoc fundatur, quod ea, quæ sub genere summo differunt, non habent, nec conveniunt in materia, & hoc semper, & necessario, imo nec possunt convenire; eis autem quæ differunt sub specie non repugnat convenire, imo pene omnia excepto aliquo

§ 5 x conve

conveniunt, unde recte assignatur discrimen, v.g. ut in relationibus, quia in sententia ipsius Suarez, distinguitur relatio transcendentalis à prædicamentali; quod prædicamentalis petit terminum actuale; transcendentalis autem, licet aliquando petat actuale, & ei non repugnet habere actum existentem illum, non tamen petit hoc necessarium ut prædicamentalis; & sic negatur quod Suarez assentit dum dicit: ergo intelligit genere differre ea, &c. usque ad illa verba, nec specie, nec genere.

Deinde ad illam probationem, quæ adducitur ab ipso in illis verbis, ut enim ipsa præferunt usque ad ultimum, distinguimus, dicendo differre genere, aut specie ex se, esse indifferentia, ut intelligantur, vel in hoc sensu, non conveniunt in genere, aut specie, vel in hoc distinguuntur sub genere, id est, conveniendo in genere aut sub specie, & sic indiscriminatim iam hoc, iam illo modo auctores utuntur illis verbis; unde ex illis præcisè verbis non debet iudicari, nisi toto contextu scripturæ considerato, ubi utitur genere aut specie differt, nam secundum illud axioma iuris, nisi tota lege perspecta, index non debet ius dicere: atqui considerata consequentia vera textus, & Aristotelis, & secundum verba antecedentia genere differre est sub genere differre, nam ipse ait, ut supra adduximus, differens vero (ut distinguitur à diverso de quo ibi loquitur) ab alio aliquo differens, quare necesse ipsum idem aliquid esse, quo differunt, hoc autem ipsum idem genus, aut species, quod explicans Divus Thomas ut dixi, ait unde necesse est, ut id quo differentia differunt, sit aliquid idem in illis: ergo dum genere differunt genus est idem in illis, sed si non convenirent in genere genus non esset idem in illis: ergo in hoc textu genere differre non est non convenire in genere, sed potius convenire sub genere, & sic conveniendo differre per differentias, aut subalternas aut infimas; in quo ait Aristoteles distinguitur diversum à differenti, quia diversa in nullo genere, aut specie conveniunt; unde negatur semel, & iterum, & toto ore, & pectore negatur illud, quod adducit P. Suarez dicendo differre genere non significat differre sub genere: sed differre, id est, non convenire in genere, sicut differre specie non est differre sub specie. Ad illud autem quod adducit, alias individua differre specie, si intelligatur ex consequentia textus differre sub specie, id est, differre per differentias individuas dum conveniunt in specie ut in hoc loco Aristotelis intelligitur concedimus; si autem sonet differre non conveniendo in specie, si loquatur de individuis diversarum specierum, ut de Bucephalo, & Petro est verum, si de Petro, & Paulo negatur.

SECTIO III.

Nostra sententia rationibus demonstratur.

Secundo probatur ratione; quia omnia prædicamenta intrinseca, v.g. substantia, quantitas, qualitas, relatio, &c. conveniunt in ratione entis completi intrinseci, sed ens completum intrinsecum est genus: ergo omnia illa prædicamenta conveniunt in aliquo genere. Maior est evidens, quia ea conveniunt in aliqua ratione, quando talis ratio existit in illis, prædicatur de illis sub eodem nomine, & ratione, & participatur

ab illis: sed ratio entis intrinseci completi, sub eodem nomine existit in omnibus prædicamentis completis, &c. prædicatur de illis, & participatur ab ipsis: ergo omnia illa prædicamenta conveniunt in ratione entis intrinseci completi; minor illa sic probatur, quia hæc est vera prædicatio: substantia est ens completum intrinsecum, quantitas est ens intrinsecum completum reale, qualitas, relatio, quando, & ubi, actio, &c. sunt entia intrinseca completa, realia; nam prædicamenta solum fabricantur ex entibus completis realibus, ac proinde ens rationis, & entia incompleta excluduntur à prædicamentis directe, solumque indirecte reducantur ad illa, & in omni latitudine prædicamentorum solum habere est denominatio extrinseca: ergo omnia illa iam annumerata prædicamenta habent in se rationem entis completi intrinseci realis, & prædicatur de illis.

Confirmatur, quia ea conveniunt in aliqua ratione, quæ sunt similia in tali ratione: sed omnia supradicta prædicamenta sunt similia in ratione entis intrinseci completi realis: ergo conveniunt in tali ratione, v.g. ideo Petrus, & Paulus conveniunt in ratione hominis, quia sunt similes in illa ratione, & ideo sunt similes, quia participant prædicatum eiusdem rationis: sed omnia illa prædicamenta ut iam dixi habent in se, & participant rationem entis realis intrinseci, & completi, alias non prædicaretur de illis, quia solum id prædicatur de aliquo quod in ipso existit eo modo quo prædicatur ut de se patet: ergo omnia illa prædicamenta sunt similia in ratione entis realis, &c. ac per consequens conveniunt in illa.

Minor in qua est tota difficultas sic probatur, nam in ente completo intrinseco reperiuntur, & verificantur omnes conditiones necessarie ad constitutionem generis: ergo tale ens completum reale, &c. est genus respectu illorum; consequentia est evidens, antecedens probatur discurrendo per omnes conditiones generis.

Prima conditio est ut id quod est genus sit univocum, & hæc convenit sine dubio enti completo, respectu illorum prædicamentorum, quod demonstratur omnibus argumentis, quibus efficacissime probatur à me in metaph. disp. 2. q. 2. 3. 4. & 5. univocatio entis ut sic respectu suorum inferiorum, omnibus enim illis argumentis præsens conclusio aperte convincitur, ad quæ remittimus lectorem, ne iterum actum agamus.

Secunda conditio generis est ut non transcendat differentias inferiorum, sed potius sit extra illas: sed ens completum intrinsecum, & reale non transcendit differentias prædicamentorum, de quibus agimus, sed potius est extra rationem differentiarum talium prædicamentorum: ergo ens intrinsecum completum reale est verum genus: maior est evidens ex illo axioma logico, genus est extra rationem differentiarum, ideo enim ens ut sic provt abstrahit à completo, & incompleto non est genus, quia non est extra rationem differentiarum inferiorum; & contra ideo animal est genus respectu hominis, & equi, quia est univocum, & est extra rationem differentiarum, & ideo est extra illas, quia non transcendit differentias hominis, & equi, neque imbibitur in illis: ergo genus non debet transcendere differentias inferiorum, &c.

Minor sic demonstratur primo, quia illud prædicatum, quod transcendit aliquod subiectum, &

Quæst. II. Vtrum genera suprema, &c. 509

& imbibitur in illo affirmatur, & prædicatur cum veritate de ipso: sed ens completum reale intrinsecum non prædicatur de differentijs prædicamentorum, neque cum veritate de illis affirmatur: ergo non transcendit illas, neque imbibitur in illis, ac proinde erit extra rationem illarum: maior est evidens, quia ideo in sententia Divi Thomæ (quem sequitur P. Suarez, & reliqui cum quibus pugnamus) prædicatur Deus de relationibus divinis, & divinis attributis, v.g. in his prædicationibus Paternitas est Deus, Filiatio est Deus, sapientia, & misericordia sunt Deus, quia Deus transcendit divinas relationes formaliter, & divina attributa: necneque formaliter imbibitur, & ideo etiam in sententia Patris Suarez, ens ut sic prædicatur formaliter de perfectitate, & inalicitate contra Scotum, quia transcendit illas, & è contra ideo non prædicatur Deus formaliter licet identice prædicetur de divinis relationibus, & attributis in sententia Scoti, & aliorum, quia Deus nec attributa nec relationes transcendit.

22 Ratio autem à priori horum evidens est, quia illud, quod transcendit aliquod subiectum, & imbibitur in illo est idem cum illo formalissime: sed illud quod est idem formalissime cum alio potest formalissime prædicari, & affirmari de illo prædicatione, & propositione vera, ex eo enim quod res est vel non est propositio dicitur vera vel falsa: ergo illud prædicatum quod transcendit differentias, & imbibitur in illis formaliter prædicatur de illis.

23 Minor sic probatur, quia de ente incompleto formaliter, & metaphysice non potest ens completum metaphysice, & formaliter prædicari: sed differentia prædicamentorum non sunt entia completa: sed potius incompleta metaphysice, & formaliter, ideo in sententia P. Suarez differentiarum rerum non ponuntur per se in prædicamento: ergo ens completum, &c. non potest prædicari formaliter, neque propositione, aut prædicatione vera affirmari de differentijs prædicamentorum.

24 Confirmatur, ideo caput prædicamenti substantiæ non prædicatur de differentijs corporis, viventis, animalis, hominis, quia tale caput est substantia completa, & differentia talium prædicamentorum sunt incompleta, & propter eandem rationem substantia completa ut sic non transcendit differentias illorum neque imbibitur in illis: sed differentia prædicamentorum sunt incompleta; ergo ens completum ut sic non transcendit illas, neque imbibitur in illis, ac proinde nullo modo formaliter prædicatur de ipsis.

25 Secundo eadem minor sic demonstratur, quia ubi datur negatio alicuius prædicati non potest imbibere, & intrinsece reperiri tale prædicatum: sed in differentijs prædicamentorum datur negatio entis completi ut sic: ergo ens completum ut sic non potest imbibere, & reperiri in differentijs prædicamentorum; sed quod non reperitur in aliquo, neque imbibitur in illo nullo modo transcendit ipsum, quia definitio transcendentiæ est imbibitio, unde falsissime diceret, qui affirmaret substantiam transcendere ultimas differentias accidentis, quia substantia, neque imbibitur neque reperitur in accidente; ergo ens completum ut sic nullo modo transcendit differentias prædicamentorum; maior est evidens, quia impossibile est, quod sint simul in eodem subiecto affirmatio, & negatio alicuius, duæ enim contradictoriæ

non possunt esse simul in eodem subiecto: sed negatio, & prædicatum, quod negatur per illam negationem sunt affirmatio, & negatio, ac proinde sunt duæ contradictoriæ; ergo ubi est negatio alicuius prædicati, non potest esse prædicatum, cuius negatio est; minor in qua est difficultas sic demonstratur; quia in ente incompleto datur negatio entis completi: sed differentia, ut probatum est, sunt entia incompleta; ergo in ipsis non datur ratio entis completi, ac proinde dabitur negatio entis completi, quod est synonymum illius.

26 Tercio probatur ratione, quia respectu qualitatibus, & quantitatis datur commune prædicatum accidens nimirum completum reale: sed hoc est genus: ergo iam respectu aliquorum saltem prædicamentorum datur aliquod genus commune; maior est evidens, quia qualitas, & quantitas sunt accidentia completa, & de utrisque prædicatur univoce accidens completum, quia est verum dicere quantitas est accidens completum, qualitas est accidens completum; ergo conveniunt in accidenti completo ut sic; minor sic probatur, quia accidens completum est univocum, respectu illorum, & est extra rationem differentiarum; ergo est genus; quod non transcendat, nec imbibatur, sed sit extra differentias. Probatur omnibus rationibus quibus id probavimus ratione superiori de ente completo; Quod autem sit univocum sic patet, quia accidens completum ut sic dicitur rationem communem, & non per habitudinem unius ad aliud: ergo æque respicit utrumque; ergo nulla ibi ratio analogiæ intercedit, imo etiam si quis contendat accidens dici de qualitate, & quantitate non propter rationem communem, nec propter attributionem: sed propter proportionalitatem scilicet, quia sicut quantitas se habet ad suum esse, ita qualitas se habet ad suum; licet sic aliquis opinetur non poterit explicare differentiam inter analogiam in accidente respectu qualitatibus, & quantitatis, & analogiam veram ac propriam, in qua nomen proprius de uno dicitur quam de alio, quia nec quantitas, nec qualitas habent quod sit accidens propter proportionem ad aliam, quia non est maior ratio de una quam de altera: sed utraque absolute est accidens completum per suum esse in quo fundatur quidem illa proportio tanquam relatio quædam, tamen hæc non sufficit ad analogiam, nisi vel sit tam impropria ut non sufficiat ad formalem convenientiam, vel nisi cum convenientia formali, (quæ hic negari non potest ut de se patet) alia habitudo, vel dependentia intercedat, quia similis relatio, vel proportio etiam in univocis reperitur, imo tanto proprior, & exactior, quanto maior est univocatio, nam sicut homo comparatur ad suum animal, ita leo ad suum, & sic de cæteris.

27 Dices in hac collatione accidentis ad quantitatem, & qualitatem, nec univocationem esse: nec analogiam: sed æquivocationem; sumique posset argumentum à sano, quod quamvis analogice dicatur de urina, & medicina respectu animalis, tamen respectu eorum inter se videtur æquivoce dici, quia nec dicitur univoce ut per se constat, cum nihil commune illis significet; neque analogice, quia non dicitur de una per habitudinem ad aliam; sic etiam leo videtur æquivoce dici de Christo, & de Dæmone, quamvis de utroque dicitur analogice per comparisonem ad ani-

mal iugibile, seu ad verum leonem, & videtur illa analogia esse proportionalitatis; quia illa vocis translatio fundata videtur in comparatione Christi, v. g. & leonis ad utriusque fortitudinem, nam sicut leo se habet in suis actibus ad fortitudinem suam, ita Christus ad suam; tamen, quia hæc proportio longe diverso modo consideretur in Christo, & in Dæmone, ideo respectu illorum videtur vox æquivoca: & idem facile est considerare in reliquis metaphoricis translationibus; sic similiter quantitas, & qualitas sunt æquivocæ inter se, quia accidens ut sic est analogum ad omnia predicamenta.

28 Sed contra primo, quia hæc obiectio provenit ex falso principio, & supposito, nam vel supponit accidens completum de quo loquimur esse analogum ad quantitatem, qualitatem, & reliqua predicamenta, unde comparatum illud non ad omnia respectu quorum habet illam analogiam: sed solum ad illa membra particularia ad quantitatem scilicet, & qualitatem, cum non possit esse univocum nec analogum propter rationem dictam esse æquivocum: sed totum illud principium, & suppositum est falsum: ergo falsa obiectio; hæc minor sic probatur, nam licet accidens ut sic provt abstrahit a completo, & incompleto; extrinseco, & intrinseco, reali, & modali possit esse analogum respectu novem predicamentorum, hoc est, quia est commune illis, & per prius dicitur de realibus, quam de modalibus, & prius de intrinsecis, quam de extrinsecis: sed nos non loquimur de accidenti ut sic, in tota illa latitudine: sed solum loquimur de accidenti intrinseco reali completo ut sic, quod non est nec potest esse analogum respectu novem predicamentorum: quod evidenter sic patet, nam illud quod non est commune multis, nec participatur ab illis non potest esse analogum respectu illorum: analogia enim supponit inæqualem participationem respectu analogatorum, v. g. animal non potest esse analogum respectu hominis, & arboris, quia arbor non participat rationem animalis, nec animal est ratio communis respectu illius.

Item licet substantia ut sic sit analogia respectu modi, animæ, & Angeli, nihilominus substantia completa realis, non potest esse analogia respectu illorum, quia substantia completa realis non respicit ut ratio superior modum, & substantiam incompletam; unde sicut maximum absurdum foret maximaque ignorantia negare substantiam completam realem, quæ est caput predicamenti, & verum genus respectu Angeli, & corporis, dicendo, quia substantia est analogia ad unionem, angelum, & animam rationalem, quia procederet ex falso principio, nimirum intelligendo substantiam quæ est caput predicamenti esse substantiam ut sic, cum non sit nisi substantia completa realis, quæ sicut non est communis, neque participatur ab illis (cum nec omnia sint entia realia, nec omnia entia completa) non potest esse analogia; ex alio autem capite cum solum immediate a corpore, & spiritu participatur intrinsece, & æqualiter non potest talis substantia non esse univoca; unde qui ita hoc inficias, maxime fallitur; sic similiter qui dixerit non esse univocum accidens completum reale intrinsecum ad qualitatem, & quantitatem, siquidem ab ipsis æqualiter primario sine attributione unius ad aliud & sine dependentia, sed potius

cum maxima æqualitate participatur, quia accidens ut sic sit analogum ad novem predicamenta, vel quia falso supponitur novem predicamenta esse analogia inter se in ordine ad accidens completum reale intrinsecum fallitur absolute, errabitque toto celo, quia nec loquimur de accidenti ut sic, sed de accidenti completo, reali, & intrinseco, quod non est analogum ad novem predicamenta quia non participatur ab illis nec est commune illis, sed solum est commune, & participatur à quantitate, & qualitate, & ab illis proprie, & æqualiter, unde univocum.

Secundo contra, & argumentor ex verbis ipsius P. Suarez, qui alibi ad hanc obiectionem contra se posita labefactandam in nostrum favorem sic efficaciter argumentatur dicendo, sed quidquid sit de aliis analogis impropriis aut metaphoricis, in quibus verum sine dubio est non esse univocationem, respectu extremorum, quæ ex diversis habitudinibus aut proportionibus idem nomen participant, & questio tantum de nomine esse potest, an illa sit dicenda æquivocatio, aut analogia saltem mediata, quod magis videtur habere usum, tamen in presenti hoc dici non potest, primo quia octo saltem predicamenta non possunt esse analogia per proportionem, & metaphoram, aut extrinsecam rationem, ut in exemplo sani ab adversariis adducto patet, nam relatio non est accidens per habitudinem ad qualitatem, nec vbi, &c. (excepto habere) sed per intrinsecum ordinem ad essendum in alio, & in existendum per se essentialem ipsis; unde illud exemplum satis non est ad rem contra nos in presenti casu. Deinde, quia si proportionem aut proportionalitatem hic consideremus non est impropria, & metaphorica, sed cum convenientia intrinseca formali, quæ sufficit ut nomen significet illa omnia sub eadem communi ratione. Si vero sermo sit de attributione, quamvis quantitas, & qualitas diversas habitudines dicantur, ab substantiam tamen non denominantur accidentia ab illis habitudinibus ut diversæ sunt, sed solum ut in ratione essendi similes sunt, quapropter accommodatius esset exemplum in sano, v. g. quatenus de multis animalibus dicitur, nam licet sit analogum si ad animal, & ad cætera comparatur, tamen si respectu diversorum animalium sumatur non est analogum sed maxime, & perfecte univocum, quia eadem ratione, & æque primo de illis dicitur, & sicut in eis diversi sunt modi essendi sani, & habendi sanitatem, tamen non sumunt denominationem sani ex illis modis ut diversi sunt, sed solum ut conveniunt in communi ratione habendi sanitatem.

Vergetur amplius, quia adhuc licet sanum ut sic esset analogum, nihilominus sanum, vivens, sensibile non est analogum ad urinam, animal, & medicinam, quia nullum præter animal est sanum, vivens, sensibile, ut est animal: ergo similiter licet accidens ut sic sit analogum, accidens autem completum reale intrinsecum minime. Deinde, nam etiam albedo, & nigredo, v. g. habent diversas habitudines ad substantiam, imo, & substantiæ ipsæ ad Deum, & inter se, v. g. homo, & equus habent diversos modos essendi específicos, & nihilominus ens ut sic, & substantia completa ut sic dicitur univocum respectu illorum, quia ratio entis ut sic, & substantia completa, neque explicat neque requirit illam diversitatem, & ideo illa non obstant, te habet suam unitatem formalem seu obiectivam, quæ si aliunde tollatur habitudo unius ad alteram

ram seu dependentia sufficit ad univocationem, sed hoc totum reperiri potest in aliquibus primis generibus.

30 Neque obstat opponi contra nos quod eadem vox, seu nomen non possit esse analogum, & univocum v.g. accidens.

31 Non enim obstat talis obiectio primo, quia non est contra nos, quia nos non dicimus eandem vocem, seu eandem rationem esse univocam, & analogam simul, sed potius dicimus unam vocem, & rationem esse univocam, v.g. accidens intrinsecum completum respectu qualitatis, quantitatis, &c. & aliam distinctam vocem magis universalem, v.g. accidens esse analogum respectu novem prædicamentorum accidentium, quia habere ex eo quod sit denominatio extrinseca non potest convenire univocæ cum reliquis prædicamentis intrinsecis in ratione accidentis ut de se patet.

32 Secundo, non obstat talis obiectio, nam etiam eadem vox respectu diversorum potest esse univoca, & analogæ, v.g. risus respectu actionis hominis hilaritatem indicantis, & floriditatis prati est analogæ, & eadem ipsa simul respectu risus Petri, Pauli, & Antonij est univoca ratio. Item sanum respectu viri, medicinæ, & animalis est analogum, & respectu animalium præcisè est univocum.

33 Quod patet à fortiori, quia eadem vox potest esse univoca, & æquivoca simul respectu diversorum, v.g. canis respectu latrans, & syderis est vox æquivoca, & præcisè respectu multorum animalium latrantium est univoca.

34 Et ratio est quam optime adducit Pater Suarez, quia quod respectu quorundam significat diversas rationes inquit vel rationem communem cum habitudine, vel ordine, potest respectu aliorum significare rationem eandem, & sine ordine vel habitudine inferiorum inter se, fateor tamen intercedere differentiam, quia in alijs æquivocis, vel analogis nomen non habet analogiam, & univocationem etiam respectu diversorum ex vi eiusdem impositionis, sed ex una habet univocationem, & ex pluribus analogiam, vel æquivocationem, quia multiplex illa significatio solum in multiplici impositione, vel metaphorica translatione fundatur: at vero ens si vere est analogum ad substantiam, & accidens ex vi unius, & eiusdem impositionis habet utrumque respectum computatione diversorum, ratio est, quia non significat plura ex vi plurium impositionum, sed ex vi unius rationis obiectivæ in multis inventæ, quæ in quibusdam reperitur cum ordine, & habitudine eorum inter se, in alijs vero sine tali ordine, vel habitudine, ex quibus manifeste colligitur nostra veritas.

SUBSECTIO I.

Alia solutiones refutantur.

35 Respondet P. Rubius ad nostram rationem, dicendo accidens completum esse analogum, & non univocum, & idem dicit de ente completo intrinseco, ad quod probandum hæc verba profert in Logica tractatu de analogia; ut igitur hoc efficaciter probetur, annotanda est doctrina Divi Thomæ 1. p. q. 13. art. 5. ubi de analogis loquens ait nomen analogum duobus mo-

dis significare attributionem unius ad alterum, vel multorum ad unum, & ponit exemplum in sano quod est analogum attributionis respectu medicinæ, & animalis per attributionem unius ad alterum, nam medicina dicitur sana, quia est causa sanitatis animalis, sed idem sanum dicitur analogice respectu viri, & medicinæ, non quia unum horum habeat attributionem ad alterum, sed quia utrumque dicitur tale per attributionem ad tertium: nempe ad animal, virum quidem tanquam signum sanitatis, medicina vero tanquam causa. Ex hac doctrina applicata ad propositum inquit Rubius colligi potest argumentum efficax ad probandum accidens esse analogum, nam utrumque modus attributionis nempe unius ad alterum, vel multorum ad unum efficit nomen analogum.

Sed in accidentibus reperitur secundus modus attributionis: ergo accidens erit analogum attributionis respectu quantitatis, qualitatis, &c. sicut sanum respectu viri, & medicinæ. Probatur consequentia, quia omnia accidentia significantur cum intrinseca habitudine, & attributione ad substantiam; ex quibus sequitur manifeste accidens completum intrinsecum non esse genus, quia genus debet esse univocum.

Sed contra hanc solutionem P. Rubij insurgo primo, quia ex hac ratione sequitur manifeste nullum dari genus, nullamque posse assignari rationem communem univocam respectu inferiorum, sive in substantijs, sive in accidentibus, sed hoc est maximum absurdum; ergo illud ex quo sequitur.

Maiores sic probatur, quia omnia genera aut sunt accidentaliter realia creata, aut modalia, aut substantialia creata, dico creata, quia in divinis non admittitur genus, sed in omnibus his datur ratio formalis propter quam negat Rubius accidens completum respectu quantitatis, & qualitatis esse genus, & ratio univocæ ergo propter eandem rationem formalem debet negare omnia illa esse genera, & rationes univocas; unde negabit omne genus: consequentia patet, quia ubi est eadem ratio formalis, est idem effectus, vel quasi effectus formalis.

Hæc minor sic probatur, quia ratio formalis quare negat iste auctor accidens esse genus, & univocum, est quia omnia accidentia, quæ continentur sub accidenti ut sic, & ipsum accidens ut sic dicunt ordinem, & attributionem ad substantiam tanquam ad perfectius, & à quo dependent tanquam à principaliori analogato, licet non in ratione accidentis, in ratione tamen entis ut sic, sed similiter accidentia modalia creata dicunt ordinem, & attributionem ad res, ut relatio ad rem relatam, & ubi ad ubi catum, figura ad quantitatem, situs ad corpus, actio ad agens, & hoc maiori dependentia, quam accidens ad substantiam, magis enim dependet modus à re cuius est modus, quam accidens reale à substantia; siquidem saltem divinitus accidens reale potest conservari separatim à substantia, & sine illa, & relatio sine relato, & ubi sine ubi catum, &c. non possunt adhuc de potentia absoluta conservari.

Item maiori perfectione excedit substantia relationem quam substantia intellectum, & quam aqua frigiditatem. Deinde intellectus, qui est qualitas, quantitas, &c. non solum in quantum sunt accidentia, sed in quantum particularia accidentia, quia sunt proprietates, & passionibus substantiarum.

tia, intellectus enim est proprietas substantiae spiritualis, quantitas materiae primae, dicunt ordinem ad substantiam tanquam ad proprium formale principium activum, & passivum, & tanquam ad essentiam cuius possessiones sunt.

41 Tandem substantia creata completa, & omnia inferiora illius, denique omnia praedicamenta, quia creata entia sunt, dicunt maiorem habitudinem, ordinem, & attributionem ad Deum, maiorem dependentiam ab ipso (a quo infinito excessu perfectionis exceduntur) quam modi creati à rebus, quam accidentia à substantia, nam ut ait Divus Thomas loco citato, Deus plus distat à creaturis, quam quaecumque creatura ad invicem.

Item haec habitudo, attributio seu dependentia essentialis est in sententia P. Rubij in ordine ad Deum tanquam ad analogatum principalius, si non in ratione entis creati, certe in ratione entis ut sic, quod adeo verum est ut si quaereretur à P. Rubio de qua analogia deberet dubitari, de analogia, & attributione creaturae respectu Dei? an de analogia creaturarum inter se? ut de accidenti respectu substantiae creatae, &c. absque dubio responderet Rubius potius dubitandum esse de attributione, & analogia creaturarum inter se, quam de analogia ipsarum respectu Dei. Et ratio evidens est, quam nuper tetigi, quia maior attributio, maior dependentia, strictior ordo datur creaturae respectu Dei, quam vnius creaturae respectu alterius, &c. ergo si attributio quam dicit accidens completum, & omnia accidentia ad substantiam creatam tollit ab illo, & impedit in ipso rationem generis respectu accidentium sibi subiectorum, à fortiori maior attributio, quae datur inter omnia capita praedicamentorum ad Deum, v.g. substantia completa creata ut sic, quae est genus generalissimum praedicamenti substantiae, quantitas, & qualitas, nullo modo habebunt rationem generis respectu suorum inferiorum, quia talis attributio, dependentia, & ordo ad Deum impedit in illis rationem univocationis cui innititur necessario ratio generis, & sine qua nullo praedicatum potest esse genus; imo nullo inferius poterit esse genus, quia omnia inferiora praedicamentorum dicunt attributionem ad Deum, & dependentiam ab ipso, quae etiam inter se habent habitudinem: ergo nullo dabitur genus, sed frivolum est, & absurdum inauditum negare omnia genera propter solam rationem P. Rubij: ergo etiam erit absurdum propter rationem ipsius negare rationem generis in accidenti reali, completo, intrinseco respectu quantitatis, & qualitatis, &c. neque in ente intrinseco completo reali admittere rationem generis, respectu substantiae, quantitatis, & qualitatis.

42 Secundo, quia omnis analogia attributionis debet esse fundata, ut patet ex principiis ipsius Rubij, in inaequali participatione alicuius rationis omnibus analogatis communis; unde analogia solum reperitur inter significata eiusdem nominis analogi, & non inter significata diversorum nominum, ut patet evidenter ex definitione analogi ut sic (in tota sua communitate, & latitudine sumpti, quatenus distinguitur ab univoco, & equivoco ut sic) quae sic se habet, analogia sunt quorum nomen est commune, ratio vero substantiae partim eadem, partim diversa, itaque quod convenit analogo ut sic ex vi propriae definitionis, ac proinde per se, & primario, est, ut habeat

vnum nomen, & rationem substantiae partim eadem, & partim diversam: sed secundum illud principium logicum, dici de omni, quid quid dicitur de superiori, dicitur de omni contento sub illo: ergo omnibus analogis inferioribus convenit hoc sine exceptione, sicut v.g. quia homini ut sic superiori respectu omnium hominum in particulari convenit risibilitas, omni contento sub illo convenit illa: atqui analogo ut sic convenit habere idem nomen: ergo omni contento convenit sine exceptione, quod adeo verum est, ut id quod analogum est ex eo solum quod alio nomine significetur praeter illud quod significatur cetera analogiam non analogum, sed univocum erit, v.g. substantia sub hoc nomine communis, est analogum in sua sententia ad substantiam completam, & incompletam; si autem mutato nomine dicamus substantiam completam, non est analogum sed univocum, quia tali nomine non comprehenduntur substantiae incompletae, quae analogata minus principalia sunt, sed solum substantiae completae, quae aequaliter participant rationem substantiae completae ut sic: ergo ad omnem analogiam requiritur necessario ut analogata habeant idem nomen.

Vnde Divus Thomas citatus à Rubio ibidem 43 duplicem illum modum analogiae seu attributionis assignat, inter significata eiusdem nominis sani, nempe animal vrinam, & medicinam; haec sunt verba Divi Thomae in medio corporis articulo citati à Rubio secundum analogiam, id est proportionem, quod quidem dupliciter contingit in nominibus, vel quia multa habent proportionem ad vnum, sicut sanum dicitur de medicina, & vrina in quantum utrumque habet ordinem, & proportionem ad sanitatem animalis, cuius hoc quidem signum est, illud vero causa, vel ex eo quod vnum habet proportionem ad alterum, sicut sanum dicitur de medicina, & animali in quantum medicina est causa sanitatis, quae est in animali, & paulo post ait, & iste modus communis medius est inter puram equivocationem, & simpliciter univocationem, neque enim in his quae analogice dicuntur est vna ratio, sicut est in univocis, nec totaliter diversa sicut inaequivocis; sed nomen quod sic multipliciter dicitur significat diversas proportionem ad aliquid vnum, sicut sanum de vrina dictum significat signum sanitatis animalis, de medicina vero dictum significat causam eiusdem sanitatis. Ecce verba Divi Thomae, quibus loquens de omni analogia utitur vno nomine, quod significat, & principale analogatum, & minus principalia, ita ut si non sit idem nomen respectu omnium analogatorum non erit analogia; unde si analogata minus principalia diversis nominibus significantur à nomine quo significatur magis principale analogatum, etiam si minus principalia analogata cum habitudine, ordine, seu attributione ad principale analogatum sustentantur, nulla dabitur analogia inter illa, cuius argumentum evidens est, quod Divus Thomas ponit exemplum vtriusque, & omnium analogorum in sano, quod sive in vna, sive in altera analogia consideretur, comprehendit tam analogatum principale, quam minus principalia, nam in analogia attributionis multorum ad vnum etiam illud vnum significatur eodem nomine quo illa, quae ad ipsum attribuuntur simul etiam significatur.

Verbi gratia, ideo sanum est analogum attributionis 44

butionis respectu vrinae & medicinae, quia ambae simul dicunt ordinem, & attributionem ad animal, quod est principalis analogatum significatum eodem nomine quo appellantur vrina, & medicina, siquidem omnia illa sani nomine significantur.

45. Quod patet evidenter, nam si medicina, & vrina attribuantur ad hominem non vt sanum, seu vt sanabilem: sed potius ad ipsum vt animal rationale, non respiciendo illum vt sanabilem: sed vt sapientem, aut vt beatificabilem non erit analogum attributionis, quia non sunt sub eodem nomine, nec sub eadem aliquo modo ratione: sed potius sub diversis; medicamentum, & vrina sub nomine sani, homo sub nomine sapientis, &c.

46. Urgetur, quia non minus dicit medicamentum attributionem ad animal sanandum sub nomine medicamenti, quam sub nomine sani, nam medicamentum essentialiter vt tale respicit vt causam sanitatem animalis, & sub hoc nomine non est analogum, de quo nulla alia ratio potest tribui, nisi quia nomen medicamentum non est commune homini, & ipsi medicamentum, eo modo quo sanum est commune utrique, & idem est in analogia in qua vnum dicit attributionem ad alterum.

47. Vnde pro certo habendum est in quacumque analogia analogata omnia tam principalia quam minus principalia debere significari vno eodemque nomine: atqui nomine accidentis intrinseci realis completi non significatur substantia quae est analogatum magis principale: sed solum accidentia quae minus principalia analogata sunt: ergo accidens completum, &c. non est analogum sed potius vniuocum ad quantitatem, & qualitatem, licet quantitas, & qualitas dicant attributionem ad substantiam.

48. Neque obstat id quod ultimo addit Rubius, dicendo quod duplex assignatur analogia, alia attributionis multorum ad vnum, alia vnius ad alterum; ita vt si in vtraque sanum sit commune ad omnia analogata non duplex, sed vna analogia erit contra textum Divi Thomae.

49. Sed hoc inquam non obstat. Quia vt diximus in vtraque analogia, seu in vtraque attributione debet esse nomen commune, quod convenit illis non ratione differentiarum: sed ratione praedicati communis, & superioris; vnde in hac ratione non differunt: sed potius conveniunt, differunt autem ratione differentiarum particularium, quae assignantur a Divo Thoma loco supra citato, ubi apertam differentiam inter vtramque assignat etiam si conveniant in hoc quod est habere idem nomen.

SUBSECTIO II.

Placita aliorum Doctorum oppugnantur.

50. Pater Franciscus Suarez 2. tomo metaph. disp. 39. sect. 3. num. 17. hanc rationem tribuit vt accidens abstractum a quantitate, & qualitate non sit genus, quia nullus inquit conceptus potest abstrahi a rebus diversorum praedicamentorum, ita vniuocum respectu aliquorum, quin aliqua ex parte includat analogiam respectu aliorum, vel transcendentiam repugnantem rationi generis; vt si accidens intrinsece afficiens sumatur vt quid commune ad entitatem, & modum

accidentalem, licet secundum eam rationem possit habere vniuocationem, tamen vt sic multa sub se comprehendit, quae in nullo praedicamento directe collocantur, v. g. modum inheretiae, qui per se se intrinsece afficit tum formam inherentem, tum etiam subiectum cui inheret, & quamvis sub tali ratione sit incompletum, accedens tamen absolute, & in latitudine entis, fortasse non est magis diminutum ens, quam modus vbiuationis aut passionis quae propria praedicamenta constituunt. Quo fit vt de eiusmodi conceptu accidentis, vere dicatur, non posse ita abstrahi vt sit communis ad sola accidentia completa, id est, quae directe in praedicamentis accidentium collocantur; ideoque non posse esse genus, neque habere differentias extra sui rationem, neque omni carere analogia.

Rursum si accidens sumatur pro entitate propria, & forma accidentali, sic solum videtur quidam conceptus compositus, ex duobus simplicibus conceptibus analogis, nam conceptus formae vt sic analogus est ad formam substantialem, & accidentalem; ille vero modus qui additur, cum dicitur accidentalis, non potest esse ita determinatus, & proprius aliquorum accidentium, quin ex se communis sit omnibus, nam omnia habent accidentalem modum afficiendi; illa ergo convenientia quasi transcendentalis est, ideoque non potest constituere conceptum genericum, etiam si alias sit vniuocum respectu aliorum, vel etiam si ex coniunctione plurium conceptuum analogorum sumatur vt proprius seu determinetur ad talia significata. Ratio vero a priori esse videtur, quia haec genera summa habent primariam quandam diversitatem in modo afficiendi, quod maxime notum apparet in quantitate, & qualitate, & ideo nulla est convenientia inter eas secundum proprias rationes earum: sed solum in ratione accedendi (vt sic dicam) quod ex se commune est alijs. Plus ergo requiritur ad rationem generis, quam ad rationem vniuoci praedicati, etiam in quid; nam ad vniuocationem sufficit propria, & vniuersalis, seu immediata habitudo ad plura secundum eandem rationem, ad genus autem ultra hoc necessarium est vt nec transcendentiam habeat in formali ratione sua, neque analogiam respectu aliquorum, quod etiam ad rationem proprii vniuersalis necessarium est, sic ille.

Sed contra, & imprimis P. Suarez non solvit 2. difficultatem nostri argumenti, quia nos in eo non loquimur de accidenti vt sic, nec de forma intrinseca accidentali sub hac vniuersalitate, iam enim scimus huiusmodi praedicata superiora non posse esse genera, quia transcendent differentias inferiorum ad quae comparantur, solum enim loquimur in nostro argumento de ratione accidentali, vera completa, & intrinseca respectu quantitatis, & qualitatis, &c. quae sine dubio vniuoca est, quia quantitas sine attributione ad quantitatem est accidens reale completum intrinsecum, & qualitas etiam sine attributione ad quantitatem est similiter accidens intrinsecum completum reale, imo perfectior quantitate ratione differentiarum, & ratione praedicati superioris aequaliter conveniunt, & aequaliter illam participant: ergo nulla analogia reperitur inter quantitatem, & qualitatem in ratione accidentis completi intrinseci.

T r t Deinde

53 Deinde certissimum est præcipue in sententia P. Suarez accidens completum non posse transcendere differentias quantitatis, & qualitatis, quia tales differentiae sunt incompletæ, sicut sunt incompletæ etiam differentiae substantiarum: ergo si ipse Suarez ait ad genus solum necessarium esse, ut nec transcendentiam habeat, neque analogiam respectu inferiorum, accidens intrinsecum completum reale, sine dubio erit genus respectu quantitatis, & qualitatis, cum respectu illarum, nec sit transcendens, neque analogum.

54 Vnde fallitur sine dubio, dicendo in principio suæ responsionis nullum conceptum posse abstrahi à rebus diversorum prædicamentorum univocum, &c. quia quidquid non est æquivocum neque analogum, & est prædicatum superius necessario est univocum, quia adæquate dividitur terminus superior, vel quasi superior in æquivocum, analogum, & univocum, ut ex Summulis patet: sed accidens completum reale intrinsecum non est æquivocum ut de se patet, quia quando prædicatur de inferioribus accidens completum, &c. non solum nomen, sed etiam ratio communis prædicatur, neque est analogum, quia non est partim idem, & partim diversum: sed potius omnino idem respectu quantitatis, & qualitatis, à quibus æqualiter participatur sine attributione unius ad aliam: ergo est univocum, & ex alio capite non imbibitur in ultimis differentijs: ergo est genus.

55 Deinde falsum est dicere accidens completum reale simpliciter comprehendere illa, quæ in nullo prædicamento directe collocantur, v. g. modum inhærentiæ, ita ut de illis prædicetur, & in ipsis imbibatur, quia inhærentia, v. g. nullo modo est accidens completum, ut asserit ipse P. Suarez *disp. 32. sect. 1. num. 17.* agendo de modis completis, his verbis, nam actualis inhærentia est incompleta, quia intrinsece pertinet ad constitutionem rei, & ad exercendum formalem effectum accidentis; ergo licet de illa possit prædicari accidens ut sic, nullo modo poterit prædicari de ipsa accidens completum; unde licet accidens ut sic transcendat differentias, accidens completum non transcendet illas, ac proinde licet illud non sit genus, hoc poterit esse genus respectu quantitatis, & qualitatis.

56 De quo conceptu accidentis nimirum completi interrogo à P. Suarez respectu quorum habeat analogiam, non respectu quantitatis, & qualitatis, ut iam probavimus, non respectu cæterorum prædicamentorum, quia accidens simpliciter reale completum nullo modo participatur ab illis, quia reliqua prædicamenta non sunt accidentiæ realia simpliciter, sed potius sunt modi reales: atqui id quod est analogum debet esse tale respectu suorum inferiorum, quæ participant illud, & de quibus analogum prædicatur non solum quoad nomen, sed etiam quoad rem, ut videre est in ente ut sic, quod est analogum in sententia patris Suarez respectu Dei, & creaturarum, ex eo quod est superius respectu omnium illorum, vere participatur ab illis, cum inæqualitate tamen, & cum eadem inæqualitate de eis vere prædicatur; unde si ens ut sic nullo modo prædicaretur de creaturis, sed solum de Deo, nullo modo esset analogum proprium, sicut substantia non est analogum respectu primi, & reliquorum prædicamentorum, quia nullo modo

participatur à reliquis prædicamentis, ex eo quod reliqua prædicamenta distincta à primo non sunt substantia.

Sed accidens completum reale simpliciter nullo modo participatur à reliquis prædicamentis præter quantitatem, & qualitatem, neque est commune illis, sed solum quantitati, & qualitati: ergo accidens completum reale simpliciter intrinsecum nullam habet analogiam, neque respectu quantitatis, & cæterorum prædicamentorum, ut nuper probavi: sed potius habet summam univocationem respectu secundi, & tertij prædicamenti sine ulla transcendentia indifferentijs illorum, ut satis clare demonstratum manet: ergo falsum est dicere univocaliter nullum conceptum posse abstrahi à rebus diversorum prædicamentorum, ita univocum respectu aliorum, quin aliqua ex parte includat analogiam respectu aliorum, vel transcendentiam repugnantem ratione generis.

Sed supponamus per impossibile accidens 58 completum reale simpliciter habere analogiam respectu aliorum à quantitate, & qualitate distinctorum, certe hoc nullo modo potest tollere univocationem respectu quantitatis, & qualitatis, quam doctrinam multis in locis aperte tradit P. Suarez, & multis exemplis demonstrat, quibus supra vñ sumus contra Rubium, inter quæ maxime elucet illud de persona ut sic, quæ in sententia P. Suarez est analogum respectu divinarum personarum, & creaturarum, & nihilominus est univocum prædicatum respectu divinarum personarum; ergo licet accidens completum esset analogum respectu quantitatis, qualitatis, & cæterorum prædicamentorum, nihilominus hoc non posset tollere univocationem illius si solum comparatur cum quantitate, & qualitate.

Ex quo amplius colligo, quod si per impossibile 59 transcederet alia, dum tamen non transcederet qualitatem, & quantitatem non posset tollere rationem generis ab accidenti completo, &c. qualitatis, & quantitatis, licet tollat ab eo rationem generis respectu reliquorum, quia licet respectu reliquorum non sit univocum: sed potius sit analogum, & transcendens, respectu tamen quantitatis, & qualitatis, neque est analogum, nec transcendens: sed potius univocum: ergo genus, quia illud est genus quod est univocum, & est extra rationem differentiarum. Exemplo evidentissimo demonstratur hoc, nam substantia completa ut sic est vere genus respectu Angeli, & hominis, & nihilominus in sententia P. Suarez est analogum respectu hominis, Angeli, & Dei; item transcendit ultimas differentias Dei, quia quæcumque differentia Dei est substantia completa propter summam perfectionem, & simplicitatem Dei. Tota ratio huius est, quia licet sit analogum si comparatur cum Deo, & creaturis, & transcendat differentias Dei, nihilominus comparata substantia completa solum cum Angelo, & homine, neque est analogia, nec transcendens: sed potius univoca simpliciter.

Ratio autem à priori horum est, quia conceptus 60 generis non est absolutus, sed relativus, ac proinde potest respectu unius prædicamenti esse superius non esse genus, & respectu aliorum esse genus, nam subiecta passim induunt diversas denominationes respectivas respectu diversorum.

ut videre est in albedine, quæ eadem ipsa est simili respectu alterius albedinis, & est dissimilis respectu nigredinis formaliter, & calor est oppositus formaliter respectu frigiditatis, & non est oppositus, aut respectu quantitatis, aut respectu alterius caloris: clarius animal ut sic est vere, & proprie genus respectu hominis, & equi, & nihilominus respectu arboris non est genus, quia deficit conditio generis respectu arboris, quæ non deficit respectu hominis, & equi; ergo respectu aliquorum potest dari conditio ad genus completa, & totalis, quæ deficiat respectu aliorum, & sic, quando concurrunt omnes conditiones ad genus respectu aliquorum, etiam si respectu aliorum non concurrant potest esse genus respectu horum, & non genus respectu aliorum, sicut vivens ut sic est genus respectu animalis, & plantæ, quia concurrunt conditiones necessariae ad genus respectu illarum, & nihilominus non est genus respectu substantiæ ut sic, quia vivens respectu substantiæ non est superius, &c. quæ requiruntur ad rationem generis, & reperiuntur in eodem viventi comparato cum planta, & animali.

61 Sed in accidenti completo reali simpliciter concurrunt omnia necessaria, & requisita simpliciter ad genus respectu quantitatis, & qualitatis videlicet superioritas non solum in nomine, sed etiam in ratione completa accidentis, univocatio, nulla analogia, neque transcendencia, quæ deficiunt respectu reliquorum: ergo vere, & proprie erit genus respectu quantitatis, & qualitatis, licet non sit vere genus respectu aliorum in ordine ad quæ deficiunt aut aliqua aut omnes conditiones necessariae requisitæ ad rationem generis.

62 Præterea, ea quæ in §. *sumus si accidens*, adducit hic Auctor, licet in exemplo à se adducto, quod non est contra nos veritatem habeant, nihilominus in univocali falsificantur, multis enim conceptibus simplicibus diversim analogis significamus simpliciter rem simplicem univocam, & verum genus, cum ob defectum verborum simplici modo non possumus significare, v.g. caput prædicamenti substantiæ est simplex, & verum genus respectu corporis, & spiritus, & nihilominus illud significamus dicendo est substantia creata completa, nam substantia est analogum ad Deum, & creaturam, ad completam, & incompletam in tua sententia. Deinde illa particula creata, etiam secundum se potest esse analogia ad substantiam, & accidens, & modos creatos. Denique illa particula completa, est analogia ad divinitatem, & naturam humanam, & angelicam, & nihilominus quia illis particulis simul sumptis volumus significare rem simplicem univocam, & extra rationem differentiarum, ideo est verum genus: ergo similiter licet multis conceptibus diversim analogis significemus rem in nostro casu dicendo accidens reale completum, & intrinsecum, nihilominus cum per illos conceptus simul sumptos velimus significare, & explicare rem simplicem univocam existentem extra rationem differentiarum, quia est completa, & differentia incompleta, sine dubio erit verum genus ad quantitatem, & qualitatem.

63 Tandem in ratione quam Pater Suarez in calce responsionis adducit, datur manifesta petitio principij, nam in hac quaestione, & in titulo illius quærimus vtrum prædicamenta ita sint primo diversa ut conveniant in aliqua ratione generica, & Suarez ait, ratio vero à priori est, quia hæc genera summa habent primariam, quandam diversitatem. R. P. *Ideph. de Penafiel. Theol. Schol. Tom. I.*

ratem, & ideo nulla est convenientia inter ea. Ecce quomodo tribuit pro ratione dubitationis, & conclusionis conclusionem ipsam, & idem ipsum quod dubitatur, & quæritur, ac proinde comittit evidentem petitionem principij, v.g. si quæramus vtrum relatio distinguatur ut modus à re à suo fundamento, & quidam diceret distinguitur, & ratio à priori est, quia est modus distinctus à fundamento, ibi daretur petitio principij: ergo similiter in nostro casu.

SVBSECTIO III.

Tabellus, & Ferrara refutantur.

64 **I**abellus aliam rationem tribuit ut accidens non possit esse genus, quia non habet differentias extra sui rationem, nam omnis modus quo potest accidens determinari ad quantitatem, qualitatem, & similia, est etiam accidens, est autem de ratione generis ut sit extra rationem differentiarum, id est ut secundum præcisos conceptus in eis non includatur, nec per se de illis dicatur.

65 Hinc vero rationem impugnatur Ferrarientis *contra genus*, cap. 32. dicens, recte quidem consequi, si prædicatum sit ita commune ut non habeat differentias extra sui rationem, non esse genus, ut Aristoteles plane docet, tamen proximam huius rei causam esse, quia tale prædicatum non potest esse univocum, nam si esset univocum haberet differentias, de quarum intellectu non esset. Quia esse extra conceptum differentiarum non est de prima, & essentiali ratione generis, nam illa solum est negatio quædam, ratio autem generis positiva est; est ergo illa negatio concomitans, aut necessario consequens rationem generis, & ideo à posteriori recte infertur id quod non habet illam conditionem non esse genus, multo vero melius sequitur à priori, quidquid habet positivam rationem generis habere etiam conditionem illam, & ideo repugnat dicere, aliquid esse univocum, & prædicari in quid de multis essentialiter diversis, & non habere differentias extra sui rationem, quia hoc est dicere aliquid habere completam rationem generis positivam, & non proprietatem negativam per se consequentem talem rationem. Et confirmatur, nam omne univocum dicit formam unam ab inferioribus abstrahibilem, quæ in plura essentialiter dividitur; ergo vel per differentias proprie sumptas, de quarum intellectu non sit, & habetur intentum, vel per diversos modos essendi, & hoc repugnat, quia duæ species qualitatis, v.g. sunt quidditative accidentia, & tamen conveniunt in eodem modo essendi.

66 Sed contra, quia licet male Tabellus erraverit, peius tamen Ferrarientis erravit, unde novissimus huius error est prior Tabelli; deceptio enim Tabelli patet ex impugnationibus factis contra P. Suarez de ente completo, & de accidenti completo, quæ non transcendent differentias, ac proinde nihil illis deest ad rationem generis, quia autem supradictis argumentis satis manet oppugnata, hæc sententia in præsentia illi supercedo, ne iterum actum agamus.

67 Contra Ferrarientem autem efficacissime procedunt, & sine dubio sententiam eius manifeste labefaciunt omnia argumenta, quibus vsi sumus in *metaph. disp. 2. præcipue quaest. 2. & 3.* ad probandum transcendentiam non tollere univocationem, &

T t t 2 ideo

ideo ens esse univocum licet transcendat ultimas differentias quibus nihil addendum occurrat: ergo falsa est sententia Ferrarientis.

Deinde cum P. Suarez assero obiectionem Ferraræ non esse magni momenti, nam quod genus debeat esse natura ita limitata, ut possit præscindi à differentiis, quibus contrahitur in eisque non imbibatur, aut eas non transcendat per se, primo pertinet ad rationem generis, ut ex Aristotele 3. metaph. tex. 10. & Topycorum ca. 6. loco 64. & 71. constat, quam doctrinam medullitus amplexus est Divus Thomas innumeris suæ doctrinæ locis, v. g. opusculo de natura generis, opusculo de decem predicamentis, & opusculo 48. de predicabilibus, & in lib. de ente, & essentia. Nec refert quod illa proprietas, per negationem declaretur, nam per illam negationem circumscribitur positiva proprietas; & conditio naturæ genericæ, quod nimirum sit natura ita limitata, & præcisa, ut sit apta ad componendum metaphysice cum differentia specificam naturam, hoc autem non tantum concomitanter, & consequutive: sed essentialiter convenit generi, ut genus est, quod pater, quia speciei essentialiter est componi ex genere, & differentia: sed genus essentialiter respicit speciem: ergo de essentia generis est aptitudo ad componendam speciem, in hac autem aptitudine essentialiter includitur, quod sit natura secundum rationem præcisa à differentia, sicut è contrario de ratione differentia est, ut secundum rationem sit præcisa à genere, nam comparantur hæc duo ut actus, & potentia metaphysica; unde etiam potest sumi proportionale argumentum; nam de ratione materiæ primæ est quod sit entitas distincta à forma, quæ distinctio licet sit negatio, per eam tamen indicatur limitatio, & potentialitas materiæ, quæ necessaria illi est ut possit esse essentialis pars physica apta ad componendum totum per modum potentia; ergo proportionali ratione est de ratione generis ut metaphysice sit extra rationem differentia.

68 Quapropter, negandum est integram rationem quidditativam generis in hoc contineri, quod sit prædicatum univocum, & in quid, & commune ad plura essentialiter diversa nisi sit determinata naturæ quæ possit habere differentias extra sui rationem. Quæ particula satis insinuat in ratione generis cum dicitur esse id, quod prædicatur in quid de pluribus differentibus specie, quia species ad quam genus dicit relationem per propriam differentiam additam generi constituitur.

69 Unde licet admittatur accidens ut sic, prout abstrahit à completo, & incompleto esse univocum, & prædicari in quid cum prædicetur ut quidditas, negandum erit prædicari proprie de pluribus differentibus genere; quid genera suprema non sunt species, etiam si habeant commune prædicatum univocum, si illud sit transcendens respectu illorum; unde illud non poterit esse genus, quia genus debet esse extra rationem differentiarum ut dictum est.

70 Sed licet accidenti ut sic in tota illa universalitate non conveniat esse extra rationem differentiarum, nihilominus accidenti completo ut sic sine dubio convenit esse extra rationem differentiarum, quia revera accidens completum non includitur intrinsece in conceptu accidentis incompleti, omnis autem differentia accidentis est ac-

cidens incompletum. Deinde, quia alias non possent assignari genera suprema in singulis predicamentis accidentium, quia non potest quantitas contrahi nisi per differentiam, quæ sit quantitas incompleta, & sic de alijs.

Responderi potest in ratione accidentis nihil esse incompletum, quia ratio accidentis imperfecta valde est, & talis ut integre, ac complete servetur in quodlibet minimo accidente, etiam si sub inferioribus rationibus accidentium incompletum quid censeatur, ut v. g. punctum incompletum quid est in ratione quantitatis; at vero in ratione accidentis est completum accidens, quia tam vere inest, quam quodlibet accidens perfectum.

Sed hæc responsio multis scaturit difficultatibus, nam in omnium sententia accidens dividitur in completum, & incompletum, & ex completis directe, & primario componuntur prædicamenta, quia rationes incompletæ, non primario, & directe: sed potius indirecte, & secundario pertinent ad illa, quo supposito vix potest reddi sufficiens ratio cur illa duo membra locum habeant, in quolibet prædicamento accidentis, & non in accidente ut sic.

Neque etiam videtur posse negari quin formæ integræ, v. g. quantitatis, & qualitatis habeant inter se aliquam convenientiam realem, quam non habent cum suis differentiis constituentibus vel contrahentibus, quia differentia præcise ac formaliter sumptæ non sunt proprie formæ, sicut in formis substantialibus datur convenientia in ratione communi formæ substantialis, & non convenit differentiis, quibus communis conceptus substantialis formæ contrahitur ad hanc vel illam speciem substantialis formæ; & illo cōceptu qui directe communis est ad formas substantiales dici potest concipi formam substantialis completam in communi, qui conceptus non est dubium quin habeat differentias extra sui rationem; ergo pari ratione argumentari possumus in formis accidentalibus.

Impossibile ergo est admitti univocationem accidentis rationem reddere, cur non possit abstrahi aliquis conceptus accidentis genericus ad aliqua prædicamenta accidentium, ac propterea alij ut hanc difficultatem fugiant univocationem negant, & æqualem convenientiam: Et concedunt analogiam.

Sed contra hos sic argumentor. Quia duplex est analogia in vestra sententia; alia intrinseca ut est illa, quæ reperitur in ente respectu Dei, & creaturarum, accidentis, & substantiæ: alia est analogia rationis, quæ intrinsece est in vno, & extrinsece in alio, ut v. g. risus, aliter solet hæc divisio fieri, dum dividitur analogia in analogiam attributionis, & analogiam proportionalitatis; præter has autem nulla alia datur per vos: sed accidens completum respectu quantitatis, & qualitatis neque est analogum attributionis, nec proportionalitatis; ergo nullo modo est analogum: minor de analogia attributionis pater; quia tunc datur analogia attributionis inter aliqua, quando perfectius, ex parte sua participatur ratio superior ab uno inferiori, quam ab altero, ita ut imperfectius participans cum attributione ad aliud participet illam: sed accidens completum æquale liter ex parte sui participatur à qualitate, & à quantitate, neque vlla datur attributio quantitatis ad qualitatem, neque huius ad illam in

in ista participatione vt de se patet; ergo.

76 Vrgetur, quia licet qualitas dicat ordinem ad quantitatem, quia media illa inheret substantiæ, nihilominus hic ordo non exigitur ab omni qualitate: siquidem intellectus, voluntas, & reliqua accidentia spiritualia, & supernaturalia veræ qualitates sunt, & nihilominus nullum ordinem dicunt ad quantitatem, & sic minimum inter has, & quantitatem non dabitur analogia.

77 Imo de qualitatibus corporeis negant multi habere talem ordinem ad quantitatem, ex eo quod non subiectentur media quantitate, sed immediate in substantia, vt videre est in P. Hurtado, sed supponendo qualitatem corpoream dicere ordinem ad quantitatem tamquam ad subiectum immediatum, nego talem ordinem sufficere ad causandam analogiam inter quantitatem, & qualitatem; alias inter habitus, species impressas, expressas, & intellectum daretur analogia; item inter formam substantialem (vt est anima rationalis) & materiam primam daretur analogia, quod nullus vnquam dixit; ergo similiter propter talem ordinem nulla dabitur analogia qualitatis ad quantitatem.

78 Imo si posset dubitari de analogia inæqualitatis potius ponenda esset ex parte quantitatis ad qualitatem, quam e contra, quia quantitas imperfectior omnino est qualitate, & nihilominus, quia talis imperfectio est physica inæqualitatis ratione differentiarum, vel ex parte illarum nullus vnquam Doctorum dixit, quantitatem habere talem attributionem inæqualitatis in participatione accidentis respectu qualitatis, vt causet analogiam dictam; ergo à fortiori neganda est talis analogia, & attributio qualitatis ad quantitatem; & sic non datur analogia attributionis in accidente completo respectu quantitatis, & qualitatis.

79 Quod autem non detur analogia proportionalitatis inter quantitatem, & qualitatem evidentius patet, quia accidens completum vt sic nullomodo est intrinsece, & per metaphoram in quantitate aut qualitate, sed potius tam intrinsece vere, & proprie existit in quantitate, ac in qualitate: ergo nulla datur analogia proportionalitatis inter illa.

80 Ergo datur vnivocatio. Quod patet sic, quia qualitas vt sic prædicatur vnivocè de intellectu, voluntate, & cæteris inferioribus suis, quia æqualiter participatur ab illis, sed etiam accidens completum vt sic æqualiter participatur à qualitate, & quantitate, & sine analogia vt iam probavimus; ergo est vnivocum respectu illarum.

81 Quod enim quidam aiunt dici prius de quantitate, quam de qualitate falsum est, nam potius qualitas ex suo genere est perfectior cum in rebus spiritualibus inveniatur, quod vero in rebus corporalibus, qualitas supponat quantitatem non solum non est indicium analogiæ vt iam dixi, verum etiam non est argumentum, quod quantitas sit perfectior omni corporea qualitate, quia solum supponitur vt conditio quædam necessaria, vel per modum potentiæ passivæ, qualitas vero est per modum actus, nihil ergo est quod impediat vnivocationem inter quantitatem, & qualitatem in ratione accidentis completi vt sic.

SUBSECTIO IV.

Argumentum quantum proponitur.

Quarto sic insurgo, quia sicut se habet substantia vt sic ad omnia inferiora, & particulares substantias, ita se habet accidens vt sic ad omnia accidentia inferiora; sed substantia vt sic contracta per differentiam completi sit substantia completa, & per talem contractionem ex analogia sit vnivoca ex non genere sit verum, & proprium genus respectu substantiarum completarum, quia completa est, ac proinde non transcendit differentias earum, quia substantia completa prædicamentalis non potest prædicari de incompletis: ergo similiter accidens vt sic contractum per differentiam completi fiet accidens completum, & per talem contractionem ex analogo fiet vnivocum (cum ex tota illa vniversalitate in qua minutissima, & incompleta accidentia includebantur, retrahatur, & reducatur, vt ita dicam, ad esse minus vniversalis, & ad angustiores terminos, & cancellos, intra quos solum perfecta, & completa accidentia æqualiter, & sine vlla analogia, & per consequens vnivocè participantia rationem accidentis completi reperiuntur inclusa) & ex non genere fiet verum, & proprium genus minimum respectu quantitatis, & qualitatis, maximum respectu octo prædicamentorum, tum propter vnivocationem dictam, tum etiam, quia propter suum complementum non transcendit differentias, quæ sunt incompletæ.

Hæc consequentia supposita maiori, & minori est evidens à paritate rationis, & præcipue, quia vbi est eadem ratio formalis est idem effectus, vel quasi effectus formalis: sed in accidente completo minimum respectu quantitatis, & qualitatis datur eadem ratio formalis propter quam substantia completa est genus respectu viventis, & corporis, ergo in accidenti completo dabitur idem effectus, vel quasi effectus formalis, scilicet quod sit genus respectu quantitatis, & qualitatis; minor illa sic probatur, quia tota ratio formalis propter quam substantia completa est genus respectu corporis, & spiritus, est quia est vnivoca, & non transcendit differentias corporis, & spiritus, quia est completa, sed etiam accidens completum proptè abstractum à reali, & modali est vnivocum minimum respectu quantitatis, & qualitatis, & maximum respectu relationis, passionis, &c. ergo habet primam partem rationis formalis propter quam substantia completa est genus. Deinde, quia accidens illud abstractum est completum non transcendit vllò modo differentias illorum prædicamentorum, vt supra late probavimus; ergo datur completa eadem ratio formalis in accidente completo respectu quantitatis, & qualitatis, & reliquorum octo prædicamentorum accidentalium propter quam substantia completa est verum, & proprium genus respectu suorum inferiorum, maior prima, & præcipua est evidens vt ex terminis patet; minor etiam liquet ex probatione minoris nuper dicta.

Dices non posse præscindi accidens completum ab octo prædicamentis.

Sed contra, quia evidenter patet hæc veritas ex illo sepius inculcato, & enucleato principio, videlicet, à quacumque convenientia intrinseca multo-

tum est præcindibilis ratio communis, in qua conveniunt illa, à quibus præcinditur: sed octo prædicamenta conveniunt in esse accidentis completi, siquidem quodcumque ex octo prædicamentis est accidens, & est completum, nam quodcumque ex illis prædicamentis non est ens per se, ac proinde non est substantia, & ex alio capite est ens in alio: ergo est accidens, sed non potest esse incompletum, quia omne prædicamentum fit ex entibus completis: ergo quodcumque ex octo prædicamentis est accidens completum, ac proinde in vnoquoque ex illis prædicamentis datur ratio accidentis completi, & prædicatur de illo: ergo conveniunt omnia illa in ratione accidentis completi: ergo potest abstrahi ab illis ratio accidentis completi. Vergetur, ideo abstrahitur à corpore, & spiritu collocatis in prædicamento substantia completa ut sic, quia conveniunt in ratione substantiæ completæ, & ideo conveniunt in illa, quia sicut spiritus est substantia completa ita corpus, ac per consequens de vnoquoque illorum prædicatur per se substantia completa, sed octo prædicamenta conveniunt simpliciter in ratione accidentis completi, siquidem sicut quantitas est accidens completum ita qualitas, &c. sunt accidentia completa, ratione cuius accidens completum prædicatur essentialiter de vnoquoque illorum: ergo sicut à corpore, & spiritu propter illam rationem convenientiæ abstrahitur ratio communis substantiæ completæ ut sic; ita similiter propter eandem rationem convenientiæ poterit abstrahi ratio communis accidentis completi ab octo prædicamentis.

86 Dices certe præcindi posse accidens completum, sed illud non posse esse genus, quia inter octo prædicamenta dantur accidentia realia, & modalia respectu quorum nihil potest esse genus.

87 Sed contra ad hominem impugno adversarios, nā in vestra sententia qualitas completa ut sic est verum genus prædicamenti qualitatibus, sed per vos sub qualitate ut sic sunt qualitates modales, & reales in prædicamento qualitatibus: ergo bene poterit accidens ut sic completum esse verum genus respectu octo prædicamentorum, etiam si aliqua ex illis prædicamentis sint accidentia modalia; consequentia patet à paritate rationis: maior est certissima, minor in qua est difficultas sic demonstratur, quia sub qualitate ut sic comprehenduntur intellectus, voluntas, & reliquæ potentie tam vegetativæ, & sensitivæ. Item qualitates supernaturales ut sunt gratia sanctificans, & reliquæ virtutes per se infuse species impressæ, & expressæ,

88 quæ vere, & proprie qualitates reales sunt. Item figura, quæ non est res sed modus quantitatis per vos, ut figura circularis, triangularis, &c. sunt sub prædicamento qualitatibus; item densitas, & raritas de quibus multi asserunt esse modos sunt in tali prædicamento, & de hoc omnibus prædicatur qualitas ut sic: ergo sub prædicamento qualitatibus includuntur qualitates reales, & modales, & non obstante tali inclusione, qualitas ut sic est verum genus respectu omnium illarum qualitarum: ergo non obstante inclusione accidentium modalium, & realium completorum poterit esse accidens completum ut sic propterea abstrahit à reali, ut modali vere, & proprie univocum.

89 Quod sic demonstro, quia accidens completum est de essentia qualitatibus, quæ est caput illius prædicamenti: ergo respectu quorum est univo-

ca qualitas est etiam univocum accidens, quia quidquid competit superiori eo modo quo competit illi, competit etiam omnibus inferioribus contentis sub illo, ut v.g. quia animal est univocum respectu hominis, & equi, & substantia est univoca respectu animalis, etiam substantia debet esse univoca respectu hominis, & equi; unde quicunque conceptus communis univocus respectu alicuius superioris, est etiam univocus respectu inferiorum illius superioris; sed accidens completum est univocum essentialiter respectu quantitatis, & qualitatibus: ergo accidens ut sic completum erit univocum respectu omnium inferiorum, qualitatibus, & quantitatis, respectu quorum qualitas, & quantitas sunt univoca, sed qualitas est univoca respectu qualitatum modalium, & realium figuræ, v.g. & frigiditatis: ergo etiam accidens completum poterit esse univocum respectu frigiditatis, & figuræ, quæ sunt accidentia realia, & modalia: ergo etiam poterit esse univocum in ordine ad capita octo prædicamentorum licet sint entia realia, & modalia; siquidem concurrunt respectu illorum omnes conditiones requiritæ ad univocationem conceptus communis; nam accidens completum ut sic est commune, non tantum secundum nomen, sed etiam secundum rationem: sed illa ratio immediate participatur ab omnibus his generibus æqualiter sine ulla attributione: ergo in illa ratione superiori concurrunt omnia necessaria ad univocationem. Consequentia patet ex omnibus supra, & in metaphysica dictis de univocatione entis ut sic; maior est evidens, quia accidens in communi definitur non solum secundum nomen, sed etiam secundum rationem, dicendo est ens in alio completum: ergo. Minor sic probatur, quia talis ratio entis in alio completi non convenit uni generi accidentis per respectum attributionem, & ordinem ad aliud genus accidentis; nam cum Aristoteles dixit, accidens esse entis ens, nomine entis intellexit ens simpliciter quod est substantia, ut omnes intelligunt, ut constat etiam ex 1. metaph. ubi hac ratione dicitur substantia prior definitione accidentis, nunquam autem dixit unum accidens esse prius definitione quam aliud, participant ergo omnia accidentia illam rationem sine ullo ordine inter se: nihil ergo illi deest ad veram univocationem.

Et confirmatur, quia analogata secundaria de 70 finiri solent per ordinem ad primum analogatum, sed quædam genera accidentium, v.g. modalium, nec sub ratione communi accidentis, nec ut talia accidentia, nempe modalia definiuntur per respectum ad aliquod ex dictis generibus accidentium: ergo.

Deinde, quia ut bene adnotat P. Suarez, diversitas modi completi, à re completa in ratione modi, & entitatis non sufficit ad analogiam constituendam, nam quoad hoc eadem est ratio, si vel talia accidentia sint diversorum prædicamentorum, siue eiusdem, ut diximus supra.

Et ratio à priori inquit Suarez est, quia illa 92 diversitas entitatis, & modi ex se non constituit aut habitudinem, aut subordinationem inter omnia illa ut talia sunt in ratione accidentis completi; unde licet unum sit imperfectius alio, non tamen dicitur accidens completum per habitudinem ad aliud, & ideo hoc non satis est ad analogiam eo vel maxime, quod licet modus sit ex suo genere minus perfectus quam res, tamen in particulari aliquis modus potest esse perfectior

perfectior aliqua entitate accidentali, ut videre est in vniione hypostatica respectu frigiditatis, & in modo praesentiae quem habet Christus in Sacramento respectu doloris, &c. illa diversitas perfectionis non semper sufficit ad analogiam constituendam, neque ad tollendam vniocationem sufficientem ad rationem generis, praecipue quando coniungitur talis vniocatio cum non transcendentia.

93 Secundo contra illam solutionem sic insurgo, & supponamus (casu negato) accidens ut sic completum non posse esse genus respectu octo simul praedicamentorum propter rationem quam aduersarij assignant, nempe, quia modi, & res non possunt sub vno genere convenire, certe non possunt negare aduersarij, quin sex praedicamenta modalia, quae sunt sex modi completi inter quos nulla datur res convenient sub vno genere, quod nihil aliud est, quam modus accidentalis completus, seu accidens modale completum, siquidem illud aequaliter participatur ab illis modis sine ordine, habitudine, & attributione vnius ad alium, quae enim attributio, & dependentia causans analogiam potest reperiri inter vbi, & relationem, quae datur identitatis inter Petrum, & Paulum. Item inter situm, & durationem, seu quando, &c. ergo talis conceptus communis est vniocus, & quia non transcendit differentias illorum, ex eo quod illa, quia differentia sunt, sint incompleta, & iste sit conceptus completus, erit verum, & proprium genus; ex alio capite non potest etiam negari quod ens reale simpliciter completum accidentale sit verum genus respectu quantitatis, & qualitatis propter rationes *substitutione superiori* politas: ergo evidenter sequitur distincta praedicamenta non esse ita primo diversa, ut non conveniant in aliquo genere.

SUBSECTIO V.

Cerna oppugnatur.

94 Respondet Cerna tam ens completum quam accidens completum transcendere differentias suorum inferiorum, quia tales differentiae sunt entia, & accidentia completa, quod docet in Logica disp. 3. de secunda operatione, &c. sect. 3. art. 2. per totum. Smigleusius tom. 1. sua Dialectica disp. 7. quaest. 2. §. sed constabit aliquis, vbi sic ait accidens completum praedicatur formaliter de differentiis: nam verum est dicere tale coloratum quatenus est tale per differentiam specificam est accidens.

95 Sed contra, & meo videri evidenter funditus labefactur ista sententia; sic: ergo caput praedicamenti substantiae non est genus; unde non erit caput illius praedicamenti, omnia enim capita praedicamentorum, & praecipue substantiae sunt vera, & propria genera, ut & Cerna, & Smigleusius paulo post supradicta fatentur, & probant; unde aut non erit praedicamentum substantiae, aut erit praedicamentum sine capite, quae sunt absurda maxime monstruosa in eorum, imo & in omnium sententia: ergo absurda erit solutio aduersarij, ex qua illa profluunt inconvenientia.

96 Illa prima consequentia ex suppositione sententiae Cernae & Smigleij sic demonstratur. Per

vos omnes differentiae sunt completa entia, unde differentiae accidentium sunt accidentia completa: sed differentiae substantiarum sunt substantiae, & sunt differentiae: ergo sunt substantiae completae per vos; nam si differentiae imperfectae quales sunt differentiae accidentium ex eo quod differentiae sunt, sunt completae, a fortiori differentiae perfectiores quales sunt differentiae substantiales erunt substantiae completae, praecipue quia ratio completa non est imperfectio ex se: sed potius est perfectio, & ideo reperitur in Deo, & in Angelis, quae sunt perfectissima omnium entia, quod fatetur etiam Cerna in fine art. 2. §. Respondetur. Tunc sic: tunc aliquid non est genus quando illud transcendit differentias suorum inferiorum, ut patet ex supradictis, & ex his verbis ipsius Cernae eodem art. 2. citato, vbi sic ait: patet consequentia, quia solum ratione transcendentiae tam ipse Aristoteles, quam Sanctus Thomas dicunt ens non esse genus, nec posse in compositionem venire cum differentiis, sic ille: sed ex suppositione sententiae quae asserit differentias substantiales, v. g. corporis, & spiritus esse completas, sequitur evidenter substantiam completam transcendere differentias suorum inferiorum: ergo ex suppositione tuae sententiae sequitur substantiam completam, quae est caput praedicamenti substantiae, non esse genus respectu suorum inferiorum.

Minor in qua est tota difficultas sic demonstratur, quia tunc aliquod praedicatum transcendit differentias suorum inferiorum, quando non solum praedicatur directe de inferioribus: sed etiam de eorum differentiis; nam a posteriori evidenter colligimus ens transcendere differentias omnium inferiorum, quia formaliter de omnibus illis praedicatur in his propositionibus, v. g. perfectitas, & inaleitas sunt ens a parte rei, rationalitas, & petreitas sunt ens formaliter, & ratio a priori est, quia id quod praedicatur de aliquo formaliter, formaliter est idem cum illo, & illud formalissime constituit, & in ipso formaliter reperitur constitutive (loquimur enim de praedicato superiori, quod non est in aliquo inferiori nisi constituendo ipsum: ergo si aliquod praedicatum superius praedicatur de differentiis inferiorum formalissime, erit idem formalissime cum illis, in ipsisque erit constituendo ipsas, ac proinde imbibendo se in ipsis: sed hoc est transcendere differentias inferiorum: ergo praedicatum illud superius quod praedicatur formalissime, & directe de differentiis inferiorum transcendit illas, siquidem ita est in inferiori, ut nihil sit inferioris in quo formaliter non reperitur, & imbibatur praedicatum illud superius; sed supposito quod differentiae inferiorum substantiae completae ut sic sint substantiae completae, substantia completa ut sic praedicatur formaliter de illis: ergo transcendit illas & imbibitur formaliter in illis.

Haec minor sic probatur, quia substantia completa ut sic praedicatur de omni substantia completa inferiori, sicut animal de omni animali, ens de omni ente inferiori, sive illud sit differentia, sive species, aut genus, ut tandem sicut vos dicitis accidens completum, & ens completum praedicari formaliter non solum de generibus, & speciebus sibi inferioribus: sed etiam de differentiis eorum, quia non solum genera, & species sunt entia, & accidentia completa: sed etiam differentiae

differentiæ eorum sunt talia, sed non solum genera, & reliqua inferiora substantiæ completæ sunt substantiæ completæ: sed etiam differentiæ eorum sunt substantiæ completæ: ergo substantia completa ut sic non solum prædicatur directe, & formaliter de speciebus, & generibus substantialibus: sed etiam de differentiis eorum.

100 Ergo primo non est genus respectu suorum inferiorum ex eo quod transcendit illa, vel si non obstanti tali transcendentia est genus, etiam ens completum, & accidens completum non obstante transcendentia eorum erunt genera iure, & proprie respectu novem prædicamentorum sibi inferiorum: hæc consequentia patet evidenter à paritate rationis.

101 Videtur licet obscure respondere Cerna §. *Respondeo Arist.* substantiam completam non transcendere differentias, non quia incompletæ sint, sed quia non sunt ponibiles in recta linea prædicamentali. Quare autem rejiciantur à linea prædicamentali directe? hanc causam tribuit *scilicet. 3. de decem lineis, §. sed eodem argumento*, respondetur inquit ideo rejici differentias à recta linea, quia sunt rationes oppositæ sui generis divisiæ, & minime includunt prædicata superiora, nec quidditative subijciuntur illis; sic ille.

102 Quibus verbis docet ideo differentias non transcendere substantiam, quia excluduntur directe à recta linea prædicamentali, & huius exclusionis duplicem aliam rationem tribuit, quarum prima est, quia tales differentiæ sunt oppositæ inter se, & divisiæ sui generis; secunda est, quia tales differentiæ non includunt prædicata superiora; ergo de primo ad ultimum ideo substantia non transcendit differentias, tum quia sunt oppositæ, & divisiæ sui generis, tum quia non includunt prædicata superiora.

103 Sed hæc duæ rationes ita se habent ut prima sit falsa, & secunda sit manifesta petitio principij: ergo solutio quam tribuit Cerna, & innititur his rationibus nullius momenti est.

104 Prima pars huius minoris sic probatur, quia etiam duæ species ut homo, & equus, vivens, & non vivens habent eandem oppositionem inter se ac differentiæ earum, siquidem per ipsas differentias, & per exhibitionem ipsarum in genere causæ formalis dando se ipsas constituuntur tales species in esse oppositarum; item ipsæ species sunt ut quod membra dividentia generis, ac proinde perfectius quam ipsæ differentiæ, & nihilominus falsum, imo, & ridiculum est dicere propter hanc tuam rationem species infimas, & subalternas non esse in recta linea prædicamentali; ergo propter eandem rationem erit falsum, & ridiculum negare tales differentias esse directe in linea prædicamentali.

105 Secundo contra eandem primam partem sic insurgo evidenter, & clarius, quia etiam differentiæ prædicamentorum accidentalium, & omnium inferiorum, quæ in talibus prædicamentis constituuntur non sunt in recta linea prædicamentali, quia directe solum sunt genera, & species in illa per te, & sunt oppositæ inter se, & divisiæ sui generis, & nihilominus accidens completum, & ens completum transcendunt illas; ergo similiter substantia completa poterit transcendere differentias suorum inferiorum etiam si ipsæ non sint in recta linea prædicamentali, ex eo quod sint oppositæ, & divisiæ sui generis, patet con-

sequentia à paritate rationis.

Efficacius argumentor, & confirmo dicta: nam ens completum per vos transcendit differentias suorum inferiorum, & ideo per vos non est genus, sed caput prædicamenti substantiæ, & reliqua prædicamenta accidentalium sunt inferiora essentialiter respectu entis completi ut sic: ergo transcendit differentias illorum, & inferiorum istorum, ita ut non solum transcendat perfectitatem, & inaleitatem, sed etiam differentias corporis, & spiritus, &c. quæ sunt inferiora substantiæ, & nihilominus tales differentiæ substantiæ per vos excluduntur à recta linea prædicamentali, quia sunt oppositæ inter se, & divisiæ sui generis; ergo hoc quod est excludi à recta linea prædicamentali, & quod differentiæ opponantur, & dividant genus non impediunt transcendentiam prædicati superioris in differentiis, dum tamen constituat illas differentias, tale prædicatum reperitur in illis formaliter, imbutur in ipsis, identificetur cum ipsis formaliter, & de eisdem formalissime prædicatur; sed substantia completa ut sic prædicatur de differentiis inferiorum ut supra demonstratum manet: ergo imbutur in illis, ac proinde transcendit illas, quod est synonymum imbibitionis non obstante, quod tales differentiæ excludantur à recta linea prædicamentali, ex eo quod sint oppositæ, & divisiæ sui generis.

Tandem virgo, quia illud de quo directe prædicatur caput prædicamenti directe ponitur in linea prædicamenti, quia idem est poni in recta linea, ac esse subiectum de quo directe affirmatur & cui se communicat directe, & in quod influit directe ut ita dicam artificiale caput illius lineæ; ideo enim species, & genera sunt directe in recta linea prædicamentali, quia caput prædicamenti directe prædicatur de illis, communicatur illis, & influit directe in illa directe constituendo ipsa, ratione cuius subijciuntur illi directe, & formaliter.

Sed substantia completa ut sic, quæ est caput prædicamenti substantiæ directe prædicatur de differentiis substantialibus, directe communicatur illis; ac proinde differentiæ directe subijciuntur illi: ergo supposita vestra sententia directe differentiæ, & quidditative subijciuntur illis: ergo directe sunt in linea prædicamentali substantiæ; minor in qua est sola difficultas sic demonstratur, quia illud à quo abstrahitur aliquod prædicatum superius subijciuntur directe, & quidditative tali prædicato, & illud prædicatum communicatur directe ipsi, & de illo prædicatur formaliter, quia quiddid abstrahitur ab aliquo est essentialiter constitutum illius, & quod est essentialiter constitutum alicuius primario per se directe constituit illud, quia nihil magis primarium, & directum respectu alicuius, quam essentialiter constitutum ipsius.

Sed substantia completa abstrahitur à differentiis spiritus, & corporis tanquam quidditativum, & essentialiter prædicatum illarum: ergo essentialiter prædicatur de illis, & essentialiter communicatur ipsis, & ipsæ quidditative, & essentialiter subijciuntur illi: ergo directe ponuntur in prædicamento substantiæ; hæc consequentia est evidens, quia ideo in fine tuæ responsionis docebas differentias non poni directe in recta linea prædicamentali, quia tales differentiæ non subijciuntur quidditative prædicatis superioribus.

ribus scilicet substantia completa; atqui ex communicatione essentiali, & constitutione quidditativa, & essentiali substantia completa ut sic, respectu harum differentiarum, colligitur evidenter quidditative, & essentialiter praedicari substantiam completam de illis differentiis, ac proinde illas differentias subijci quidditative, & essentialiter illi, praedicatum enim, & subiectum sunt correlativa, unde eo modo quo fuerit praedicatum est subiectum, & sic impossibile est quod aliquis conceptus praedicetur essentialiter de inferioribus, quin talia inferiora subijciantur essentialiter illi.

110 Minor illa sic probatur, quia ab omnibus illis abstrahitur substantia completa, tanquam quidditativum, & essentialiter constitutum illorum, quae essentialiter sunt substantia completa, & essentialiter conveniunt in ratione substantia completa, ut patet ex supradictis; sed differentia illa essentialiter sunt substantia completa, & conveniunt essentialiter in esse substantia completa, essentialiterque in ipsis reperitur tale praedicatum; ergo abstrahitur ab illis substantia completa, tanquam quidditativum constitutum illarum, ac proinde praedicabitur de illis essentialiter; ideo enim substantia completa praedicatur essentialiter de corpore, & spiritu, de homine, & equo, quia abstrahitur ab illis tanquam praedicatum essentialiter illorum; ergo, &c.

111 Imo nulla ratio poterit reddi, aut tribui propter quam iudicet intellectus tales differentias non esse genera, & species, siquidem per vos sunt entia completa, & ut demonstratum manet ponuntur directe in praedicamento: sed linea recta praedicamenti componitur ex generibus, & speciebus, & talis linea non componitur nisi ex illis quae directe ponuntur in ipsa: sed differentiae ponuntur in illa: ergo talis linea directe componitur ex differentiis; ergo tales differentiae sunt genera, & species.

112 Neque obstat dicere quando totum aliquod directe ponitur in praedicamento non posse directe poni partes illius: atqui differentiae sunt partes specierum: ergo non ponuntur directe in linea praedicamentali ubi directe ponuntur species compositae ex illis.

113 Non enim hoc obstat, quia etiam genus est pars speciei; & quia ex alio capite est totum seu completa entitas directe ponitur in praedicamento, ubi ponitur species quae componitur ex ipso: sed per vos licet differentiae component species, nihilominus sunt substantiae, & entia completa: ergo licet component speciem poterunt directe poni in praedicamento, ubi ponitur totum ex illis constitutum, & poterunt esse genera, & species, sicut genus licet componat speciem inhumanam est species subalterna, & simul genus.

114 Deinde, quia humanitas componit hominem, qui est directe in praedicamento, & nihilominus, quia est completa substantia essentialiter ponitur in eodem praedicamento directe, in quo ponitur homo compositum ab ipsa, ut ex dicendis quaest. sequenti videbitur; ergo similiter in nostro casu.

115 Contra secundam rationem, quam tribuit Cerna sic insurgo, & proba evidenter id, quod supra promisi, quia nihil aliud est petitio principij nisi reddere pro ratione conclusionis ipsam.

R. P. I. deph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

conclusionem quam impugnamus vocabulis synonymis; v. g. si tu diceres clavem hanc esse enssem, & quaterem a te quare clavis est ensis, & tu diceres, quia est gladius, certe petitionem principij evidentem committeres; atqui in tua conclusionem asseris substantiam completam non transcendere differentias, etiam si doceas esse substantias completas, & interrogatus quare non transcendat illas? reddis pro ratione non transcendentiae tuam ipsam conclusionem sub alio synonymo, id est, non transcendentiam ipsam sub synonymo non inclusionis, ac si diceres ideo non transcendit, quia non includitur, quod est idem per idem explicare: ergo evidentem petitionem principij committis; nam si quaram a te, quid significet hoc verbum, non includitur in differentiis; sine dubio si rudimenta grammaticae, & Dialecticae calleas, cogeres dicere idem significare ac verbum, non transcendendo; ergo pro ratione non transcendentiae reddis ipsam non transcendentiam sub alijs vocabulis synonymis: ergo reddis pro ratione conclusionis ipsam conclusionem; ergo.

SVBSECTIO VI.

Aliorum commenta diluuntur.

Tandem aliqui neoterici respondent, dicentes 116 do in ratione accidentis nihil esse completum, quia ratio accidentis imperfecta valde est, & talis ut integre servetur in quolibet minimo accidente.

Sed contra manifeste, quia si quantitas, qualitas, &c. sunt incompleta: ergo non sunt propriae ac vere genera, nec sunt in recta linea praedicamenti. Patet consequentia, quia genera, & species, ex quibus componuntur praedicamenta necessario sunt completa in eo ordine, genera enim & species petunt necessario habere totalitatem ut respectu suorum praedicatorum, quibus intrinsece, & essentialiter constituuntur, sunt totum actuale, & respectu suorum inferiorum sunt totum potentiale, animal enim quatenus vivens sensibile, in ipso est totum actuale, & completa entitas, & idem est de homine quatenus est animal rationale; animal vero, & homo si comparantur, illud ad equum, & leonem, hic ad Petrum, & Paulum, sunt totum potentiale, de quo supra latissime disputatio de genere, de quo nullus hucusque dubitavit; sed per vos quantitas, qualitas, & cetera praedicamenta sunt accidentia omnino incompleta; ergo minime sunt genera, & species, ac proinde nulla praedicamenta ex eis componentur, & sic non dabuntur novem praedicamenta accidentium: sed solum unum praedicamentum substantiae videlicet, quae sunt manifesta absurda; ergo absurdum est id ex quo haec absurda sequuntur, videlicet docere nullum accidentis esse completum in esse accidentis.

Secundo, quasi a priori sic demonstratur haec 118 veritas, quia solum ratio partis essentialis alicuius totius essentialis per se tollit rationem completam in eo, quod est pars talis compositi: sed sunt multa accidentia, quae non sunt partes essentialis, & per se alicuius entis per se essentialis: ergo multa accidentia sunt completa in genere accidentis: maior est certa, minor sic probatur.

V v

batut

522 Disp. VIII. De Antepredicamentis.

batur, nam intellectus, & voluntas in anima, relatio in vno Angelo ad alium, vbi in Christo Domino sunt vera accidentia, & non ordinantur ad componendum aliquid in genere accidentis quod sit ens per se essentialiter: ergo hæc omnia accidentia non sunt incompleta: sed completa in genere accidentis.

119 Neque obstat dicere quod componunt cum substantijs concretis, ac proinde debent esse incompleta.

120 Non enim hoc obstat, quia multa sunt accidentia quæ non componunt vt partes: sed tantum quasi terminum efficiunt proprium, v. g. actio quæ conservat Deus species sacramentales extra substantiam, non vnitur vt pars cum speciebus sacramentalibus, neque existit in illis vt in subiecto inhæfionis: sed tantum attingit illas terminative, qui modus attingendi non indicat esse incompletum in sic terminante, nam Verbum divinum terminat iure, & proprie, & intrinsece vnitur humanitati, ac per consequens componit cum illa Christum, & nihilominus Verbum divinum non est incompletum, quia non componit vt causa materialis, vel vt propria causa formalis. Et idem est de productione Angeli, quæ tantum attingit illum vt terminum, & licet constituat illum intrinsece in esse creati, nihilominus non componit vt causa materialis, vel vt propria causa formalis: ergo non est incompleta talis actio in esse accidentis prædicamentalis: ergo saltem hæc accidentia constituent prædicamenta completa, vt vera genera.

121 Urgetur amplius, quia humanitas Petri componit cum suppositualitate Petri suppositum, & nihilominus humanitas non est incompleta essentialiter: sed potius essentialiter, & per se completa, quia licet suppositum sit vnum ens per se substantiale, non tamen est vnum ens per se essentialiter, aut essentialiter eo modo quo humanitas est vnum ens per se: sed concretum quod resultat, aut componitur ex accidenti, & substantia est minus per se quam suppositum substantiale; vnde absolute potius ens per accidens ab adversarijs dicitur, quam ens per se, & certum est apud omnes non esse essentialiter vnum ens per se: ergo accidens quod componit illud non erit incompletum: sed potius completum essentialiter in esse accidentis.

122 Præterea, quia accidentia si inhaerent substantiæ non est primario vt componant aliquid per se accidens: sed potius vt mediante inhaerentia conserventur, sine qua naturaliter non possent conservari; etiam si sint completa propter dependentiam quam habent à substantia, quæ de dependentia in conservari ab alio non indicat incomplementum in eo quod sic dependet, nam Angelus est maxime completus essentialiter, & nihilominus non posset conservari sine suppositualitate propria, cui vnitur natura Angeli vt sustentetur, & conservetur, & quod magis est non posset conservari sine multis accidentibus, vt v. g. sine intellectu, voluntate, & reliquis passionibus, & proprietatibus, & quod certum est sine conservatione à Deo à qua dependet, & nihilominus talis dependentia, vel indigentia respectu substantiæ, intellectus, conservatio non arguit incomplementum in natura Angelica.

123 Ergo similiter dependentia quam habet accidens à substantia, cui vnitur vt sustentetur, &

conservetur, non arguit, nec potest indicare esse incompletum, quia talis inhaerentia ad substantiam facit id, quod substantia respectu naturæ, quia sicut substantia sustentat naturam, ita substantia cui vnitur accidens sustentat ipsum: ergo sicut vno ad substantiam non arguit incomplementum essentialiter in natura Angelica, quæ sustentatur, & conservatur à tali substantia, ita similiter vno accidentis ad substantiam nullo modo indicabit esse incompletum accidens, quia talis vno non est vnio partis ad partem per se essentialiter: sed potius vnio totius essentialiter completi in esse accidentis, imperferi tamen debilis, & tenuis ad aliud totum completum essentialiter perfectius illo, vt sustentet ipsum, & non primario, & per se vt componat cum illo.

Ratio autem à priori horum est, quia actualis 124 inhæfio, quam dicit accidens vt vnatur subiecto, solum est quidam modus formæ accidentalis, qui non complet illam essentialiter in ratione accidentis; vnde non potest dubitari, quin quantitas separata à substantia panis in Eucharistia sit accidens essentialiter completum; vnde complementum, vel incomplementum accidentis non debet venari ex inhaerentia; sed ex alijs; quæ in hunc modum explicantur à P. Suarez, qui mirifice hoc negotium explicat his verbis: Incompletum ergo accidens distinguendum est à completo, tam in concreto quam in abstracto; vtrique enim ratio potest in vtroque membro reperiri, tamen quia in abstractis concipitur (vt ita dicam) magis pura, ac præcisa ratio accidentis in eis explicandum est vtrumque membrum, facile enim deinde poterit ad concreta applicari. Completum ergo accidens dicitur, quod in ratione formæ accidentalis est integra, ac totalis formæ; incompletum vero accidens dicitur, quod habet rationem partis respectu completi. Quæ explicatio patet, tum ex proprietate terminorum, tum ex proprietate sumpta ad substantiam completam, & incompletam, quas supra hoc modo declaravimus, nam sicut substantia in suo ordine comparatur ad totum, & partem, ita, & accidens in ordine suo. Ex quo fit sicut substantia potest esse completa, vel incompleta physice, aut metaphysice, ita etiam accidens, dicitur autem accidens physice completum, quod neque est, neque ex se ordinatur vt componat per se aliud accidens, quia tunc vere habet rationem totius, seu integri accidentis.

Dico autem non debere ordinari ad componendum aliud accidens, quia licet ordinetur ad componendum cum substantia vnum compositum, hoc non tollit rationem accidentis completi, eo quod illud compositum non sit verum accidens. Adde quod licet interdum vnum accidens ordinetur ad actuandum, vel recipiendum aliud, vt v. g. potentia ad actum, & actus ad potentiam, nihilominus hoc non impedit, quin vtrumque esse possit accidens completum, quia vtrumque in ratione sua habet integram speciem, & non componit cum alio vnum per se: sed tantum per accidens. Erit ergo accidens physice incompletum est illud, quod physice componit, seu integrat aliquid accidens per se vnum, vt partes, v. g. quantitatis continuæ, quandiu sunt in continuo, tantum sunt incompleta accidentia; gradus etiam intensiōis eiusdem caloris potest

potest dici accidens incompletum physice, & punctum potest dici natura sua incompletum accidens. Quo fit ut idem accidens secundum diversas rationes possit dici completum & incompletum; ut communiter censetur de linea, vel superficie, nam quatenus habet propriam extensionem est quantitas completa, quatenus vero est vinculum, aut terminus alterius quantitatis censetur incompleta, & eadem qualitas inchoata, seu in gradu remisso est essentialiter completa, entitatively autem seu intensive est incompleta: motus etiam quatenus est ipsemet terminus in fieri censetur quid incompletum, tamen propterea passio subiecti seu mobilis habet completam quandam rationem accidentis, & suum constituit predicamentum.

Metaphysice dicitur accidens completum illud quod habet integram essentiam alicuius accidentis, & ideo dicendum est genera omnia quae ponuntur in linea recta, alicuius predicamenti accidentis esse accidentia completa; quod ex ipso modo concipiendi, & significandi patet, quantitas enim, calor, habitus, & similia concipiuntur, & significantur ut integrae formae accidentales, sive sub generali ratione, sive sub specifica concipiuntur, quia vel expresse, vel implicite dicunt totam formam, seu totam essentiam eius, & per modum totius in quo est magnum discrimen inter differentiam, & genus, nam differentia semper significatur per modum partis saltem quoad formale significatum eius; proprie igitur accidentia incompleta metaphysice sunt differentia accidentium, & genera si praefuse sumantur ut partes, non vero absolute sumpta.

125 Tandem, licet quantitas, & qualitas, &c. sint incompleta, minus incompleta accidentia sunt, quam inhaerentia, & quam differentia metaphysice eorum, sicut v.g. forma substantialis rationalis, licet sit incompleta, non est ita incompleta, sicut est sua unio, & sua differentia metaphysica: ergo similiter, licet quantitas, & qualitas sint incompleta accidentia, non erunt tam incompleta sicut uniones illarum, & differentia metaphysicae per quas constituuntur. Tunc sic, ab omnibus convenientibus in aliqua ratione simpliciter potest abstracti illa ratio communis in qua conveniunt: sed quantitas, & qualitas quatenus sunt constituta per suas differentias, & in quantum distinguuntur a suis inhaerentibus, & unionibus, sunt minus incompleta accidentia, quam inhaerentia, & differentia, ac proinde conveniunt essentialiter in ratione minus incompleta, seu in accidente minus incompleto; ergo accidens minus incompletum potest abstracti a quantitate, & qualitate, &c. sed illud est univocum, quia aequaliter participatur a quantitate, & qualitate, quod patet ex supradictis, & ex alio capite illud non transcendit differentias quantitatis, & qualitatis, quia illae differentiae non habent rationem minus incompleti quam habent quantitas, & qualitas, & accidens illud, quod abstractitur ab illis, unde potius datur in differentijs negatio illius minoris incompleti, ex eo quod magis incompletae sint differentiae quantitatis, & qualitatis, quam ipsae; ergo tale accidens minus incompletum est genus respectu quantitatis, & qualitatis.

126 Quod efficacius urgeo, quia quantitas, & qualitas per vos sunt vera genera, licet sint accidentia incompleta, & hoc non potest esse propter aliam rationem, nisi quia sunt univoca respectu
R.P. Ideph. de Penafiel. Theol. Schol. Tom. I.

suorum inferiorum, & non transcendunt differentias eorum (ex eo quod licet sint incompleta accidentia, habent tamen minus incompleti quam differentiae earum, ac proinde non possunt praedicari formaliter de talibus differentijs; ex quo manifeste colligitur ut supra diximus, rationem superiorem non transcendere differentias inferiorum; nam si quantitas, & qualitas transcederent differentias suorum inferiorum, nullo modo essent vera genera; itaque incomplementum quantitatis, & qualitatis in esse accidentis non tollit in quantitate, & qualitate esse generis propter aliam illam rationem minus incompleti, quam habent, & non reperitur in differentijs; nam si quantitas, & qualitas tam incompleta accidentia essent, ac differentiae inferiorum, non minus praedicarentur de differentijs suorum inferiorum, quam de suis inferioribus constitutis per tales differentias, sicut ens non minus praedicatur de inferioribus entibus, quam de differentijs eorum; quia in ratione entis non habent magis, & minus, sed in ratione quantitatis, & accidentis incompleti non sunt magis completa inferiora, seu ut melius loquar, non sunt minus incompleta, quam differentia per quas constituuntur, ac proinde non habent magis, & minus in esse quantitatis, & accidentis: ergo quantitas ut sic, & qualitas ut sic non minus directe praedicantur de suis inferioribus, quam de differentijs eorum: ergo quantitas, & qualitas ex suppositione quod dicitis transcendunt differentias suorum inferiorum, ac proinde non erunt genera respectu illorum: sed sunt vera genera: ergo ideo est, quia non transcendunt differentias ex eo quod detur aliquod praedicatum in quantitate, & qualitate, quod impediatur ut quantitas, & qualitas imbibantur in differentijs transcendant illas, constituent ipsas formalissime, ac proinde ratione illius de illis formalissime directe praedicantur: contra vero, quod non solum non impediatur, sed potius conducat ad hoc quod quantitas, & qualitas praedicantur de suis inferioribus constitutis per differentias, quia talia inferiora sunt similia in illo praedicato, (quo carent differentiae per quas constituuntur) quantitati, & qualitati ut sic, quod nullum aliud potest esse supposito, & casu negato, quod quantitas, & qualitas sint incompletae nisi habere esse minus incompletum, quam differentiae propriae, & differentiae inferiorum.

Tunc sic, accidens illud modale, quod abstractitur a sex praedicamentis intrinsecis, quatenus sunt modi minus incompleti quam differentiae propriae, & accidens reale simpliciter, quod abstractitur a quantitate, & qualitate, ita se habent, ut illud sit accidens modale minus incompletum, quam differentiae modorum, & hoc est accidens reale simpliciter minus incompletum, quam differentiae quantitatis, & qualitatis, & aequaliter, ac univocae praedicatur de illis, ac ratione illius minoris incompleti utrumque non transcendit differentias suorum inferiorum.

Ergo non obstant tali incomplemento, sine fundamento ficto ab adversariis erit utrumque vere genus respectu octo praedicamentorum, cum distributione accommodata, ita ut illud sit verum genus respectu sex, & hoc respectu duorum.

Ergo ex omnibus dictis in hac sessione, evidenter colligitur praedicamenta non esse ita primo diversa ut non conveniant, & contineantur sub
V v v 2 aliquo

aliquo vel aliquibus generibus illis superiori-
bus, quæ de illis directe, & formaliter prædi-
centur.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria solvuntur.

130 **A**D locum Aristotelis respondeo non esse contra nos, nunquam enim dixit Aristoteles prædicamenta esse ita summa genera ut alia superiora seipsis non haberent, sed potius, ut patet ex supradictis, concessit eis convenientiam in alijs superioribus generibus, solum enim asseruit Aristoteles capita prædicamentorum esse summa genera, unumquodque in suo ordine; ex quo non debet colligi negasse Philosophum habere alia sibi superiora genera, ut patet ex ipsis terminis, & idem respondeo ad locum Porphyrij, de cuius Auctoritate non multum curandum, quia in multis incidit errores circa res metaphysicas, nec mirum si quidem densissimis ignorantie tenebris involutus a fulgentissimo, & splendidissimo fidei Christianæ, & Catholicæ luminis splendore utpote iniquus, & miserrimus Apostata ad obscurissimam Ethnicorum noctem, & somnia chymærica miserandum immodum deviauit, & à veritatis tramite deflexit.

131 Ad secundum argumentum negamus, quod in nostra sententia non possit dari congruens aliqua ratio propter quam omnia prædicamenta in decem partiantur, & dividantur, nisi omnia membra sint summa genera; nam licet non sint talia, ac proinde habeant supra se alia summa genera, nihilominus recte assignata sunt decem quasi capita, quæ prædicamentorum nomine insigniuntur, sub quibus contineantur omnia entia particularia, & ad quæ illa miro ordine redigantur ut supra questione præcedenti latius diximus, quia illa divisio data est, ut res omnes ad certas classes, & sedes artificiosas reducantur, ut facilius, & clarius cum distinctione rerum naturas cognoscamus, distinguendo substantiam ab accidentibus, & accidentia inter se, ad quod non satis fuisset distinctio per duo vel tria membra minus per unum etiam si illa esset possibilis, & de facto detur, & ideo oportuit in accidentibus ea genera distinguere, quæ dicunt diversas habitudines ad substantiam, nihil curando de convenientia confusa in superiori aliquo genere.

132 Accedit quod apud Aristotelem ut probavimus in conclusione clare invenimus, aut omnia, aut aliqua prædicamenta habere supra se genera, neque in alijs locis unquam negavit diversa prædicamenta in aliquo genere convenire, nam in loco ad aliquibus citato ad huius rei fidem faciendam ex octavo metaph. text. ultimo, solum ait ens non poni in definitionibus primorum generum, & consequenter non esse genus, quod etiam nos libenter fatemur de ente ut sic sub illa universalissima acceptione sumpto, negamus tamen de ente completo intrinseco, quia ut supra probavimus est verum genus, neque Aristoteles de hoc negavit unquam rationem generis.

133 In libro autem 10, cap. 5, dicit ea, quæ differunt prædicamentis, differre quidem figura, & genere, tamen idem dixit de corruptibili, & incorruptibili, & nihilominus non propterea excluditur à corruptibili, & incorruptibili com-

mune genus logicum; ergo similiter in nostro casu. Neque ex hoc aliquam vim habet argumentum, contra divisiones decem prædicamentorum, quia talis divisio non est facta propter carentiam superioris generis, quia illius nulla datur: sed potius iniuncta est ad penetrandas rerum essentias, quæ melius, clarius, & evidentius sine aliqua confusione, & obscuritate cognoscuntur, quando ad præcipua capita, & principaliora, seu capitalia genera ad quæ cætera omnia facile redigi possunt, reducuntur, quam si ad unum, vel ad duo, aut solum tria ut iam dixi universalissima, ac summa rerum genera redigerentur, quia in tanta universalitate, & confusione tenebris offunderetur studentium mens sine dubitatione, ad quod denarius numerus à sanctis PP. & Doctoribus maxime, & iure optimo commendatur, quo divisio generum superiorum ac proinde rerum omnium creaturarum facile consumatur, ac pericitur.

Exemplis manifestis declaratur hoc, Deus qui 134 decem legis mandata Decalogi numero denario divisit, & quasi ad decem capita redegit, optime noverat ad duo posse reduci, eo modo quo reducuntur ab Ecclesia dum dicitur, hæc decem mandata reducuntur ad duo ad amorem Dei, & amorem proximorum, ratione cuius dixit Christus Dominus *Matthæi* 22. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua, hoc est maximum, & primum mandatum; secundum autem simile est huic, Diliges proximum tuum sicut teipsum: in his duobus mandatis universa lex pendet, & propheta, quod etiam docuit *Lucæ* 20. 41. & nihilominus, ut celestis magister apte, clare, & cum distinctione doceret omnia præcepta legis, ad 10. capita reduxit tãquam ad principaliora omnium, quo, & distinctioni, & claritati, ac Doctrinæ facilitati consuluit, ratione cuius in brevi numeri denari his finibus accommodati circulo cuncta conclusit quæ ad salutem omnium hominum pertinebant: ergo similiter licet possent prædicamenta ad unum summum genus vel ad duo, vel denique saltem ad tria reduci, nihilominus ut claritati, & perfectioni doctrinæ disciplinæque utilitati, ac facilitati consuleretur, omnes rerum naturas ad decem capita æquo iure redigendas curarunt Philosophi.

Item bene poterat Ecclesia sine dubio, omnes 135 articulos fidei ad unum articulum fidei ut sic solum reducere, cum certum sit omnes articulos fidei metaphysice convenire in tali ratione articuli ut sic, vel saltem poterat ad duos, ad articulum nimirum ut sic circa humanitatem, qui septem circa illam vel ad illam pertinentes comprehendit, & ad articulum ut sic circa divinitatem, qui sub se comprehendit alios septem de divinitate agentes, & nihilominus ad 14. reduxit tanquam ad principaliora capita, quo clarius distinctius, & facilius comprehensione illorum mirabilique doctrina fidelium mentes informaret: ergo similiter in nostro casu contingit. Præterea, nam qui prædicamenta invenientes voluerunt imprimis ostendere omnes modos reales afficiendi, & denominandi primam substantiam, neque enim de omni substantia agere voluerunt, sed solum de ea quæ est subiecta accidentibus, cæteri cum in rebus videret varias res coniunctas in unum, nempe varia accidentia in vno individuo substantiali copulari, ut de ijs rebus apte disputarent omnia numero

numero denario concluderunt propter rationes supradictas.

136 Ad illud autem quod solet opponi, cur scilicet sint novem prædicamenta accidentium, cum tantum sit vnum substantiæ?

137 Respondeo cum communi Doctorum id non esse mirum, magis enim multiplicatur accidentia, quam essentia rerum quæ substantiæ dicuntur; nam vni substantiæ correspondent quam plurima accidentia in ipsaque plura, ac varia inveniuntur accidentia. Præterea, quia in substantia vt sic est vnus modus efficiendi, & denominandi primam substantiam, nempe in quid, in accidentibus autem est multiplex, & ideo æquum est vt sit vnum prædicamentum substantiæ, accidentium vero plura.

138 Ad illam rationem à priori nego quod modus contractionis, vel determinationis entis completi, aut accidentis completi ad suprema capita prædicamentorum non sit per veram compositionem cum differentijs quæ possunt esse extra rationem generis, certe enim ens completum, & accidens completum descendit ad prædicamenta sine transcendentia in differentijs eorum, vt patet ex supradictis, ac proinde talis descensus est per veram contractionem, & compositionem, quia inferiora addunt supra ens, & accidens completum veras, & proprias differentias distinctione excludentis ab exclusio distinctas; unde talia supetiora prædicata vere descendunt vt generaliter ens vt sic, & accidens vt sic provt abstrahit à completo, & incompleto taliter non descendant, siquidem transcendunt differentias ultimas inferiorum; quapropter ex eo solum, quod ens vt sic, & accidens vt sic non contrahantur ad suprema capita prædicamentorum per veram contractionem, & compositionem metaphysicam, non ideo debet negari talis contractio, & compositio de ente completo, & accidente completo, ac per consequens debet concedi illis ratio generis.

139 Ad tertium, primo nego maiorem vt patet ex dictis in metaphysica, secundo demus maiorem, & concedamus minorem simul cum consequentia illius primi syllogismi; nego tamen absolute secundam minorem, nam inter ens, & decem prædicamenta mediant ens completum, & accidens completum vt patet ex dictis.

140 Ad vltimum contra, nego quod ens sit analogum, & idem dicimus de accidente vt sic intrinseco respectu suorum inferiorum.

QVÆSTIO III.

Vtrum substantia, & accidens ponantur in prædicamento in abstracto vel in concreto.

SECTIO I.

Sententia Adversaria proponitur.

PRIMA Sententia asserit substantiam in abstracto non poni directe, sed solum indirecte in prædicamento, huius sententia Patronus est P. Suarez in metaphysica, tom. 2.

disposit. 34. sect. 8. num. 12. vbi his verbis propriam mentem profert; cetera vero omnia quæ primam aut secundam substantiam componunt physice, aut metaphysice revocantur ad prædicamentum substantiæ, non tamen constituuntur in recta linea; ratio huius est, quia non sunt completa substantiæ (& paulo post) huiusmodi autem sunt imprimis ipsæ naturæ substantiales, provt in abstracto significantur, & concipiuntur; nam licet hæc possint inter se concipi cum subordinatione, & quasi constituendo suam lineam proportionatam illi, quæ ex primis, & secundis substantijs constituitur (sic enim concipitur hæc humanitas, & supra illam humanitas, & supra hanc naturam animalis, vsque ad substantialem naturam) tamen tota hæc linea, & series est secundum quid substantia, & ideo tantum secundum quid, seu per reductionem pertinet ad illud prædicamentum, & vnumquodque ex illis abstractis ad suum proportionale concretum revocatur, id est, hæc humanitas ad hunc hominem, humanitas ad hominem, & sic de reliquis. Unde consequenter fit vt alterum etiam extremum huius compositionis, scilicet substantia vel singulariter, vel vniuersè concepta non possit directe in hoc prædicamento collocari, quia multo minus est completa substantia quam ipsa natura, reducit tamen ad eadem composita cum prædicta proportionem, nam componentia ipsa ad suum compositum revocanda sunt. Atque idem iudicium est de partibus essentialibus substantiæ compositæ, quales sunt materia, & forma, in quibus etiam potest intellectus suas lineas constituere, & maxime informis, quas possumus vel in individuo concipere, vel in specie, & à formis specie diversis possumus etiam conceptum genericum abstrahere, qualis est conceptus formæ elementaris, vel animæ sensitivæ, & in materia potest facile aliquid simile excogitari, præcipue si verum est dari materias specie diversas, quas in generica ratione materiæ convenire necesse est; verum tamen tota hæc coordinatio est secundum quid, & per reductionem respectu prædicamenti substantiæ, quia nec materia nec forma est completa substantia, neque individua earum sunt primæ substantiæ, aut hoc aliquid vt sumitur etiam ex Aristotele 2. de anima, cap. 1. & 7. metaphysica, cap. 3. sic P. Suarez, eandem sententiam sequuntur Cerna, Rubius, Sanchez, Balera, & alij, & probatur.

Primo, quia si in prædicamento ponantur substantiæ abstractæ, erunt duo prædicamenta substantiæ, sed hoc est absurdum, cum solum sit vnum tale prædicamentum; ergo non ponuntur substantiæ abstractæ in prædicamento; maior probatur, supponendo quod prædicamentum substantiæ sit ex concretis, vt ex homine, animali, &c. quo supposito sic argumentor, quia prædicamentum est prædicabile coordinatio, sed non possunt vnica coordinatione coordinari abstracta, & concreta; ergo nec possunt vnum prædicamentum constituere, quod si constituunt illud, diversum erit à prædicamento concretorum; unde vnum concretum, & alterum abstractum duo erunt sine dubio, quia vnum, & vnum duo sunt.

Secundo, quia prædicamentum est coordinatio generum, & specierum, sed abstracta non possunt esse genera, & species; ergo ex abstractis non potest coordinari prædicamentum; minor sic probatur, quia abstractum superius vt animalitas, quæ

est genericum abstractum non predicatur de specificis, ut de humanitate, & equitate, sed quod non predicatur de pluribus differentibus specie non potest esse genus: ergo abstracta non sunt generabilia nec sunt species: ergo.

4 Secunda sententia ait solum concreta accidentium poni directe in predicamento, quæ sic probatur.

5 Primo, predicamenta accidentium distinguuntur penes diversum modum predicandi de substantia: sed accidentia non predicantur de substantia nisi in concreto: ergo.

6 Secundo, quia accidentia debent collocari in predicamento secundum illud nomen, quod magis explicat eius naturam; sed huiusmodi est concretum solum: ergo solum, &c. Probatur minor, concretum accidentis semper est denominativum; sed denominativum solum proprie significat naturam accidentis quatenus adiacet subiecto, quod est proprium accidentis: ergo accidentia in concreto solum ponuntur in predicamento, & non in abstracto.

7 Tertia sententia asserit solum abstracta accidentium, non concreta poni directe in predicamento, & probatur sic, illud ponitur in predicamento quod est ens per se, & non per accidens: sed concreta accidentium cum dicant compositionem diversarum naturarum completarum sunt entia per accidens, & solum abstracta sunt entia per se: ergo sola hæc, & non illa ponuntur in predicamento.

SECTIO II.

Prima Conclusio ostenditur.

8 **P**rima conclusio: abstracta substantialia ut humanitas, & animalitas ponuntur directe in predicamento; sic communiter peritiores neoterici, & probatur.

9 Primo, quia illud ponitur directe, & per se in predicamento quod est ens reale per se, & completum essentialiter: sed abstracta substantialia ut animalitas, & humanitas sunt huiusmodi: ergo sunt directe in predicamento collocanda; maior est evidens ex conditionibus omnibus, quæ à communi Doctorum consensu solent requiri, ut res in predicamento collocentur; quod autem essentialiter debeant esse completa quæ collocantur in predicamento sic patet, quia ideo non ponitur existentia in predicamento, quia non est complementum essentialiter respectu rerum. Item homo truncus sine manibus, & pedibus potest poni in predicamento, quia licet non haberet manus, aut pedes, cum tamen tunc esset essentialiter completus, sufficeret ad hoc ut poneretur in predicamento, quia manus, & pedes non sunt de complemento essentiali hominis. Evidentius confirmatur, nam ad demonstrandum metaphysica solum agit in predicamento de rebus secundum suam prædicata essentialia, nihil contemplando de eorum existentia, aut integritate substantiali, aut entitativa, nam prædicamenta sunt propria metaphysicæ. Metaphysica autem solum agit de prædicatis essentialibus: ergo solum ordinat prædicamenta ex rebus completis essentialiter, & per se, & non curat de aliis rebus, quæ extra essentiam illorum sunt, quare communiter solet definiti, prædicamentum est coordinatio generum, & spe-

ciem, aut prædicatorum essentialium: atqui inter genera, & species nihil reperitur de integritate entitativa, aut substantiali: ergo.

Minor illa in qua est tota difficultas sic probatur, illud est completum essentialiter, cui nihil essentialiter deficit, à quo essentialiter compleatur: sed humanitati Verbi v.g. nihil essentialiter deficit à quo essentialiter compleatur: ergo humanitas est quid completum essentialiter; maior sic probatur, ideo Deus in quantum est completus essentialiter, & homo est ens completum essentialiter, quia illis nihil deficit essentialiter à quo in suis essentiis compleantur, & contra materia prima est incompleta essentialiter, quia illi deficit forma à qua completetur essentialiter: ergo. Minor sic probatur, humanitas quatenus talis est solum deficit suppositaliter: sed hæc non est complementum essentialiter respectu humanitatis, nec convenit ut prædicatum essentialiter, nec est de essentia humanitatis: ergo nihil essentialiter deficit. Probatur hæc minor, terminus alicuius entitatis est extra essentiam rei cuius est terminus, ut videre est in ultimo indivisibili motus, in puncto terminativo lineæ, &c. sed substantia est ultimus terminus humanitatis: ergo substantia non est de essentia, sed extra essentiam rei. Quod probatur sic evidenter, quia Christus in quantum homo fuit completus essentialiter ut talis, & in esse hominis: sed nihilominus illi deficiebat substantia humana, quæ est suppositalitas: ergo substantia non est essentialis homini; probatur hæc consequentia, quia impossibile est quod aliquid sit completum essentialiter cui deficit aliquid essentialiter prædicatum, sed Christo in quantum homo est, deficit substantia humana, & nihilominus essentialiter completus in quantum homo: ergo substantia non est prædicatum essentialiter hominis.

Confirmatur primo hoc, quia de fide constat Christum in quantum hominem non distingui essentialiter, & specie à quocumque alio homine: sed si substantia esset prædicatum essentialiter, Christus essentialiter distingueretur ab hominibus: ergo substantia non est prædicatum essentialiter; sequela sic probatur, quando distinguuntur in aliquo prædicato essentiali, vel quando datur in vno prædicato aliquod essentialiter quod non datur in alio: sed Christus habet substantiam divinam, quæ totaliter, & essentialiter, & omnimodo distinguitur à substantia creata: ergo si per vos substantia est prædicatum essentialiter, aliquod prædicatum essentialiter essentialiter distinctum datur in Christo quod in cæteris hominibus non reperitur: unde necessario distingueretur essentialiter Christus qui est homo à cæteris hominibus, quod est falsum: ergo substantia non est de essentia hominis, ut homo est.

Confirmatur secundo, in hoc distinguitur natura divina à creata, quod de essentia naturæ divinæ est substantia absoluta, si datur & existentia; de essentia autem naturæ creatæ non est nec existentia, nec substantia; unde natura creata non petit essentialiter subsistere in se, sed potest subsistere in alieno supposito, ut humanitas Christi subsistit in supposito divino: ergo substantia non est complementum essentialiter naturæ humane.

Vigetur, quia licet substantia absoluta sit de essentia divinitatis, & Dei, nihilominus substantia

tria relativa, quia est terminus naturæ non est de essentia Dei, quia de essentia termini est supponere constitutam essentiam, & esse extra essentiam, cuius est terminus, non obstante summa identitate, & simplicitate, quæ datur inter naturam divinam, & personalitatem divinam: sed substantia creata, v. g. hominis est terminus naturæ humanæ; ergo à fortiori erit extra essentiam hominis, & non erit complementum essentiale illius: unde completa essentialiter est natura humana sine sua substantia.

14 Declaratur amplius hoc, quia sicut de essentia Petri non est supposititas eius, ita nec de essentia hominis substantia humana, nec de essentia animalis substantia animalis, & sic de cæteris superioribus, est enim eadem omnium ratio. Item quia quicquid est de essentia hominis est de essentia Petri; ergo è contrario, quicquid non est de essentia Petri non est de essentia hominis: sed de essentia Petri non solum non est hæc substantia humana secundum speciem rationem eius, nam in Christo est tota essentia huius hominis, & non est substantia humana secundum speciem rationem eius creatam; ergo talis ratio substantiæ non est de essentia hominis ut sic; unde hæc abstracta, & concreta licet distinguantur ex natura rei, tamen proprie non distinguuntur essentialiter, seu in essentia, sed in modo quodam terminante, & complemte substantiam, quem includunt concreta, & non abstracta; ergo hæc omnia concreta præter essentiam includunt aliquid, quod proprie non spectat ad essentiam, sed ad complementum talis substantiæ in suo gradu; ergo abstractis quibus deficit illa substantia, nihil essentiale deficit; ergo sunt essentialiter completa; sicut si homini deficeret anima, quia est prædicatum essentiale, esset incompletus homo essentialiter, quia deficeret illi aliquid essentiale à quo essentialiter constituitur, & completur, quia tamen de facto illi non deficit, est completus ens, unde licet metaphysice destituantur existentia, quia non est essentialis illi, essentialiter completus manet homo.

15 Deinde efficaciter, quia omne prædicatum essentiale, seu quodcumque prædicatum de essentia rei identificatur realiter, & ex natura rei cum tota entitate rei, ut contra Scotum late probatum manet: sed substantia distinguitur ex natura rei ab humanitate tanquam excludens ab excluso, & ab homine tanquam inclusum ab includente realiter: ergo substantia non est de essentia hominis, quia tota essentia completa manet in sola humanitate; unde si homo est completus essentialiter, & tota essentia consistit essentialiter in humanitate, præcisa substantia manebit completa essentia hominis in humanitate, sicut quia homo est essentialiter completus, & existentia non est de essentia aut manus, seu pedes non sunt de essentia ablata metaphysice existentia, manibus, & pedibus præcisis erit homo essentialiter completus: ergo similiter sine substantia erit completa humanitas essentialiter, quia substantia non est prædicatum essentiale hominis. Accedit quod prædicata accidentalia absque inherencia, quæ correspondet in substantia substantiis nominibus abstractis significata completam sortiuntur rationem prædicamentalem: ergo & abstracta substantia, cum multo perfectiora, & completiora, ut ita dicam, sint secundum naturam substantialem (ut v. g. in Christo sine substantia

propria) quam natura accidentalis sine inherencia; nec minus inherencia sic de complemento accidentis intra proprium genus, quam substantia de complemento substantiæ, cum utraque rationem vicini termini intrinsece terminantis, & complementis in proprio genere habeat.

Dices humanitatem, & cætera abstracta non esse entia completa, quia sunt partes hominis, & componunt cum substantia concreta; atqui pars est res incompleta: ergo abstracta quæ sunt partes sunt incompleta, & sic directe non ponuntur in prædicamento; hæc solutio est vnicum adversarium præsidium.

Contra quod sic argumentor, quia humanitas, & cætera abstracta, licet substantialiter component, non componunt essentialiter, quia essentialiter sunt completa, & composita essentia, ut iam late probatum, ac demonstratum manet; cum quia illa compositio est extra essentiam naturæ humanæ. Tum quia suppositum non est essentiale compositum, sed tantum substantiale, nam tota essentia completa in humanitate consistit; unde, ut iam probavimus, tota essentia completa hominis in Christo est, ubi non est substantia humana, quare cum humanitas ante compositionem suppositi sit completa essentialiter, dum componit non potest componere aliquid essentiale, sed solum aliquid substantiale suppositale, aut personale, & ideo non componit quidditative, & essentialiter: sed solum substantialiter, unde natura solum potest concipi incompleta supposita, integraliter, aut substantialiter, nec tamen debet concipi completa quidditative absolute ac simpliciter: sed prædicamentum constituitur ex completis essentialiter; ergo recte potest prædicamentum constitui ex abstractis substantiabilibus.

Confirmatur, quia compositio humanitatis cum substantia est compositio essentiae completæ secundum omnia prædicata quidditative ipsius cum modo ex natura rei distincto ab ipsa, ac proinde extra essentiam ipsius existentis: sed talis compositio non arguit rem componentem esse incompletam essentialiter, sed potius supponit esse completam quidditative; ergo ex eo quod humanitas componat cum substantia tanquam cum modo, &c. non debet colligi esse incompletam essentialiter, eo modo quo requiritur ut res ponatur, vel non ponatur in prædicamento. Minor in qua est difficultas sic patet, quia etiam suppositum componit cum creatione, aut conservatione Dei, quæ est modus substantialis in sententia P. Suarez quoddam concretum, quod creatum, seu conservatum dicitur, nam talis actio intrinsece unitur supposito Angelico v. g. quod ex vi talis creationis, aut conservationis creatum, aut conservatum nominatur, (nam sicut substantia Angeli per adhesionem intrinsecam afficit Angelum, ratione cuius unitur per se naturæ Angelicæ, & ex vi talis unionis resultat illud totum subsistens, ita similiter creatio afficit per adhesionem intrinsecam suppositum Angelicum, ratione cuius unitur intrinsece per se tali supposito actio illa Dei conservativa, aut creativa, ex vi cuius unionis resultat totum illud creatum, aut conservatum intrinsece, & nihilominus suppositum quod componit cum conservatione, concretum illud non dicitur incompletum præcise sumptum, & consideratum, & quatenus distinguitur à conservatione, ita ut expellatur à li-

nea recta predicamenti, imo potius ipsum suppositum per se præscindendo à conservatione, ita est completum, ut recte ponatur in linea predicamentali.

- 19 Cuius ratio non est alia, nisi quia tale suppositum componit cum conservatione tãquam cum modo ex natura rei distincto à supposito, ac proinde extra essentiam illius existentis, ratione cuius talis compositio non dicitur essentialis, & ideo non arguit suppositum quod cum illa componit esse incompletum essentialiter, sed potius supponit quidditative esse completum. Et ratio est à priori, quia id quod non est essentialiter, & advenit alicui non potest complere essentialiter illud, sed potius debet supponere essentialiter completum id cui advenit, quia ante ea quæ non sunt essentialia præsupponitur essentia ultimo constituta, ut videre est in anima rationali, quæ essentialiter præsupponitur iam constituta integre, & adequate quidditative in esse animæ ante adventum intellectus, & voluntatis, quia intellectus, & voluntas non sunt formalitates essentialis animæ, sed potius extra essentiam illius, sed actualis conservatio non est de essentia, aut prædicatum essentialiter suppositi quod conservatur: ergo non componit essentialiter cum ipso: ergo tale suppositum non est incompletum essentialiter: sed potius præscindendo à conservatione, ut à modo distincto à parte rei ab ipso, & extra essentiam illius est essentialiter completum, quia modus extra essentiam non arguit incompletum rei, sed potius rem sine tali modo esse completam essentialiter: sed humanitas componit cum subsistentia tanquam cum modo est natura rei distincto ab ipsa extra essentiam illius existentis; ergo talis compositio non arguit in humanitate ipsam esse incompletam essentialiter: sed potius supponit esse quidditative completam.

- 20 Amplius explico hoc, quia suppositum non ponitur in predicamento substantiæ, ratione conservationis, sed potius per se ipsum ponitur præscindendo à conservatione, quia predicamentum substantiæ non est predicamentum in quo est conservatio, predicamentum enim conservationis est predicamentum actionis; unde conservatio solum existit in hoc predicamento, & non in predicamento substantiæ: ergo propter conservationem non est suppositum in predicamento substantiæ, sed potius ratione sui ipsius præscindendo à conservatione.

- 21 Imo concretum ex conservatione, & supposito non ponitur formaliter in predicamento substantiæ, sed in predicamento conservationis, hoc est in predicamento actionis, sicut concretum ex albedine ponitur in predicamento qualitatis, & concretum ex substantia, & quantitate per vos, scilicet quantum ponitur in predicamento quantitatis, & non in predicamento substantiæ; & ideo asseritis accidentia non solum in abstracto, sed etiam in concreto poni in suis predicamentis: ergo signum est præscindendo à compositione cum conservatione esse completum suppositum, ita ut possit poni in predicamento substantiæ; unde talis compositio nullius momenti est, nec ullo modo impedit ad hoc, ut id quod componit cum tali actione, ponatur vel non ponatur in proprio predicamento, quia talis res quæ huiusmodi compositionem ingreditur, componit non essentialiter, licet à parte rei substantialiter

componat, quia talis modus est extra essentiam suppositi componentis: sed etiam subsistentia non est de essentia naturæ humanæ cum qua componit, sed potius est extra essentiam illius: ergo compositio illa non impedit quominus humanitas ponatur directe in predicamento substantiæ.

SUBSECTIO I.

Aliæ confirmationes ponuntur.

Species Metaphysica est ita quid completum adhuc ratione ut nullus dubitaverit de specie an directe ponatur in predicamento, quia essentialiter non componit nec ordinatur ad componendum aliquid essentialiter, cum nihil de complemento essentiali deficiat illi, & nihilominus per rationem species componit substantialiter cum individuatione individuum, quod individuum adhuc metaphysice est ens per se substantiale, Petrus enim non est ens per accidens, neque accidentale: sed substantiale per se, & quia hæc compositio non est essentialis non definit esse species essentialiter, ac proinde simpliciter, & absolute completa: ergo similiter licet natura abstracta componat cum subsistentia aliquod ens per se, cum hæc compositio non sit essentialis, non definit esse ens per se essentialiter, ac proinde simpliciter, & absolute completum humanitas.

Declaratur hoc evidenti, quia Verbum divinum, nec per modum formæ veræ, & propriæ, nec per modum materiæ potest ullo modo componere, & nihilominus componit de facto per terminationem Christum, qui est ens per se substantiale, & suppositum humanum, de quo nulla ratio tribuitur ab omnibus Theologis, nisi, quia prima compositio est imperfecta, & petit ut extrema componentia sint essentialiter incompleta, in secunda autem minime, quia prima est essentialis compositio; secunda non est essentialis, ac proinde licet Verbum divinum componat iure, & proprie, & intrinsece non definit esse completum, sed natura humana cum subsistentia non componit primo modo ut verum, & propria forma, aut materia, nec per compositionem essentialiter: sed per compositionem terminativam, hoc est, naturæ cum termino, & eo genere compositionis, quo resultavit ex natura humana, & ex Verbo divino Christus, quæ secunda compositio est: ergo illa compositio naturæ humanæ non arguit incompletionem essentialiter in natura humana, siquidem non arguit talem incompletionem in Verbo divino tali modo componente Christum, quare absolute est completa essentialiter natura humana licet componat, cum talis compositio non sit essentialis: sed terminativa.

Dices, ideo non esse Verbum divinum incompletum licet componat, quia est infinitum ens.

Contra primo; nam si compositio illa ex natura sua, & ex se peteret extrema incompleta, Verbum divinum non posset componere media illa compositione; nam Verbum divinum, quia Deus est, & infinitum ens non est capax imperfectionis, quæ in compositione petente extrema incompleta reperitur. Imo ideo evidenti, ego in isto sic: talis compositio non dicit imperfectionem.

fectionem: nec petit extrema incompleta, siquidem Verbum divinum est capax componendi tali compositione, & ut diximus, Deus est incapax imperfectæ compositionis, nam si Deus licet ens infinitum sit in vestra sententia est capax illius unionis, quæ ex natura sua, essentialiter, & ex sua essentia petit extrema imperfecta, siquidem incompleta, & ex alio capite Deus non mutat essentias, Deus necessario, licet infinitum ens sit, erit capax illius imperfectionis, quæ necessario, & essentialiter petitur ab ipsa compositione, alias Deus mutaret essentias rerum ut illius unionis; sicut, v. g. si aliquis diceret, Deus quia infinitum ens est, potest facere peccatum, & potest habere ignorantiam: sed propter talem infinitatem non esset peccator, aut ignorans, quis enim potest tam ignoranter procedere? nam certe dicemus, voluntarie, & inconsequenter proceditis, conceditis primam imperfectionem, licet Deus infinitus sit, & non vultis concedere secundam, licet infinitus sit, certe aut melius diceretis negando tam primam quam secundam imperfectionem, siquidem infinitas utrique opponitur manifeste, aut consequentius procederetis, si postquam imperfectionem primam conceditis, concederetis etiam secundam non obstante infinitate Dei; nam in hoc secundo modo solum vnum ignorantia peccatum committitis concedendo imperfectionem in Deo: primo autem, & ignorantia, & inconsequentia defectu laboraretis sine dubio: totum hoc manifeste, & evidenter convincitur; Verbum divinum, quia est infinitus non est capax compositionis essentialis materie, & formæ, quia secum importat hanc imperfectionem petendi extrema essentialiter incompleta: ergo si Deus est capax unionis aut compositionis terminationis, ideo est, quia talis compositio non petit talem incomplexionem in extremis: sed potius petit extrema completa essentialiter, imo supponit iam complementum essentialiter in extremis ut distinguatur hæc compositio ab essentiali: ergo falsa est solutio adversariorum; unde si humanitas componit cum substantia ex tali compositione terminativa non debet colligi incomplexum in humanitate: sed potius ut componit tali compositione, debet colligi esse completam essentialiter.

16 Contra secundo, quia humanitas in Christo non est infinita, & nihilominus in tali compositione, ut supra probavimus, manet completa: ergo ratio quare Verbum divinum non est incomplexum, non est, quia est infinitus: sed potius quia talis compositio ex natura sua non petit terminos incomplexos, sed potius extrema completa essentialiter exigit, ergo ex tali compositione in natura si recte syllogisemus, potius complementum essentialiter debet colligi in humanitate.

17 Confirmatur, quia in sententia omnium adversariorum ponuntur prædicata essentialia in prædicamento præscindendo ab existentia: sed existentia est magis intrinseca naturæ quam substantia, cum hæc ex natura rei distinguatur à natura, illa vero non, & existentia complet entitatem, & cum essentia in sententia multorum componitur ens per se metaphysicè: ergo natura à fortiori præscindendo à substantia poterit poni directe in prædicamento.

18 Declaratur in partibus integralibus rei cuiuscumque compositæ, nam pars quantitatis dum

est separata ab alia; & pars aquæ dum dividitur à comparte aquæ est ita completa, ut sine dubio apud adversarios ponatur directe in prædicamento, quia licet componat integraliter, nihilominus, quia talis compositio non est essentialis non est essentialiter pars: sed tantum integraliter, & sic non definit esse essentialiter completa aqua, quæ antea componebat; ergo similiter humanitas cum solum componat integraliter, aut entitative, & non essentialiter, non definit esse absolute, essentialiter, & simpliciter completa; unde recte in prædicamento collocabitur.

SUBSECTIO III.

Proponuntur 2. 3. 4. & 5. argumentum.

Secundo probatur: linea quæ est species quæ. 19
Stitatis in sententia adversariorum adhuc considerata sine indivisibilibus ultimis, & corpus sine superficie terminativa, & terminis illorum, essent in prædicamento directe, & essent entia completa essentialiter, quia non complentur essentialiter per illa indivisibilia, nam ultima indivisibilia cum sint termini non sunt de essentia lineæ, nec corporis, quia terminus est extra essentiam rei cuius est terminus; ergo similiter natura humana sine substantia quæ est terminus illius, ac per consequens extra essentiam naturæ humanæ erit ens completum, & directe collocabitur in prædicamento.

Tertio, supremum genus prædicamenti substantiæ, v. g. substantia completa est norma, & regula ad cætera quæ debent poni in ipso substantiæ prædicamento, iuxta illud Aristotelis, quod est primum in vnoquoque genere est mensura cæterorum; sed illud supremum genus ponitur in abstracto, nam illud caput non est ens substantiale sub hoc nomine quod est concretum; sed sub hoc substantia completa quod est abstractum, quod patet, quia nullum concretum prædicatur de abstracto ut de se patet: sed in hac propositione humanitas Christi est substantia essentialiter completa, prædicatur illud caput prædicamenti de abstracto illo humanitatis: ergo illud est abstractum; ergo cætera, quæ ponuntur in prædicamento potius debent poni sub illo ut abstracta, quam concreta, & concreta sub hoc nomine entis substantialis, aut entis per se completi, concretum enim concretorum est caput, & abstractum abstractorum.

Quarto, quod est prædicabile de pluribus differentibus specie vere, & formaliter, & quod est iure, & formaliter prædicabile de pluribus differentibus numero in eo quod quid sunt vera genera, & species, & quæ sunt vera genera, & species vere, & directe ponuntur in prædicamento, quia prædicamentum nihil est aliud, quam generum, & specierum coordinatio: sed animalitas prædicatur vere, & formaliter de humanitate, & equitate, & humanitas, & equitas distinguuntur specie. Item humanitas prædicatur de hac, & illa humanitate in eo quod quid, & essentialiter, ut questione ultima Universalium in communi, mox videri, evidenter manet demonstratum: ergo animalitas est verum genus, & humanitas vera species; ergo directe ponuntur in prædicamento hæc abstracta.

X x x

Confin

32 Confirmatur, quia omne quod est essentialiter completum est sub aliquo genere, & sub aliqua specie, sed abstracta sunt essentialiter completa, cum non abstrahant ab aliquo predicato essentiali, sed à termino extra essentiam: ergo sunt sub genere, & specie inter quæ datur supremum genus; ergo sunt in ordine prædicamentali; maior est clara, nam ideo Petrus est sub specie hominis, & homo sub genere animalis, & utrumque sub supremo genere, ex quibus omnibus fit prædicamentum substantiæ, quia sunt entia per se completa: sed humanitas, &c. sunt entia per se, & non per accidens completa essentialiter; ergo directe ponuntur in prædicamento.

33 Quinto, Christus ut homo est in prædicamento substantiæ directe per vos, sed non ponitur ratione divinitatis, cum nec Deus, nec Verbum divinum, in sententia adversariorum, collocetur in prædicamento; alias si propter divinitatem Christus poneretur in prædicamento, à fortiori deberet poni ipse Deus iuxta illud propter quod unumquodque tale, & illud magis: ergo directe ponitur propter humanitatem, quia in Christo non est aliud propter quod ponatur nisi Verbum divinum, & humanitas; non propter primum: ergo propter secundum: sed illud est abstractum: ergo abstractum ponitur directe in prædicamento.

SECTIO III.

Ostenditur secunda conclusio.

34 **S**ecunda conclusio: abstracta accidentium, v.g. quantitas, &c. ponuntur directe in prædicamento. Hæc est clara sententia Aristotelis, qui secundum communem translationem numerat prædicamenta in abstracto, dicendo substantia, quantitas, qualitas, relatio, &c. ergo recte ponuntur in abstracto.

35 Secundo probatur ratione, illa ponuntur in prædicamento directe quæ possunt essentialiter, & complete de suis inferioribus prædicari ut genera, & species: sed hæc sunt veræ prædicationes superiorum generum de inferioribus speciebus potentia est qualitas, corpus est quantitas, albedo est color, paternitas est relatio: ergo abstracta ponuntur directe in prædicamento.

36 Dices accidentia in abstracto esse incompleta essentialiter, ac proinde non posse directe poni in prædicamento.

Sed contra manifeste, quia si accidentia in abstracto essent incompleta essentialiter, & solum existerent essentialiter completa in concreto vel completerentur per inhærentiam ad subiectum, vel per ipsum subiectum solum, enim hæc adduntur accidentibus dum in concreto sunt: sed per neutrum possunt essentialiter compleri: ergo ex se sine subiecto, & inhærentia sunt essentialiter completa: sed accidentia sine subiecto, & inhærentia sunt in abstracto: ergo accidentia in abstracto sunt essentialiter completa.

37 Minor illa quantum ad inhærentiam sic probatur, quia inhærentia actualis est modus ex natura rei distinctus à tota essentia accidentis; unde talis inhærentia est extra essentiam accidentis, & per consequens non est prædicatum essentialiter illius, nec de essentia eiusdem; alias non possent accidentia separata existerere ab actuali

inhærentia in Eucharistia, quod est omnino falsum ut definit Concilium Tridentinum, quia nihil potest esse, & separatim existerere sine prædicatis essentialibus, & divisum à constitutivis, & completivis essentialiter, ut videre est in homine, qui adhuc divinitus nullo modo potest existerere separatim à prædicato rationalitatis, &c. & ratio est quia tale prædicatum complet essentialiter essentiam hominis, sine quo talis essentia esset incompleta essentialiter: sed accidens existit in Eucharistia separatim ab actuali inhærentia: ergo actualis inhærentia non est de essentia accidentis, neque complet quidditative essentiam illius; ergo accidens præcisa inhærentia ad subiectum manet essentialiter completum: ergo in abstracto est completum essentialiter.

Item, quia inhærentia est conditio accidentis; ad existendum, datur enim inhærentia ut tenuis, debilis, & imperfecta natura accidentis existat, & conservetur in existendo: sed illud quod tantum est conditio existendi non potest esse complementum essentialiter, ergo inhærentia quæ talis est non complet essentialiter accidens. Maior est certa: nam eo modo se habet substantia respectu accidentis, quo se habet inhærentia respectu substantiæ: sed substantia est modus existendi per se in substantia: ergo inhærentia est modus, quo existit accidens in alio, ac proinde est modus existendi.

Minor sic probatur, quia quando aliquid prædicatum est extra essentiam rei, neque tale prædicatum complet essentialiter illam, modus talis prædicari non potest esse de essentia illius rei, nec potest villo modo essentialiter complere illam: sed potius est omnino extra essentiam eiusdem rei, ut videre est in figura, quæ quia est modus quantitatis non potest esse de essentia substantiæ, quia quantitas cuius modus est, est extra essentiam illius, quod evidenter patet in inhærentia, quæ nullo modo est de essentia substantiæ, quia accidens cuius modus est, est extra essentiam substantiæ absolute, ac simpliciter. Et ratio à priori est, quia accessorium sequitur naturam sui principalis.

Atqui existentia nullo modo est de essentia accidentis, neque complet essentialiter illud: sed potius est extra essentiam ipsius: ergo actualis inhærentia, quæ est modus talis existentie non potest esse de essentia accidentis, neque complere quidditative illam: sed potius est omnino extra essentiam illius.

Deinde, quia eo modo est medium ad aliquem finem, quo est finis ad quem tale medium per se ordinatur: sed finis illius actualis inhærentiæ non est essentia accidentis: sed existentia illius, (loquor enim de fine proximo, & immediato) & existentia non est de essentia accidentis: ergo neque inhærentia, quæ est medium ordinatum, ad talem existentiam.

Secunda pars illius minoris quoad subiectum adeo evidens est, ut nulla indigeat probatione, quia substantia non est, de essentia accidentis, alias substantia esset incompleta essentialiter, v.g. Angelus, & homo quæ sunt subiecta accidentium quod est falsissimum; & deinde patet hoc omnibus argumentis nuper positis de Eucharistia: ergo sine subiecto, & inhærentia accidens est completum essentialiter, ac proinde in abstracto; unde patens, & apertum est accidentia in abstracto non esse incompleta.

Præterea

- 43 Præterea, quia illud de quo univoce, & æqualiter cum alijs completis prædicatur aliquod ens completum est perfecte, & proprie completum: sed de quantitate, quæ est in Eucharistia sine in hærentia, & de alia quantitate in hærentia æqualiter prædicatur accidens completum, & quantitas ut sic completa, nam hæc est vera prædicatio, quantitas Eucharistiæ est quantitas, & accidens completum; ergo quantitas in abstracto, & cætera ut sic accidentia sunt entia completa.
- 44 Tertio, quia abstractum significat naturam accidentalem per modum per se stantis, ac existentis: ergo tanquam unum quid per se, & prædicamentale; ergo tanquam quid completum per se, ergo potest sic poni in prædicamento.
- 45 Confirmatur, quia abstractum accidentis v.g. quantitas, vel qualitas est totum potentiale perfecte definitibile, & prædicabile, & intra proprium genus non ordinatur ad componendum aliquod unum essentiale per se, sed tantum accidentale per se: ergo illud potest per se directe poni in prædicamento; patet consequentia, quia prædicamentum nihil aliud est, quam quadam recta completorum prædicatorum coordinatio; ergo cum respectu abstractorum dentur perfecta prædicabilia, & subijcibilia superiora, & inferiora, non est unde repugnet hæc prædicamentalis coordinatio. Declaratur, quia prædicamenta sunt ad reducenda entia per se ad certas classes, quibus clare cognoscantur talia entia per se: atqui abstracta sunt entia per se v.g. albedo, & quantitas; ergo debent reduci directe ad classes, & prædicamenta ut sic ordinata cognoscantur.
- 46 Ultimo omnia argumenta de abstractis substantiarum possunt applicari ad accidentia, quæ hic, sicut ibi suam vim servant.

SECTIO IV.

Ultima conclusio proponitur, & probatur.

- 47 Ultima conclusio: concretum substantiale ex natura, & suppositivitate directe ponitur in prædicamento, ut v.g. homo, animal, vivens, &c. Item concretum accidentis v.g. quantum, ponitur in prædicamento directe. Prima pars conclusionis admittitur ab omnibus Doctoribus, quod his Verbis tradit P. Suarez in metaphysica 10.2. disp. 34. sect. 8. num. 12. Ultimo licet ex dictis colligere quæ res constituentur in prædicamento substantiæ, & quo modo; primum enim veluti fundamentum, & basis illius prædicamenti est suppositum, seu prima substantia creata (nam increata non collocatur in prædicamento, ut ex his, quæ de ente per essentiam diximus constare potest) & ideo ab Aristotele prima substantia dicta est, præcipue, & maxime substantia; supra illam vero in recta linea collocantur species eius, & genera usque ad supremum, eo quod sint etiam completæ substantiæ ut supra vidimus, quia dicunt integram naturam substantiæ cum modo subsistendi, & per modum totius, solumque differunt in maiori vel minori abstractione, seu in modo magis confuso, vel distincto concipiendi ipsam integram substantiam; sic ille. Quam etiam sententiam affirmat P. Rubius his Verbis in Logica cap. 4. de incomplexis, quæst. 2. in principio; de his quæ pertinent ad prædicamentum substantiæ certum est sub nominibus concretis collocanda esse in prædicamento, R.P. Ideph. de Peñafiel. Theol. Schol. Tom. I.

P. Hurtado in metaphysica disp. 9. sect. 3. §. 15. his Verbis: percurramus prædicamenta, primum est substantia, hoc nomen participant substantiæ simplices completæ, ut Angelus, de quo non dubium quin spectet ad hoc prædicamentum; item substantiæ completæ compositiæ ut homo, & Leo habent hanc rationem, eademque pertinent ad hoc prædicamentum. Itaque tota ratio huius est, quia ex suppositivitate, & natura resultat unum totum per se substantiale completum, quod suppositum vocatur; ergo per se ponitur in prædicamento substantiæ.

Ut autem secunda pars conclusionis, quæ agit de concreto accidentis intelligatur, adverte bifariam posse sumi huiusmodi concretum, primo modo sumitur quatenus ex natura accidentis, & in hærentia ipsius resultat unum ens quod ratione in hærentiæ connotat subiectum, & de hoc concreto nullo modo verificantur prædicationes illæ album est dulce, dulce est album, quia directe minime subiectum, sed solum accidens significatur, ut de se patet.

Secundo modo sumitur concretum accidentis, 49 quatenus resultat ex subiecto, & forma accidentali, sive directe, sive indirecte subiectum significatur, de quo vide Hurtado disp. 9. metaphysica, sect. 3. in fine.

Si primo modo sumatur concretum directe ponitur in prædicamento, probatur sic primo, quia concretum ex substantia, & ex ultimo termino ipsius, qui est substantia modalis, nempe subsistentia, ponitur in prædicamento directe; ergo similiter concretum ex entitate accidentis, & ex termino proprio talis entitatis pertinente per se ad illam, in hærentia scilicet, ponitur in prædicamento directe. Hæc consequentia sic probatur, ideo illud concretum ponitur directe, quia licet substantia in abstracto sit completa essentialiter, nihilominus, quia per illum terminum completur entitativa, & sit substantia absolute, & omnimodo completa habet conditionem perfectam ut in sede prædicamentali collocetur, sed etiam entitas accidentis, licet ex se sit essentialiter completa in abstracto, completur nihilominus entitative per in hærentiam absolute, quia in hærentia pertinet per se ad esse accidentis, nam sicut se habet substantia ad substantiam, sic se habet in hærentia ad accidens in ordine ad existendum; ergo concretum ex illa, & ex accidente ponitur directe in prædicamento, sicut concretum ex substantia, & ex suppositivitate.

Præterea, quia ex duabus rationibus eiusdem rationis coalescit unum ens per se ponibile directe in prædicamento: sed in hærentia, & entitas accidentis sunt eiusdem rationis: ergo concretum ex eis directe, & per se ponitur in prædicamento.

Deinde, quia modus in hærentiæ pertinet reductively ad illud prædicamentum accidentis, ubi per se ponitur illud accidens, quod completur: ergo accidens provt in hærens, & quatenus provt sic completum per se ponitur in prædicamento, & consequenter ut tali modo concretum, quia concretum accidentis in ista prima consideratione importat solam formam accidentalem provt in hærentem, & sic completam; antecedens est clarum, consequentia probatur, quia illud quod ponitur reductively in prædicamento supponit aliud, quod ponatur per se in tali prædicamento, cuius ipsum sit complementum vel modus afficiens: sed in hæ-

X x x 2 xentia

rentia est complementum, & modus afficiens accidens pro ut in concreto, quia in abstracto potius significatur ut per se stans, & in concreto ut alterum afficiens eique inherens: ergo si modus inherentiæ complens accidens reductivè pertinet ad prædicamentum; accidens in concreto pro ut tali modo inherentiæ completum directe, & per se pertinebit ad prædicamentum.

- 53 Confirmatur, quia substantia reductivè pertinet ad prædicamentum substantiæ tanquam ultimum complementum eius in esse substantiæ suppositum constitutum ex ipsa, & natura humana pro ut sic completa, colligitur evidenter poni directe in prædicamento substantiæ: ergo similiter quia inherentiæ pertinet reductivè ad prædicamentum, colligitur evidenter accidens completum per illam directe poni in prædicamento.

- 54 Ultimo applicatur immutata paululum ratio supra facta, quia Christus Dominus in quantum homo ponitur per se directe in prædicamento substantiæ, quia licet in quantum homo in concreto importet substantiam divinam, quæ nullo adstringitur prædicamento, id tamen est de materiali, & in obliquo ut supra diximus: sed accidens in concreto in ista prima consideratione subiectum importat solum de materiali, & in obliquo; ergo hoc non obstat quominus per se ponatur in prædicamento (loquor enim in sententia illorum, qui dicunt subiectum accidentis impedire esse directe in prædicamento) quia non minus impedimentum est quod connotatum pertineat ad aliud prædicamentum, quam quod connotatum ad nullum possit spectare, & in nullo possit directe collocari.

- 55 Confirmatur, ex potentia per se, & actu per se componitur unum ens per se, ut docet Aristoteles 2. lib. de anima, tex. 2. sed entitas accidentis se habet ut potentia, & inherentiæ ut actus per se illius potentia accidentis; ergo ex illis resultat unum ens per se completum, sed in prædicamento collocatur directe entia per se completa; ergo concreta ex accidenti, & modo inherentiæ collocantur per se in prædicamento.

- 56 De secundo concreto probatur poni directe in prædicamento his rationibus, primo, quia si propter aliquam rationem excluderentur talia concreta à prædicamento, maxime quia sunt entia per accidens, sed ut supra disputatione de genere, questione quod sit definitum in definitione generis demonstratum manet tale concretum licet sit ens per se accidentale non esse ens omnino per accidens seu aggregationis; ergo non debet expelli à prædicamento tale concretum v.g. album ex albedine, & ex subiecto coalescens.

- 57 Secundo, quia quidquid habet rationem generis, & speciei ponitur directe in prædicamento: sed concreta accidentium v.g. coloratum, quantum, relatum, album habent rationem generis, & speciei; ergo ponuntur directe in prædicamento: probo minorem, nam secundum communem omnium sententiam non solum albedo ut sic respectu huius, & illius albedinis; sed etiam album respectu huius, & illius albi saltem reduplicative sumpti est vera species, quia de illis ut de numero distinctis complete prædicatur in quid, & non solum color ut sic in ordine ad albedinem, & nigredinem, sed etiam coloratum in ordine ad nigredinem, & album habet rationem generis, quod de illis prædicatur in quid; ergo.

- 58 Tertio, quia perfectius ponuntur res secundum

modum essendi sibi connaturalem in prædicamento, quam secundum non ita proprium, & connaturalem, & ideo licet substantia ponatur in abstracto in prædicamento ut probavimus, perfectius tamen ponitur in concreto, quia hoc modo potius quam illo sunt naturaliter, & conservantur res; ergo similiter accidentia licet ponantur directe in prædicamento in abstracto, perfectius ponentur, aut collocabuntur in concreto, quia magis connaturalis modus existendi accidentis est in concreto quam in abstracto propter imperfectionem illius.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria solvuntur.

AD Verba P. Suarez respondetur negando h. 59
Amanitatem, seu quodecumque abstractum esse incompletam, & secundum quid substantiam; sed potius dicendum est esse substantiam essentialiter, & simpliciter completam, & tantum secundum quid incompletam, quod non tollit poni directe in prædicamento.

Ad primum argumentum, nego maiorem; ad probationem concedo maiorem, & ad minorem dico, quod licet non possint vnica coordinatione tam materialiter, quam formaliter ordinari concreta, & abstracta, bene tamen possunt vnica formalis coordinatione disponi; dico formalis, quia materialis est divisio linearum intra eandem rationem secundum abstractum, & concretum; unde potius duæ lineæ eiusdem prædicamenti, quam duo prædicamenta dicenda sunt, quæ duæ lineæ non specie, sed numero intra idem prædicamentum distinguuntur, v.g. in qualitate possunt duæ lineæ disponi, alia abstractorum, & alia concretorum, quæ distinctiones cum non sint distinctorum generum, coordinationes non constituunt distincta prædicamenta, sed vnum tantum cum duabus lineis materialiter, aut numericè distinctis, distinctio enim numerica materialis dicitur, formalis autem specifica, aut generica; unde cum illæ duæ lineæ intra idem prædicamentum non sint genere, aut specie distinctæ, non formaliter, sed materialiter distinguuntur. Quod autem detur ista distinctio linearum intra idem prædicamentum nullum inconveniens est, imo maxime consonat menti Aristotelis, ut videre est in prædicamentis accidentium, quæ nunc in abstracto, & postea in concreto ab Aristotele secundum varias translationes numerantur, esset autem inconveniens, si prædicamenta multiplicarentur genere distincta, quod non convincit argumentum; nam eo modo sunt coordinationes, quo sunt res coordinate, sed abstracta, & concreta substantiæ non distinguuntur formaliter genere, aut specie, sed tantum numero, & integraliter, aut secundum quid; ergo lineæ ex illis non sunt formaliter, sed tantum materialiter distinctæ; atqui prædicamenta inter se debent distingui genere; ergo tales lineæ potius faciunt vnum prædicamentum quam duo.

Ad secundum concedo maiorem, & nego minorem, nam ut supra manet probatum, animalitas prædicatur ut verum genus de humanitate, & equinitate.

Ad primum secundæ sententiæ nego maiorem, 61
nam ex illo argumento colligeretur solum vnum prædicamentum accidentis dari, quod est absurdum;

Quæst. IV. Vtrum Deus ponatur, &c. 533

dom; nam si prædicamentum constituitur ex modo prædicandi de substantia, & in omni accidenti per vos non datur nisi vnus modus prædicandi: ergo solum vnum prædicamentum datur; ponuntur ergo accidentia in prædicamento quatenus induunt diversam rationem generis, & speciei, & prædicantur de inferioribus essentialiter, cum autem tam in abstracto, quam in concreto sint genera accidentium vtroque modo ponuntur directe in prædicamento.

63 Ad secundum respondeo negando necessario debere poni accidentia secundum modum, aut nomen quo magis explicatur natura ipsius, nam licet perfectius sic ponantur vt diximus in vltima conclusione, & vltima probatione, nihilominus bene possunt poni secundum nomen, quod licet non tam perfecte, tamen recte explicat accidentia secundum conditiones requisitas ad essendum in prædicamento, quales sunt vt sit ens completum per se, cum vero albo hoc nomine significetur secundum has conditiones, licet non tam perfecte, bene tamen collocantur in prædicamento.

64 Ad argumentum vltimæ sententiæ respondetur concedendo maiorem, & negando minorem vt patet ex dictis.

QVÆSTIO IV.

Vtrum Deus ponatur directe in prædicamento?

SECTIO I.

Sententiæ aduersariorum probantur.

PRIMA sententiæ asserit Deum directe in prædicamento debere collocari, ita Gabriel in 1. dist. 8. quæst. 1. Gregorius, Robertus, Holcot, Marfilus, quibus faver non vltimè P. Hurtado in Metaphysica, disp. 9. sect. 4.

Probatur primo hæc sententiæ auctoritate Divi Augustini, sermone 3. in octavam Epiphaniæ, vbi docet quod decem categoriæ, quæ latine prædicamenta dicuntur de Deo in divinis literis, quædam proprie vt substantia, & relatio, quædam vero secundum metaphoram, & tropum vt habitus, & dispositio. Damascenus etiam videtur favere huic sententiæ lib. 1. de fide, cap. 9. vbi relationem proprie de Deo dici affirmat, nam Deo ita tribuit nomina filiationis, & paternitatis, vt hæc prædicata non à creatis translata fuerint ad Deum: sed potius è contrariis, quod probat ex illo Ad Ephesios 3. ex quo omnis paternitas in cælo, & in terra nominatur; capite autem 7. post quam dixit essentiam, quam alij dicunt substantiam esse supremum genus ait, huius autem summi generis species sunt primum id quod corpore vacat, & paulo post, complectitur enim ait essentia corpore vacans Deum, Angelum, animam, & demonem.

Secundo probatur auctoritate Aristotelis 4. Topic. cap. 2. loco 17. vbi ait Deum comprehendi à genere animalis, differreque ab homine per differentiam immortale, homo enim inquit est animal mortale, idem vivit, & moritur, Deus autem

sempiternum, & immortale animal.

Etiam Porphyrius collocat Deum in prædicamento substantiæ sub genere animalis rationalis cap. de specie, & cap. de differentia.

Tertio, ratione sic probatur, quia illud quod sub genere substantiæ collocatur, reperitur directe in prædicamento: sed Deus collocatur sub genere substantiæ; ergo Deus directe ponitur in prædicamento; minor sic probatur, illud de quo aliquod genus prædicatur sub tali genere collocatur, v. g. quia de homine prædicatur animal, homo collocatur sub genere animalis: sed de Deo prædicatur essentialiter genus substantiæ; ergo sub genere substantiæ collocatur Deus.

Quarto, quia si aliquid repugnaret quominus Deus collocaretur in prædicamento maxime simplicitas divina, nam omnia quæ sunt in prædicamento debent esse composita ratione: sed compositio rationis, quæ non iure compositio: sed constitutio dicenda, non repugnat simplicitati divinæ, quia solum est extrinseca denominatio ex solo modo nostro concipiendi; vnde sicut distinctio rationis non repugnat perfectæ, & summe identitati, ita nec compositio rationis simplicitati; ergo.

Quinto, quia si daretur quantitas, aut qualitas infinita directe collocaretur in prædicamento quantitatis, & qualitatis: ergo licet Deus sit infinitus, bene potest poni in prædicamento substantiæ, cum non detur maior ratio de vno prædicamento, quam de alio, nec de vno infinito potius, quam de alio.

SECTIO II.

Nostri sententiæ auctoritate probatur.

CONCLUSIO: Deus non ponitur directe in prædicamento substantiæ. Hæc est communis inter Doctores sententiæ, & probatur.

Primo auctoritate Divi Augustini libro de decem categoriis; vbi sic ait in principio capitis 8. eorum ergo quæ nulla sui copulatione dicuntur, quodcumque singulare dictum fuerit, aut vnam significat, aut quantitatem, aut qualitatem, aut aliquid, aut iacere, aut facere, aut pati, aut vbi, aut quando, aut habere: hæc sunt categoriæ decem, quarum prima vna est, scilicet quæ novem cæteras sublinet; reliquæ vero novem οὐ μετέχουσαι, id est accidentia sunt. Ex quibus novem sunt alia in ipsa vna, alia extra vnam, &c. Tunc sic, Sanctus Augustinus docet primum prædicamentum substantiæ, & quidquid est in ipso, aut sub ipso sublinere, & recipere in se accidentia cæterorum prædicamentorum, vt qualitatem, vbi, &c. quod assumpsit ex Aristotele, qui cap. de substantia ait substantiam prædicamentalem sublinere accidentibus, & à tali munere sublinendi denominari substantiam: atqui Deus nullo modo substat accidentibus, nec illis subiicitur vt expresse docet ipse Augustinus lib. 5. de Trinitate, cap. 2. ibi est tamen sine dubitatione substantia, vel si melius hoc appellatur essentia, quam Græci οὐσία vocant, sicut enim ab eo quod est sapere, dicta est sapientia, & ab eo quod est scire, dicta est scientia est, ita ab eo quod est esse, dicta est essentia.

Et quis magis est, quam ille, qui dixit famulo suo Moysi, ego sum qui sum, & dices filiis Israël,

X x x 3 qui

qui est misit me ad vos? sed alia (creaturae nimirum) quae dicuntur essentiae sive substantiae capiunt accidentia, quibus in eis fiat, vel magna vel quantacumque mutatio. Deo autem aliquid eiusmodi accidere non potest, & ideo sola est incommutabilis substantia; vel essentia, quae Deus est, cui profecto ipsum esse unde essentia nominata est, maxime, ac verissime competit. Quod enim mutatur non servat ipsum esse, & quod mutari potest etiam si non mutetur, potest quod fuerat non esse, ac per hoc illud solum, quod non tantum non mutatur, verum etiam mutari omnino non potest, sine scrupulo occurrit, quod verissime dicatur esse, sic ille; ubi expresse docet id quod fide catholica sanctum est, Deum videlicet nulla in se sustentare accidentia, v.g. quantitatem, qualitatem, &c. ratione cuius initio *lib. 7. de Trinitate, cap. 1.* intelligamus Deum si possumus sine qualitate bonum, sine quantitate magnum: ergo ex sententia expressa Divi Augustini Deus non est in predicamento substantiae.

10 Quod confirmat ipse Cherubicus Doctor *lib. 7. de Trinitate, cap. 5.* ibi: res vero mutabiles neque simplices proprie dicuntur substantiae; Deus autem si subsistit, ut substantia proprie dici possit, inest in eo aliquid tanquam in subiecto, & non est simplex, cui hoc sit esse, quod illi est, & quidquid aliud de illo ad illum dicitur, sicut magnus, omnipotens, bonus, & si quid huiusmodi de Deo non incongrue dicitur. Nefas est autem dicere ut subsistat, & subsit Deus bonitati suae, atque illa bonitas non substantia sit, vel potius essentia, neque ipse Deus sit bonitas sua, sed in illo sit tanquam in subiecto. Unde manifestum est Deum abusive substantiam vocari, ut nomine visitatore intelligatur essentia, quod vere ac proprie dicitur, ita ut fortasse solum Deum dici oporteat essentiam. Est enim vere solus, quia incommutabilis est, idque nomen suum famulo suo Moyse enuntiavit, cum ait: Ego sum qui sum, & dices ad eos, qui est misit me ad vos, sic sanctus Doctor.

11 Licet haec verba clare nostrum negotium demonstrent, accipite alia evidentiora, quibus Divus ipse Augustinus aperte, & manifeste docet Deum nullo modo in predicamento collari *lib. de cognitione verae vitae, cap. 2.* ibi: nomine, & verbo ea exprimuntur, quae sub decem predicamentis humano corde concipiuntur; sed quod ex his nullum proprie Deo conveniat, manifesta ratio probat: nam si dixerimus, quod Deus substantia sit, quae omnibus subsistere tribuat, & per quam omnes res esse habeant, mox universalis, & individua de quibus substantia praedicatur, genera, & species in quibus versatur, simul, & novem accidentia, quae ei necessario inhaerent, animo occurrunt, quae cuncta liquent, quia minime in Deum concurrunt. Ex quibus verbis constat aperte Augustinum negasse Deum collocari in predicamento, & rationem tribuit: prima quia predicamentum substantiae talis est conditionis ut ipsi inhaereant accidentia, quod Deo nullo modo potest convenire: secunda, quia quidquid est in predicamento substantiae aut est genus, aut species, aut individuum compositum ex generibus, & speciebus, quod omnino alienum est à Dei simplicitate, & perfectione: ergo ex sententia Divi Augustini Deus nullo modo potest esse in predicamento substantiae.

12 Nec obstat quod P. Hurtado respondet, dicen-

do Deum cum his imperfectionibus non posse poni in predicamento substantiae, bene tamen latiori significatione posse in ipso collocari, sumendo substantiam predicamentalem pro primo conceptu rei, non inhaerente abstracto ab eo quod accidentibus Physicis substat.

Non inquam obstat hoc, quia licet substantia praedicamentalis, vel predicamentum substantiae possit abstrahi ab accidentibus, nihilominus predicamentum substantiae non potest abstrahi à generibus, & speciebus, quia de essentia praedicamenti est, quod sit generum, & specierum coordinatio, & nihil possit abstrahi à sua essentia, cum essentia sit id sine quo nec esse, nec intelligi potest res: atqui Deus nullo modo nec est genus, nec species, nec est sub genere, aut specie, ut ait Divus Augustinus, & Divus Thomas, & postea demonstrabitur: ergo nullo modo poterit poni directe in predicamento, quomocumque praedicamentum consideretur.

Item, quia licet substantia praedicamentalis possit abstrahi ab actuali inhaerentia accidentis, nihilominus quatenus praedicamentalis est, & quatenus de illa ut sic egit Aristoteles, non potest abstrahi ab hoc quod sit radix accidentium, & subiectum primum radicale illorum, quia ut postea videbimus, licet res possit abstrahi ab actuali proprietate sua, nihilominus non potest abstrahi à debito talis proprietatis, v.g. animae rationalis potest praescindi ab intellectu formali, minime autem potest praescindi ab intellectu radicali. Itaque quomocumque abstrahatur, & praescindatur substantia praedicamentalis semper est radix accidentium realiter sibi inhaerentium, quod illis verbis docuit Augustinus, substantia simul, & novem accidentia, quae ei necessario inhaerent animo occurrunt.

Sed Deus nullo modo est radix accidentium realium, quae in ipso inhaereant, ut ait ibidem Divus Augustinus illis verbis, quae cuncta liquent, quia minime in Deum concurrunt: ergo quomocumque concipiatur praedicamentum substantiae à Patre Hurtado, nullo modo potest Deus in illo collocari.

Præterea, quia non sunt alia praedicamenta in scholis præter ea, quae constituit Aristoteles, & de quibus agunt Divus Augustinus, & Divus Thomas, ex quibus novem sunt accidentia, & decimum quod est praedicamentum substantiae ab ipso Aristotele substat accidentibus: sed nullum horum ex constitutis ab Aristotele convenit Deo propter rationes dictas, ut ait Divus Augustinus, neque in illis potest collocari: ergo minime ponitur in predicamento Deus, quia praedicamenta de quibus loquimur, non sunt ficta à quocumque, sed recepta à tota schola, intra quorum terminos, & angustos cancellos nullo modo potest incomprehensibilis, illimitatus, & infinitus Deus comprehendi, ut mirabiliter Divus Augustinus docuit: sciendum Deum nullis verbis proprie exprimi, nulla posse cognitione comprehendi, quomodo immensus, & incomprehensibilis praedicaretur, si humanae loquutioni, vel meditationi includeretur: Nunc autem patet quam sit admirabilis cum omnibus linguis sit indicibilis, omnibus cordibus sit incogitabilis. Dialectica namque differendi potens, poterit quoque dubia definiens, cunctas scripturas evibrans, & evicerans, cunctam humanam sapientiam annihilans, cum

cum in divinitatem intendit, tanta maiestatis luce repercussa, pavidum caput tremefacta resse-
dit, atque in abdita mundana sapientiae fugiens
delitescit, dissolutisque syllogismorum nexi-
bus, stulta obmutescit. Nempe nomine, & ver-
bo cuncta exprimuntur, quæ sub decem prædi-
camentis humano corde concipiuntur: sed quod
ex ijs nullum proprie Deo conveniat manifeste
ratio comprobatur. Nam si dixerimus quod Deus
substantia sit, quæ omnibus subsisteretribuat, &
per quam omnes res se habent, mox vniuersalia,
& individua de quibus substantia prædicatur,
genera, & species in quibus versatur simul, &
novem accidentia, quæ ei necessario inhaerent,
animo occurrunt, quæ cuncta liquet, quin mi-
nime in Deum concurrant, sic Divus Augu-
stinus.

17 Cuius vestigijs insistens Boëtius lib. 1. de Tri-
nitatē, cap. 5. & 6. hæc profert verba, dñem
omnino traduntur prædicamentā quo de rebus
omnibus prædicantur substantia, quantitas, &c.
at hæc cum quis in divinam veterit prædi-
cationem cuncta mutantur, quæ prædicari pos-
sunt, nam substantia illa non est vera substantia,
sed ultra substantiam prædicamentalem inquam,
quod videtur transcripsisse ab ipso Augustino
lib. 7. de Trinitate, ubi sic ait: unde manifestum
est Deum abusive substantiam vocari (prædi-
camentalem videlicet) vt nomine visitatori intelli-
gatur essentia, quod vere ac proprie dicitur, ita
vt fortasse solum Deum dici oporteat essen-
tiam, esse enim vere solus, quia incommunica-
bilis est.

18 Et 7. Confessionum cap. 11. Insuper inquit, cæ-
tera infra te, & vidi, nec omnino non esse, esse
quidem quoniam abs te sunt, non esse autem, quo-
niam id quod es non sunt, id enim vere est, quod
incommunicabiliter manet, ideoque Magister
sententiarum Augustini studiosissimus in 1. diff. 8.
ex dictis Augustini, & verbis illius colligit
prædicamenta artis dialecticæ Dei, naturæ mi-
nime convenire.

19 Quia vt ait Damascenus lib. 1. de fide, cap. 4.
Dei excellentia illimitata, & infinita perfectio
superat omnia, quæ nostra cognitione angustijs
prædicamentorum concluduntur, ideo autem
inquit impossibile est quidā essentia sua, ac na-
tura ipsa sic dicere, aut aliquo ordine rerum com-
prehendere, aptiusque est ex omnium rerum su-
blatione, atque institutione orationem habere,
neque enim eorum quæ sunt, quidquam est, quod
quidem non ita accipiendum est quasi non sit:
sed quia supra omnia quæ sunt ipse sit, atque
adeo supra ipsum esse, quod idem repetit libro
primo eiusdem orthodoxæ fidei, cap. 8. dicens divinam
essentiam esse omnibus substantijs superemi-
nentem, & ab omni substantia exceptam.

SVBSECTIO I.

*Aliorum Patrum auctoritate firmatur
Conclusio.*

20 Divus Anselmus in monologio Deum à serie, &
tractatu prædicamentorum, his verbis exclu-
dit. Quomodo quis, inquit summam naturam
in aliarum substantiarum tractu contineri in-
telligit, quæ nec in plures substantias, se divi-
dit: nec in vnam cum aliqua alia per essentia

communicationem se colligit, sic ille; nec minus
clare Divus Fulbertus Cainotensis conclusio-
nem nostram hac verborum serie, & ordine ex-
pressit; illius immensa maiestatis naturam qui
terminis claudi, qui prædicamentis concludi,
qui aliquo ordine rerum comprehendi, aut cir-
cumscribi asseveret, indigne proculdubio de tam
infinito numine omnia sua potentia comprehen-
dente, omnia sua perfectione superante, sentiet,
sic ille.

Ad id quod omnia superat, inquit, Divus 21
Dionysius 7. de divinis nominibus, via, & ordine
pro virili parte, omnium detractio, & præ-
stantia, omniumque causa ascendimus, itaque in
omnibus Deus noscitur, & sine omnibus: scien-
tiaque Deus noscitur, & ignoratione, quare idem
Dionysius de mystica Theologia, cap. 7. de Deo ita
loquitur, profitemur, nec animum esse, nec men-
tem, nec visionem, aut opinionem vel ratio-
nem, vel mentis notionem habere, nec ratio-
nem esse, nec mentis perceptionem; quibus ver-
bis Deum ab omni ordine, serie, seu prædi-
camento creaturarum, quomodocunque expellit,
quod adeo verum est vt Cyrillus non solum præ-
dicamentum genus, & speciem: sed etiam diffe-
rentiam Deo neget, quia hæc inquit lib. 11. Te-
sauri in compositis tantum reperiuntur, Deus
autem simplicissimus est.

Mitto Eliam Cretensem in Nazianzeni ora- 22
tionem, & alios.

Solum hoc Sanctorum Patrum agmen claudam 23
Angelici Doctoris Divi Thomæ verborum robo-
re, & auctoritate, qui 1. p. quaest. 3. art. 5. non so-
lum tuetur hanc sententiam, (vt patet ex illis
verbis in corpore articuli. Respondeo dicendum
quod aliquid est in genere, hoc est in prædi-
camento vno modo simpliciter, & proprie, alio per
reductionem, neutro autem modo Deus est in ge-
nere) sed etiam tribus fortissimis rationi-
bus probat toto illo articulo: defendit etiam
hanc sententiam lib. 1. contra gentes, cap. 25. & lib.
de potentia, quaest. 6. & 7. quam sequuntur etiam
Bonaventura, Albertus Magnus, Scotus in 1. diff.
8. Suarez in Metaph. disp. 30. Vazq. 1. p. Alexan-
der Aletius, & alij.

SVBSECTIO II.

*Auctoritate Aristotelis firmatur nostra
Conclusio.*

DE auctoritate Philosophi non potest dubi- 24
tari primo, quia cap. de prædicamento sub-
stantia, tres proprietates tribuit rebus existentibus,
& collocatis in tali prædicamento, prima
est quam his verbis in fine capituli assignat Ari-
stoteles tanquam proprietatem cōiunctissimam,
& omnino inseparabilem à substantia, maxime
vero inquit substantia proprium hoc esse vide-
tur, idem inquam vnumque numero permanens
contrariorum esse susceptivum, quale nihil in
his quæ substantia non subeunt rationem pro-
ferre possit, quod vnum numero cum sit recipere
in se contraria possit, negotiumve idem numero
bonum, malumque dicatur, & homo quidam
vnus, & vitiosus atque studiosus.

Secunda proprietas ab Aristotele tributa sub- 25
stantia prædicamentali est quam his verbis as-
signat, substantia enim ipsa sui mutatione con-
trariorum

trariorum sunt susceptrices, si sit enim ex calido quidpiam frigidum mutatur sane, alteratur enim, ut patet, & similiter, si sit studiosum è vitio, quare saltem hoc quidem modo substantiæ proprium erit ipsam sui mutationem susceptricem, &c.

26 Tertia proprietas predicamenti substantiæ his Verbis assignatur ab Aristotele in medio capituli, omnia enim, inquit, quæ ab ijs prædicata sumuntur, aut de individuis, aut de speciebus prædicantur à prima, namque substantia prædicatio nulla fit, secundarum vero substantiarum, species quidem de individuis prædicantur, genus autem, & de specie prædicatur, & de individuo, iam vero, & rationem primæ substantiæ, specierum, generumque suscipiunt, & species generis, quæcunque enim de prædicato dicuntur, ubi aperte ait omnia quæ in prædicamento esse, aut genera, aut species dici, etsi individua subiecta tamen generibus, & speciebus.

27 Ex his tribus proprietatibus sic argumentor. Aristoteles ait illud esse in prædicamento cui conveniunt tales proprietates, & è contra illud non collocari cui tales proprietates minime conveniunt: sed Deo secundum Aristotelem nulla ex ijs proprietatibus aut convenit aut convenire potest; ergo Deus in sententia Aristotelis non ponitur in prædicamento: maior, & consequentia sunt clara, minor sic probatur, & de prima proprietate sic demonstratur, quia contraria illa sunt vera, & realia accidentia: sed Deus ut docet Aristoteles 12. metaphysicæ, text. 41. nullis substantiarum accidentibus, nec ea potest in se recipere; ergo Deo non convenit prima illa proprietas requisita ad existendum in prædicamento. De secunda proprietate sic patet, quia ut patet ex Aristotele 9. metaphysicæ, text. 17. & 12. metaphysicæ, text. 8. & 3. Physicorum, text. 32. in æterno Deo non datur mutatio, quod demonstrat Aristoteles 8. Physicorum, & 12. metaphysicæ, ratione illa, quæ ibi à Philosophis adducitur, omne quod movetur ab alio movetur; supremum cælum movetur: ergo ab alio; vel ergo ille motor movetur etiam, & sic indigebit alio motore de quo iterum eadem redibit quæstio, cum ergo non possit in infinitum procedi, sistendum erit in primo motore omnino immobili, quem vocamus Deum, quam argumentationem, ut demonstratio fiat non de motu physico, sed metaphysico debemus intelligere; ergo Deo non convenit secunda proprietas mutabilitatis ex Aristotele. Quod autem tertia proprietas non conveniat Deo patet ex Aristotele, qui 12. metaphysicæ, 4. text. 17. & 3. Physicorum, text. 32. negat Deo ullomodo convenire potentiam tam physicam ut est materia, quam metaphysicam ut est genus: sed quod est in prædicamento, aut est ipsum genus, aut compositum ex genere ut species, aut individuum si in prædicamento collocatur, quia generi, & speciei subijcitur; ergo Deo non convenit tertia proprietas; ergo Deo nulla ex illis proprietatibus ex Aristotele convenit, assignatis his quæ in prædicamento collocantur, ex quo evidenter sequitur in sententia Aristotelis nullo modo Deum in prædicamento collocari.

SECTIO III.

Rationibus confirmatur nostra sententia.

Prima, quia Deus solum constituitur prædicatis transcendentibus, ita ut omnia prædicata superiora, quæ reperiuntur in illo, imbutantur in ultimis differentiis Dei: sed huiusmodi constitutum nullo modo potest collocari in prædicamento; ergo Deus in illo non collocatur.

Maiores est certa, quia omnia prædicata superiora Dei sunt ens, substantia, spirituale, vivens, intellectuale, completum: sed omnia hæc transcendent ultimas differentias Dei; ergo omnia prædicata superiora constitutiva Dei sunt transcendentia, ac proinde Deus solum constituitur prædicatis transcendentibus, &c. Maior est evidens, minor sic probatur, & de ente, substantia, & cæteris prout abstrahunt à completo, & incompleto sic probatur, nam differentia Dei ultima per quam distinguitur ab omni creatura est esse increatum; ergo necessario est ens, quia esse, & ens sunt synonyma: sed esse increatum non est accidens, cum sit constitutum infinitum, & perfectissimum substantiæ: ergo est substantia, quia talis differentia constituit Deum in esse omnino independentis ab alio, vel tanquam à causa, vel tanquam à subiecto: ergo ex vi talis independentiæ constituitur in esse entis per se infinite perfecti: sed ens per se infinite perfectum est substantia infinite perfecta: ergo talis differentia constituit Deum simplicissime in esse substantiæ: ergo ipsa differentia, quæ constituit Deum in tali esse est substantia perfectissima, quia quatenus talis differentia est ens increatum: sed ens increatum est ens per se omnino independentis, ac proinde substantia eminentissima: ergo.

Tunc sic, hæc differentia quatenus substantia perfectissima, est omnino immaterialis, nullamque corporis rationem concernens, ac proinde omnino purissima, & ab omni materiæ facis concrectione segregata, nullasque habens partes: ergo est spiritualis, & vivens intellectualiter, quia omnis substantia spiritualis est in gradu intellectuivo, ut videre est in Angelis, & anima rationali: sed quidquid est in gradu intellectuivo est vivens intellectuale: ergo differentia ultima Dei, quæ est esse increatum est substantia spiritualis vivens intellectualiter; ergo omnia prædicata superiora Dei prædicantur directe de ultima differentia Dei, scilicet de esse increato; ergo omnia illa prædicata transcendent ultimam differentiam Dei.

Quod autem ultimum prædicatum, scilicet completum transcendat ultimam differentiam Dei, sic demonstratur. Quia illa differentia quidquid sit, & quomodocumque sumatur, est ens increatum: unde ens omnino à se: sed huiusmodi est omnino illimitatum in suo esse, secundum omnem perfectionem: ergo infinite perfectum, ac proinde continens omnem perfectionem simpliciter simplicem in essendo: sed esse completum est perfectio simpliciter simplex, ac proinde formaliter attribuitur Deo; ergo inter infinitas perfectiones quas continet esse increatum differentia videlicet Dei habet hoc quod est esse completum; ergo ens, substantia, vivens, intellectuale, & completum.

pletum directe ac formaliter praedicantur de tali differentia; ergo omnia praedicata superiora transcendunt ultimam differentiam Dei.

Deinde quia illa differentia est actualissima, & purissima, ac proinde debet esse actualissime sine ulla potentialitate: atqui si non esset completa haberet potentialitatem: ergo de se formalissime est completa; haec minor sic probatur, quia omne incompletum, & quod concipitur per modum partis est perfectibile per unionem ad partem; & per constitutionem totius, nam pars dum vnitur alteri acquirit suum finem, constitutionem nimirum totius, nam pars vt medium ordinatur ad constitutionem totius tanquam ad finem ultimum, finis enim partis vt inquit Aristoteles est totum: atqui acquisitio formalis finis ultimi est perfectio, & ideo beatitudo formalis est perfectio creaturae intellectualis, quia est acquisitio formalis, ultimi finis illius. Item potentiae vitales perficiuntur per operationes, quia vniuntur illis tanquam finibus propriis, finis enim potentiae operatio est, vt inquit Philosophus; ergo pars perficitur intrinsece per unionem ad partem; quia tali vnione constituit totum, & existit in statu completi, sed omne quod perficitur per aliquid distinctum a se eo modo quo distinguitur ab illo est perfectibile per illud vt de se patet, & inductione manifesta omnium aperte constat, perfectio enim, & perfectibile sunt correlativa; ergo pars, seu conceptus incompletus est perfectibilis: atqui omne perfectibile dicit potentialitatem ad perfectionem; ergo omnis pars, seu conceptus incompletus dicit potentialitatem; ergo si differentia Dei esset completa, sed incompleta formaliter haberet potentialitatem perfectibilitatis, ac proinde non esset purissime actualitas.

Sed est purissima, summa, & infinita actualitas sine mixtione vllius potentialitatis; ergo est purissimus conceptus completus formalissime sine ulla imperfectione partis, & incompleta rationis; ergo ratio completi praedicatur formalissime de illa.

Illam minor est manifesta, quia si differentia ultima non esset pura, & summa actualitas sine ulla potentialitate nihil esset a quo Deus pure actualis sine ulla potentialitate in esse puri actus constitueretur: sed hoc est falsum, quia Deus est purissimus actus: ergo differentia Dei per quam constituitur Deus est purissima, simplicissima, summa, & omnia actualitas sine ulla potentialitate, ac proinde formalissime completa; maior illa sic demonstratur, quia nihil est in Deo quod non habeat a suis constitutivis essentialiter, quia constitutum nihil habet, nisi quod accipit a constitutivis, sed in Deo non dantur nisi duo constitutiva, vnum commune Deo, & creaturis, alterum proprium Dei scilicet ultima differentia illius: sed a primo constitutivo communi creaturis, & ipsi Deo non potest constitui in esse purissimi actus, (quia nemo dat quod non habet, sed constitutum commune creaturis, non habet rationem actus purissimi, alias communicaret talem rationem creaturis, quas constituit essentialiter, quia quidquid conuenit primo intentionaliter superiori, conuenit omni constituto per illud, secundum illud axioma dici de omni; ergo debet accipere Deus rationem actus puri, & constitui in tali ratione ex vi differentiae ultimae, quia non est aliud constitutum a quo possit Deus, R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

accipere rationem actus purissimi; ergo si differentia ultima Dei non est purissima actualitas, non est a quo possit constitui in esse purissimi actus sine ulla potentialitate.

Tunc sic illa ultima differentia Dei, quia pure actualis est, est completa, ac proinde non est pars, nec incompletus conceptus Dei; ergo est ipsum esse completum Dei formalissime, ita vt non distinguatur a Deo tanquam includens ab inclusio, vel vt melius loquar tanquam inclusum ab includente, quia si hoc esset verum, Deus formalissime contineret in se duos conceptus se excludentes formaliter, ac proinde componentes totum includens se ipsos, quia distinctio includentis ab inclusis in toto respectu suorum constitutorum supponit, vel indicat distinctionem excludentis ab inclusio inter duo constitutiva talis totius, vt videre est realiter in homine, quatenus constituitur a materia, & forma a quibus realiter diuisim distinguitur distinctione includentis ab inclusio, quia materia, & forma inter se distinguuntur distinctione excludentis ab exclusio realiter, & idem est formaliter per rationem in ipso homine, quatenus constituitur ab animali, & rationali; ergo si Deus distinguitur distinctione includentis ab inclusio a propria differentia formaliter, differentia, & conceptus communis distinguuntur inter se in Deo distinctione excludentis ab exclusio formaliter; ergo formaliter vna ratio constitutiva non includitur in alia, ac proinde simplicissime non constituent Deum; sed potius component illum formaliter vt duae partes, vel vt duo conceptus incompleti, ac proinde vt duae rationes potentialitatem perfectibilitatis continent; ergo in neutra datur pura, summa, & infinita actualitas vt iam probauimus, ac proinde Deus non erit purus, & summus actus, quae sunt absurda manifesta.

Ne ergo haec contingant, dicendum est differentiam ultimam esse completissimam, a qua nullo modo distinguitur Deus distinctione includentis ab inclusio, sed solum per maiorem, & minorem expressionem eiusdem conceptus; unde neque conceptus communis distinguitur a differentia Dei distinctione excludentis ab exclusio formaliter: sed solum per maiorem, & minorem expressionem, eo modo quo ens vt sic distinguitur ab homine, & ab ultima differentia illius; sed ad hoc omnino necessarium est vt conceptus communis, qui solum distinguitur per maiorem, & minorem expressionem a differentia ultima includatur in illa, imbutur in ipsa, & transcendat eandem formalissime, ideo enim, & non propter aliam rationem distinguitur ens vt sic non distinctione excludentis ab exclusio, sed solum per maiorem, & minorem expressionem, quia ens vt sic transcendit ultimas differentias inferiorum; ergo si conceptus omnis qui reperitur in Deo communis Deo, & creaturis distinguitur solum a differentia ultima Dei per maiorem, & minorem expressionem solum, transcendit sine dubio talem ultimam differentiam Dei; ergo ens, substantia, vivens, intellectuale, completum transcendunt ultimam differentiam Dei, quia haec omnia praedicata sunt communia Deo, & creaturis, v.g. Angelis, Archangelis, Cherubin, & Seraphinis: sed talia omnia praedicata Deo, & creaturis sunt superiora praedicata Dei; ergo omnia praedicata superiora ipsius transcendent sine dubio ultimam differentiam eiusdem, ac

V y y proinde

proinde Deus solum constituetur prædicatis su-
perioribus transcendentibus.

- 37

prius. manifeste occluditur additus solu- 40

vincunt manifeste nuper dicta.

de cognitione vera vite, 97.

pletum. *Ad idem. sunt verba illa secun-*

transcendentaliter includit
... melius demonstrant verba illa; vni

Quaest. IV. Vtrum Deus ponatur, &c. 539

ciptem esse increatum, & independens Dei, ex vi perfectionis esse increati, & ex vi inclusionis essentialis omnium perfectionum in illo non posse significare aut repraesentare, concipere, aut intelligere tale esse increatum, quin etiam in ipso repraesentet, & cognoscat inclusam esse omnem perfectionem.

45 Tandem, quia si illud esse increatum in re est infinitum simpliciter totam illam infinitatem essentialiter includit, quia de ratione entis infiniti simpliciter est vt totam illam perfectionem optimo includat, ac proinde essentialiter: ergo quantumcumque praecindatur in conceptu illam, & omnem perfectionem includit, quia non est maior ratio de perfectione infinitatis, quam de ceteris, licet mens nostra non expresse, neque formaliter de illa cogitet, & ideo ait Dionysius *cap. 12. de divinis nominibus*, vnde divinum esse est, quia omnia vnice est secundum eminentiam unitatis, quae eminentiam includit tam unitatem conceptus, quam realem; vnde cum ens, substantia, spirituale, vivens, intellectuale, completum sint perfectiones simpliciter simplices sine aliqua imperfectione, tam secundum rem, quam secundum conceptum includuntur, & imbibentur in esse increato, ipsumque transcendent, quod est differentia ultima Dei: atqui haec perfectiones sunt omnia praedicata superiora Dei; ergo omnia praedicata superiora illius sunt praedicata transcendentia, solumque praedicatis transcendentibus constituitur Deus.

46 Haec omnia in sententia P. Hurtado cum quo praecipue pugnamus clarissima sunt; nam in Logica *disp. 9. sub sectione. 8. §. 101.* sic ait, ex dictis liquido constat rationem entis esse analogam Deo, & creaturis, item rationem substantiae completae, quia licet haec non transcendat ens creatum, transcendit tamen ens divinum, quia quidquid est in Deo est formaliter substantia completa, sic ille.

47 Et in metaphysica *disp. 20. de Deo, sect. 2. §. 17. in fine*, sic ait, tum etiam, quia Deus est ens a se, id est in nullius potentia continetur; ergo eius propria differentia est actualitas, quae includitur formaliter in ente a se; hoc enim excludit omne genus potentialitatis, quae excluditur per actualitatem formaliter; & a §. 20. illius sectionis, & sequae ad §. 24. inclusive, probat ultimum constitutum Dei, & ultimam differentiam illius esse purissimam, adualissimam, & completissimam intellectiorem substantialem, de cuius conceptu sunt praedicata omnia superiora de quibus agimus; ergo omnia praedicata superiora Dei transcendent sine dubitatione ultimam differentiam Dei.

Minor prima, & praecipua demonstratur, quia 48 omne quod est directe in praedicamento est compositum per rationem simpliciter ex praedicatis superioribus, & ultimam differentiam, ita vt habeat esse per compositionem rationis simpliciter: sed quod est constitutum solum a praedicatis transcendentibus superioribus non est compositum simpliciter per rationem; ergo huiusmodi constitutum nullo modo ponitur in praedicamento. Maior patet, quia cum praedicamentum sit ordinatio generum, & specierum, quidquid est in illo genere, & differentia constituitur: sed quidquid est huiusmodi vera, ac simpliciter compositione rationis constituitur; ergo. Minor satis late probata manet *disp. de genere, quaest. vtrum genus contineat actu differentiam?* ubi ostendimus inclusionem

R. P. Adep. de Peñafiel. Theol. Schol. Tom. I.

vnus in alio impedire compositionum rationi, inter illa, quod multis exemplis illustratum est, vt exemplo entis, quod non componit per rationem, quia transcendit, &c. videantur ibi. Sed quod constituitur solum praedicatis transcendentibus constituitur conceptibus quibus vnus includitur in alio: ergo conceptibus vel praedicatis non componentibus, ac proinde Deus qui talibus praedicatis constituitur non erit compositus simpliciter per rationem.

Vergetur, & declaratur amplius, quia omnia 49 praedicata quae sunt in recta linea praedicamentali sunt vniversalia essentialia: sed omne vniversale essentialia directe positum in linea praedicamentali est aut vnum in multis specie distinctis, aut in multis solo numero differentibus; si primum est genus, si secundum species; ergo quidquid est in linea recta praedicamentali, v.g. substantiae est genus, vel species; ergo individuum, quod sub tali linea continetur constituitur generibus, & speciebus: sed in Deo nullum est genus neque species: ergo Deus non est sub linea praedicamentali substantiae; minor haec sic probatur, primo, quia omne genus, & species sunt extra rationem differentiae inferioris cuius genus, & species sunt, vt videre est in animali respectu rationalitatis, & in homine respectu petreitatis, sed nullus conceptus superior datur in Deo, qui sit extra differentiam ipsius ex eo quod omnis conceptus superior transcendit differentiam ultimam Dei, vt supra late demonstratum manet; ergo in Deo nullum est genus neque species: ergo Deus non componitur simpliciter ac proinde non erit in linea praedicamentali.

Secundo sic probatur eadem minor, quia genus 50 vt sic non potest dicere infinitam perfectionem, cum sit quid informe, & potentiale, nec includat actu perfectionem differentiae, nec differentia propria correspondens generi, & contrahens ipsum potest similiter dicere infinitam perfectionem cum non includat perfectionem generis: ergo ex tali genere, & differentia non constituitur infinita essentia: ergo simpliciter repugnat infinitam essentiam simpliciter ex genere, & differentia componi; quo circa licet in Deo possit concipi aliqua ratio communis Deo, & creaturis, & aliqua ratio propria Dei, non tamen possunt in Deo concipi ratio determinabilis, & ratio determinans ita praecise vt neutra in altera essentialiter includatur; est enim hic modus compositionis proprius rei finitae, quae ex vi suae differentiae constitutivae includat limitatam, ac praecisam aliquam perfectionem: sed illa determinatio simpliciori modo concipienda est eo modo quo supra diximus; ergo omnis compositio generis, & differentiae ableganda est a Deo, & omnino excludenda ab ipso.

Vergetur, vel praedicata generica, quae ponentur 51 ad constituendum Deum in tali praedicamento essent finitae perfectionis, vel infinitae: si finitae cum Deus sit infinitae perfectionis aliqua perfectio erit in Deo ultra perfectionem sui generis, aut ergo ea perfectio addita generi ad constituendum Deum est finita, vel infinita: si finita: ergo non constituit Deum in esse infiniti per vnionem, & additionem ad genus, si quidem finitum finito additum, non facit quidquam infinitum; si infinita: ergo in ea invenitur omnis perfectio divina, neque superaddi potest alia perfectio, quae non includatur in illa, imo ipsa ratio generica include-

Y y 2 tur

tur in tali differentia infinita simpliciter, quia in infinite perfecto per essentiam, & a se, ex eo quod omniperspectum sit, debet reperiri omnis perfectio: ergo illud quod vocatur genus vere non erit genus, quia genus non includitur in differentia.

2 Dices illum conceptum abstrahi a finito, & infinito. Bene: ergo non est infinitum, sicut animal quod abstrahit a rationali non est rationale, si autem differentia sit finita quæ additur illi conceptui abstrahenti a finito, & infinito, ac proinde non infinito, sine dubio ex tali additione non resultabit aliquod infinitum simpliciter, quia ex non infinito, & ex finito non fit infinitum sed finitum; unde non Deus, ut patet in compositione hominis qui finitus est, & clarius in angelo, angelus enim finitus est, quia ens, substantia, spirituale, vivens, intellectuale non sunt infinita, cum abstrahant ab infinito, & finito, & cum ex alio capite differentia angeli addita illis predicatis est finita, totus angelus superiora Dei non sunt infinita, & differentia addita illis ad constituendum Deum est finita, Deus non erit infinitus, sed finitus, unde non Deus quod est contradictio; si autem infinita sit differentia, non erit infinita in aliquo genere, sed potius in omni, quia Deus, qui ab illa constituitur, & accipit esse infinitum, non habet illud in aliquo genere, sed in omni: ergo includit in se formalissime, & essentialiter omnem perfectionem, quæ formaliter est in Deo: sed omnia illa predicata superiora sunt perfectiones formaliter contenta in Deo: ergo includuntur formalissime, & essentialiter in differentia ultima Dei: ergo non componunt Deum simpliciter per rationem: ergo Deus directe non ponitur in predicamento, quia quidquid ponitur in illo est compositum simpliciter per rationem ex genere, & differentia.

SUBSECTIO I.

Secundum, & tertium argumentum pro nostra sententia ponuntur.

53 **S**ecundo sic argumentor principaliter, quia nullus conceptus est in predicamento substantiæ, qui non sit analogus respectu Dei, & creaturarum, secundum principia Patris Hurtado: sed predicamentum non potest componi ex predicatis analogis: ergo Deus non est in predicamento substantiæ cum creaturis; maior sic demonstratur, quia secundum principia Patris Hurtado, transcendentia conceptus in ultima differentia rei constituit analogiam in tali conceptu, ut ipse docet in Logica disp. 9. sect. 3. sub-sectione 5. §. 70. ibi, opinantur alij analogiam propriam consistere in transcendentia, quibus libens assentior, quia per transcendentiam facile explicatur proportionalis convenientia conceptus obiectivi, sic ille: sed nullus conceptus est in predicamento substantiæ, qui non transcendat ultimam differentiam Dei: ergo nullus conceptus est in predicamento substantiæ, qui non sit analogus, &c. minor hæc sic probatur, quia ultima differentia Dei ut supra vidimus in sententia P. Hurtado est pura intellectio completa substantialis: ergo de tali ultima differentia predicantur hæc predicata formaliter substantia intellectualis completa: ergo talia predicata transcen-

dunt ultimam differentiam Dei; patet hæc consequentia, quia nihil aliud est transcendere conceptum superiorem differentiam, nisi quod talis conceptus formalissime predicetur de illa, & ideo ipse P. Hurtado ait ubi supra sect. 8. §. 101. substantiam completam transcendere ultimam differentiam Dei, quia illa est substantia formaliter, &c. ac de illa substantia formaliter predicatur: sed ultima differentia Dei est formalissime substantia completa, ut nunc Hurtado asserit, vivens, ut ipse docet in Metaphysica disp. 20. sect. 2. num. 21. ibi: in hoc conceptu (loquitur enim de differentia ultima Dei) includi rationem vitæ nulli potest esse dubium, quia Deum necessario apprehendimus in aliqua specie perfecta, vivens autem est omnium perfectissima; imo, & necessario intelligimus Deum actuale vitam. Item hæc vita, quæ includitur in formalissima differentia Dei est intellectualis, ac proinde purissima intellectio, ut hic auctor probat late *vera illa sententia*: ergo talis differentia ultima Dei formalissime est substantia, vivens, intellectualis, completa, ac proinde de illa formalissime predicantur omnia illa predicata: ergo omnia illa transcendent talem differentiam, ac proinde omnes illi conceptus erunt analogi, & non univoci, & sic sine dubitatione fallitur Hurtado in metaphysica disp. 9. sect. 4. §. 51. in fine, dum ait quid? Deo, & creaturis datur conceptus substantiæ intellectualis univocæ communis, nam substantia intellectualis non est transcendens formaliter: fallitur inquam, quia ut vidimus substantia intellectualis imbibitur in ultimo conceptu, & differentia Dei, quia de illo formalissime predicatur, liquidem in sententia huius auctoris talis conceptus ultimus, & differentialis est pura completa intellectio substantialis.

Sed demus substantiam intellectualem non transcendere differentiam Dei, non potest dubitari quin substantia completa, vivens, spiritualis transcendat Deum, ut ipse P. Hurtado docuit ubi supra: ergo caput predicamenti substantiæ, & alia duo predicata illius predicamenti erunt analogi respectu Dei, & creaturarum, & solum unum predicatum intellectualem nimirum erit univocum, quia non transcendit respectu Dei, & creaturarum; atqui quod non est sub capite predicamenti non potest esse in illo predicamento: ergo si Deus non est sub genere supremo, seu sub capite predicamenti substantiæ, quia illud non est univocum, sed analogum respectu Dei ex eo quod transcendat differentiam Dei, nullo modo erit in predicamento substantiæ, etiam si aliquod predicatum illius predicamenti sit univocum respectu Dei, & non analogum ex eo quod non transcendat differentiam Dei.

Vergetur, quia individuum quod est in predicamento est sub omnibus predicatis a summo usque ad infimum sibi convenientibus; unde si non est sub omnibus a summo, ita ut omnia non de illo predicentur, nullo modo reperitur in tali predicamento. Ideo enim Petrus, Bucephalus, & Gabriel Angelus sunt in predicamento substantiæ, quia sunt sub omnibus predicatis superioribus a summo, seu capite illius predicamenti usque ad infimum convenientibus, & proportionatis Petro, Bucephalo, & Gabrieli: sed Deus non est sub omnibus predicatis predicamenti substantiæ, tanquam sub generibus, & univocis: ergo non est in tali predicamento.

Ratio

- 56 Ratio autem videtur à priori, quia linea prædicamentalis non est mixta ex conceptionibus, aut prædicatis analogis, & univocis: sed solum pure constans ex univocis à primo usque ad infinitum; sed respectu Dei, & creaturarum non possunt esse omnia prædicata quæ componunt lineam prædicamenti substantiæ univoca: sed partim sunt univoca, & partim sunt analogica: ergo ex illis non potest fieri unum prædicamentum in quo sint Deus, & creatura.
- 57 Exemplo declaratur hoc manifesto, quia accidens, & substantia non possunt esse in quadam linea, quæ componatur ex ente ut sic, & reliquis prædicatis, etiam si aliquod prædicatum contentum in tali linea esset univocum respectu accidentis & substantiæ, quia caput talis lineæ esset analogum: unde quotiescunque incipit aliqua linea prædicamentalis ab omnibus maxime attenditur, ut caput talis lineæ sit univocum, & non analogum: atqui caput prædicamenti substantiæ scilicet substantia completa ut sic, quia est transcendens ultimam differentiam Dei est analogum sicut ens ad substantiam, & accidens per vos, quia transcendit: ergo nullo modo potest fieri, aut componi ex illo capite, & reliquis prædicatis una linea prædicamentalis sub qua sint Deus, & creatura, membra enim seu partes ut ita dicam, quæ non sunt sub uno capite, nullo modo pertinent ad idem corpus, quia caput univocum debet influere in omnia membra.
- 58 Sed Deus, & creatura non sunt sub uno capite prædicamenti substantiæ scilicet sub substantia completa ut sic, tanquam sub uno conceptu univoco, & generico, quia talis conceptus est analogus respectu Dei: ergo Deus non pertinet ad corpus illud artificiale prædicamenti substantiæ.
- 59 Quod expresse docuerat P. Hurtado in *logica, disp. 9. sect. 8. §. 108. ibi*. Dices secundum Dei attributa posse in prædicamento constitui. Respondetur Deum non constitui in prædicamento substantiæ ut dixi §. 23. sic ille. Verba autem §. 23. sic se habent, Deus autem abest à prædicamento, quia in illis prædicamentorum auctores noluerunt constitui nisi individua creaturæ: vero hæc opponantur ex diametro conclusioni ipsius Hurtado, quam posuit in metaphysica *disp. 9. §. 54. ibi*: itaque si res metaphysica expendatur, Deus non est expungendus à prædicamento substantiæ ut patet ex argumentorum solutione ipse videtur.
- 60 Præterea, nullo modo toleranda videtur solutio quam his verbis tenuit ipse Hurtado, ubi supra *sect. 4. §. 51. in fine*. Deinde prædicamentum est series prædicatorum ab individuo usque ad supremum conceptum dividendem ens, quod si in hac serie interijciuntur prædicata analogica, prædicamentum conflabitur ex analogis, quæ vere habent conceptum communem, sic ille. Hæc inquam solutio, quia destruit omnes conditiones prædicamenti nullo modo debet tolerari, quis enim unquam posuit prædicamentum, quod non solum non componeretur ex generibus, & neque ex univocis: sed quod absurdus est ex analogis: certe nullus; unde si omnes conditiones stabilitæ prædicamentorum ita evertantur, & funditus labefactentur, non solum dabuntur individua in prædicamentis: sed potius omnia prædicamenta medio tollentur sine ulla dubitatione; unde velint, nolint adversarij cogentur fateri Deum non

esse in prædicamento, quia si prædicamentum non est in eo, non potest quidquam esse, quia quod nihil est nihil continet sub se: ergo si omnes destruuntur conditiones prædicamentorum nullum erit prædicamentum, ac proinde Deus in prædicamento non erit, neque rationabiliter defenduntur conclusiones, quando omnia principia, & iura quibus innituntur res de quibus agimus negantur, & negliguntur, quia contra negantes principia non est arguendum; multo enim facilius erat adversarijs, & magis rationi consonum veritatem hanc sanctorum Patrum auctoritatibus firmam firmis argumentorum lateribus roboratam defendere, quam placitum ita lubricum tueri, ac docere, ut si aliquomodo defendi vellet necesse sit tot veritates convellere, & labefactare.

Tertio probatur principaliter, si Deus ponetur in prædicamento sub aliquo genere, sequeretur existentiam non esse de essentia divinæ naturæ: sed hoc est falsum: ergo id ex quo sequitur minor hæc est manifesta, & docetur, & probatur à P. Hur. in *metaph. disp. 20. de Deo, sec. 2. per 10. tam; præcipue à num. 17. usque ad 19.* ratione autem manifesta sic probatur, quia Deus in primo suo conceptu differt à creatura, in primo, & proprio conceptu illius, quia creatura est ens contingens, Deus autem necessarius; nisi enim formaliter hi conceptus apprehendantur non efformamus proprium conceptum Dei, neque creaturæ: ergo qui proprie concipit differentiam Dei, concipit formaliter necessitatem existendi: sed necessitas existendi est actualitas necessaria existentie; ergo de conceptu essentiali Dei est existentia: ergo falsum est negare existentiam de essentia divinæ naturæ: sequela illa maioris sic probatur, quia quidquid ponitur in prædicamento ponitur præcendendo ab existentia, omnia enim prædicamenta abstrahunt ab actuali exercitio existendi, quod est existentia: ergo si Deus ponitur in prædicamento abstrahitur ab existentia: sed nihil abstrahitur à prædicato quod sit de essentia alicuius, quia res sine omnibus prædicatis essentialibus nullo modo potest concipi neque esse; ergo si Deus poneretur abstractus ab existentia in prædicamento, sequeretur evidenter existentiam non esse de essentia Dei.

Urgetur, nam in rebus creatis in quibus essentia non est ex se, & ex ratione sua formali existens potest abstrahi essentia ab existentia, non tamen in Deo, qui est ens per essentiam, ac proinde de se ipso dicit: ego sum, qui sum, unde ex sua essentia est existens: ergo Deus nullo modo potest poni in prædicamento.

SVBSECTIO II.

Quarta, & quinta ratio ponuntur.

Quarto sic argumentor, quia omne quod est directe in prædicamento substantiæ vel est ut prima substantia (in basi prædicamenti tanquam fundamentum totius ordinis prædicatorum essentialium,) vel tanquam secunda substantia; sed neutro modo est in prædicamento; ergo nullo modo est in illo; hæc minor in qua est difficultas probatur quoad secundam partem, quia omnis secunda substantia aut est communis pluribus inferioribus essentialiter distinctis, aut

Yyy 3 pluribus

pluribus inferioribus solo numero differentibus secundum naturam, & substantiam: atqui Deus non continet sub se plures Deos specie, & essentialiter distinctos, quibus se communicet ut superior inferioribus, solum enim datur in divinis communicatio, qua pater se communicat filio, & Pater, & Filius media spiratione seu per illam se communicant Spiritui Sancto, alia autem communicatio superioris respectu inferiorum dissimilium in essentia, non datur in divinis, nec potest dari, quia de essentia Dei est ut sit singulare, & determinatum individuum.

64 Item Deus non continet plures Deos realiter distinctos, & numero differentes secundum naturam, & essentiam, quibus Deus se communicet ut superior: ergo nullo modo Deus est in prædicamento substantiæ ut secunda substantia.

65 Prima pars illius minoris principalis sic probatur, quia omnis prima substantia quæ in prædicamento collocatur, debet esse sub secunda substantia, aut generica, aut specifica, ut Petrus sub homine, vel ut Gabriel in sententia Thomistarum, sed neutro modo potest Deus esse in prædicamento: ergo non est in illo ut prima, & individua substantia; minor quoad secundam partem sic probatur, quia semper secunda substantia specifica habet plura individua sub se eiusdem speciei, & numero differentia: sed Deus non habet aliud individuum, quod sit eiusdem speciei cum ipso, quia vel illud est Deus, vel creatura; non Deus, quia iam darentur plures dii numero distincti, quod est hæreticum; neque ex creatura, quia nulla creatura est eiusdem speciei cum Deo, cum magis distet Deus à creaturis omnibus quam ab animalibus, & lapides ab Angelis ut de se patet; ergo Deus non est sub secunda substantia specifica: quod autem non sit sub generica; patet ex supradictis, ubi probavimus nullum conceptum posse dari in Deo quod possit esse genus, alias Deus componeretur ex actu, & potentia, quod est falsum.

66 Ultimo probatur ratione, quam ex Durando laudat P. Suarez, quia Deus secundum propriam essentialem, & constitutivam rationem suam non dicit præcisam perfectionem unius prædicamenti, sed omnia includit; formaliter quidem rationes plurium, eminenter autem omnium, non quod rationes aliquæ prædicamentales ut sic in Deo formaliter reperiantur, nam ut constituuntur in prædicamento includunt limitationem, & imperfectionem, quomodo dixit Dionysius *cap. 1. de divinis nominibus*, Deum esse supra substantiam, & Augustinus *7. de Trinitate, cap. 5.* Deum dici abusive substantiam, sed quod formales rationes, & denominationes aliquorum prædicamentorum secundum abstractiorem rationem, & eminentiorem tribuantur Deo cum proprietate, quæ convenientia universalissima interdum est cum primis generibus prædicamentorum, ut maxime constet in substantia, & relatione, interdum cum aliquibus speciebus ut esse sapientem, iustum, &c. quo sensu loquutus est Augustinus in *priori loco citato, ex 5. de Trinitate*, quod late prosequitur *sermone 28. de tempore*; alia vero prædicamenta neque huiusmodi convenientiam habent cum Deo, sed solum eminenter in Deo continentur, solumque per metaphoram ei attribuantur; ob hanc ergo causam, & infinitam eminentiam illius rationis constitutive Dei, non potest definiri ad aliquod prædicamentum, sed supra omnia, & extra omnia est tanquam fons omnium.

SECTIO VLTIMA.

Diluuntur Adversaria argumenta.

Ad locum Augustini, præter ea quæ à nobis dicta sunt supra, ubi satis, superque mentem tanti Doctoris explicuimus, Respondeo concedendo duo illa prædicata substantia videlicet, & relationes, hoc est similia illis quæ in prædicamentis ponuntur convenire proprie Deo, non vero cum imperfectionibus, quæ inveniuntur in talibus prædicatis, quatenus in prædicamento ponuntur, & quæ requiruntur necessario ut in illo res collocentur, v.g. imperfectio compositionis simpliciter, rationis incompletæ, generis, & speciei, &c. ideo Divus Augustinus *lib. 5. de Trinitate*, postquam dixit multa prædicamenta de Deo translatione prædicari, aut affirmari; subdit, si tamen de illo proprie aliquid dici ore hominis potest, ubi & prædicamenta asserit metaphorice, & per translationem de Deo enuntiari, hoc enim sonant illa verba de Deo, multa prædicamenta translatione prædicari, quod ut clarius intelligatur addit verbis citatis, nihil posse proprie attribui Deo de rebus propterea in prædicamento sunt, hoc denotant illa verba, si tamen de illo proprie, &c. quibus aperte satisfactum est menti, & verbis Divi Augustini.

Ad locum Damasceni, respondeo ex illo nullo modo posse colligi Deum poni in prædicamento, nam licet verum sit sanctum Doctorem asserere Deo proprie convenire filiationem, & paternitatem, ab eisque participare creaturas relationes proprias, nihilominus male colligitur, ex illis Verbis Deum in prædicamento poni, quia illæ relationes paternitatis, & filiationis non habent in se imperfectiones quas necessario debent habere ea, quæ in prædicamento collocantur, de quibus iam late egimus supra.

Ad aliud testimonium Damasceni, Respondeo cum P. Vasquez eo testimonio illi non tam curæ fuisse docere Deum esse in prædicamento, quam exempla proponere specierum, & generum, quorum exemplorum non semper requiritur veritas.

Ad locum Aristotelis respondeo, in tali loco non agere de Deo omnium rerum Creatore, sed de substantijs separatis, nomine enim Dei, ut optime notavit Fonseca videtur Aristoteles, non solum hic, sed etiam sæpe ad Angelos significandos, nam tantus Philosophus non poterat tam crasse errare, ut plures Deos, & quidem corporeos doceret, eo modo quo erat necessarium ut Deus esset animal licet immortalis: itaque, licet Aristoteles erraverit, quatenus posuit quasdam substantias superiores hominibus subtilissima corpora habentes, quasque Deos vocat, & ait convenire in ratione animalis cum homine, differre tamen ratione immortalitatis, ponique in prædicamento substantiæ, nullo modo tamen has imperfectiones tribuit Deo, cum certissime demonstraverit Aristoteles in *Metaphysica* Deum esse unum, incorporeum, & infinitum, ac proinde nullo modo limitibus prædicamentorum definiri.

Nec potest dici eum, qui circa Angelos erravit, erravisse etiam circa Deum tribuendo illi corpus sicut Angelis; non enim hoc potest dici, quia multi ex Patribus etiam tribuerunt corpus Angelis.

Quaest. Vltima Quæ, & qua ratione, &c. 543

lis vt Origenes, Imperator, Cæsar, dialogo 1. post medium. Basilii lib. 1. de Spiritu sancto, cap. 16. Atanasius lib. de communi essentia Patris in fine, quia definit Angelum esse animal rationale. Diuus Bernardus sermone 5. in Cantica, & lib. 5. de consideratione, c. 4. & Rupertus lib. 1. de Trinitate, & multi alij; & nihilominus nullo modo potest dici Deo hos sanctos tribuisse corpus, & errasse; ita miserrime circa Deum vt ipsum corporeum, & materialem facerent; ergo pari modo non potest colligi Aristotelem errasse circa Deum faciendum eum corporeum, & materialem, ac proinde animal rationale immortale, ex eo quod Angelus tribuerit corpus, & materialitatem, nam ad cognoscendum Deum à posteriori saltem, vt immaterialem, & spiritualem multa media reperiuntur in metaph. quæ nō occurrunt vt cognoscamus naturam Angelicam; vnde non mirum vt circa hanc errent Philosophi, qui solo lumine naturaliducuntur ad indagandas has veritates, quando quidem Doctores Ecclesiæ, qui maiori lumine hucbantur, eodem modo ac Philosophus circa naturam Angelicam procedebant. Ad Porphyrium eodem modo respondeo.

72 Ad primam rationem concedo maiorem, & nego minorem; ad probationem concedo maiorem, & nego minorem vt patet ex dictis.

73 Ad secundam respondetur facile quod quamvis aliqua rationis constitutio possit in Deo cogitari, non tamen hæc quæ est per compositionem generis, & differentia, non quia in rebus creatis genus, & differentia ex natura rei distinguantur; aut propter aliam quamcumque rationem; sed quia dicunt rationes ita præcisas, & limitatas vt repugnent diuinæ infinitati, vt bene ait P. Suarez, nam ex infinitate provenit in Deo vt nulla sit ratio superior, quæ non includatur, & transcendat vltimam differentiam Dei, ac per consequens vt non sit genus, & quia genus vt iam supra diximus petit vt sit extra rationem differentiarum, ac proinde sequitur vt Deus minime in prædicamento reperiatur vt patet ex supra dictis.

74 Ad vltimam rationem respondeo, qualitatem, & quantitatem etiam infinitas esse secundum quid tales; tum quia non sunt per essentiam infinitæ, tum quia non sunt in omni genere entis, sed solum in genere quantitatis, aut qualitatis; vnde etiam si infinita sint sicut sunt imperfecta entia, vt pote accidentia, ita sunt capaces compositionis ex genere, & differentia, quod non mirum cum sint capaces compositionis realis partium integralium, & compositionis cum substantia. Ex quibus euidenter colligitur non posse gradum fieri ad Deum, qui non est infinitus in aliquo genere solum, sed in omni genere, cum summa, & infinita perfectione propter quam est incapax compositionis ex genere, & differentia, quæ necessario requiritur vt res ponatur in prædicamento, vt patet ex supra dictis.

QVÆSTIO VLTIMA

Quæ, & qua ratione in prædicamento collocantur.

75 Tripliciter potest aliquid pertinere ad prædicamentum, primo directe componendo ip-

sam rectam lineam, seu existendo in illa recto ordine, & serie, eo modo quo corpus, viues, animal, &c. pertinent ad prædicamentum substantiæ; secundo indirecte, seu reductiue, hoc est ad latus vt solet dici, quatenus non per se, & ratione sui, collocantur, & existunt in tali linea, sed quatenus constituunt ea, quæ directe in tali linea ponuntur eo modo quo partes reducuntur ad totum tertio, eo modo quo individuum pertinet ad lineam prædicamenti, quod nec directe est in tali linea constituendo ipsam formaliter, nec reductiue; sed potius tanquam terminus per se, & basis, seu fundamentum, cui totum prædicamentum ædificium innititur.

SECTIO I.

Ponuntur prima, & secunda conclusio.

Prima conclusio: directe solum ponitur in prædicamento ens reale; patet hoc quia illud solum directe ponitur in prædicamento, quod simpliciter, & absolute prædicatur de fundamento prædicamenti, basi, seu termino illius, qui nihil aliud est quam individuum simpliciter reale; sed ens rationis, nullo modo potest absolute, & simpliciter prædicari de individuo reali; quia quod non est simpliciter ens, non potest esse simpliciter prædicatum; ergo ens rationis non ponitur in prædicamento, &c.

Deinde, quia prædicamentum est numerus prædicatorum inter quæ sine dubitatione dantur prædicata realia; sed ens rationis non constituit numerum cum entibus realibus; ergo ens rationis non ponitur in prædicamento.

Si autem velis facere alia prædicamenta fictitia solum entium rationis ad similitudinem prædicamentorum, de quibus agimus, facile patiar, nam in mea sententia ad similitudinem omnium prædicamentorum possunt entia rationis cum fundamento in re excogitari, vt late probatur tractatu de ente rationis, qua fictione liberaberis à cura ponendi ens rationis in prædicamento, siue directe, siue indirecte, quia ens rationis nec reductiue potest poni, cum solum sit ficta quedam similitudo, & non vera entis realis.

Secunda conclusio: Negationes, & privationes omnino excluduntur à prædicamento, quia illud est, vel directe, vel reductiue in aliquo prædicamento, quod participat directe, vel indirecte rationem illius prædicamenti; ideo enim accidentia nec directe nec indirecte sunt in prædicamento substantiæ, quia nec directe, nec indirecte participant rationem substantiæ, & contra vero vniuersalis substantialis, & alij modi huiusmodi reducuntur ad prædicamentum substantiæ, quia saltem imperfecte participant rationem substantiæ; & ideo modi substantiales dicuntur; sed negationes, & privationes nullo modo participant rationem alicuius prædicamenti, quia omnia prædicamenta sunt entia simpliciter positiva; ergo nullo modo, nec directe, nec indirecte sunt in aliquo prædicamento.

Dices negationes, & privationes esse entia negatiua realia, quatenus sunt negationes entium realium.

Contra, quia dicere quod sunt entia negatiua, est implicatio, sicut v. g. esset implicatorium dicere eam esse esse visum negativum, nam si est negatio

gatio visus: ergo est non visus, quomodo ergo dicitur visum negativum: ergo similiter si negatio entis est, non debet dici ens negativum: sed potius non ens, aut ut purius loquamur dicenda est negatio, seu privatio entis: sed demus, quod participet illud nomen entis, minime tamen participat rationem entis: ergo minime, aut directe, aut indirecte pertinent ad predicamentum.

7 Vergetur, quia illud quod opponitur contradictorie alicui non reducit ad illud cui opponitur: sed negatio entis positivi opponitur contradictorie enti positivo: ergo non reducit ad predicamenta entis positivi: sed potius expellitur à quacunque serie positivi, quia contradictorium quatenus maxime oppositum alteri pugnat cum illo destruit, & expellit illud, & non compatitur cum ipso.

SECTIO II.

Tertia Conclusio ponitur.

8 Tertia Conclusio: entia completa directe ponuntur in predicamento, incompleta autem reductive ponuntur. Hæc Conclusio est clara, quia predicamentum constat directe rebus perfectis, imperfecta autem reducuntur ad perfectam; atqui ens completum, & totale est perfectum; incompleta autem sunt entia imperfecta: ergo incompleta indirecte, & completa directe ponuntur. Item, quia entia incompleta natura sua ordinantur, & reducuntur ad completa tanquam partes ad totum: ergo entia incompleta solum ponuntur reductive in predicamento completorum. Præterea, quia eo modo est res in predicamento, quo est predicatum individui, quia predicamentum est series predicatorum: sed res incompleta, non directe, sed indirecte predicatur de individuo, quod est basis predicamenti; quia non dicimus Petrus est materia prima: sed potius dicimus Petrus habet materiam primam, sumendo indirecte, & in obliquo illam: ergo indirecte, & in obliquo ponitur res incompleta in predicamento.

9 Hinc sequitur partes physicas non directe in predicamento collocari, siue sint partes essentielles ut materia, forma, & unio, siue partes integrantes, v. g. pes, manus, & caput. Sed advertite, inter partes integrantes esse quædam quæ sunt incompleta: quoad statum, seu modum essendi, nam statim ac dividuntur à toto desinunt esse partes, huiusmodi sunt partes homogeneæ, id est, omnino inter se similes, veluti partes aquæ, quæ dum coniunguntur sunt inter se, totamque aquam actu componunt incompleta sunt, cum autem separantur, & desinunt componere alium modum essendi perfectiorem acquirunt; hæc igitur entia pro ratione status modo in predicamento collocantur, modo à predicamento exulant.

SUBSECTIO I.

De differentia controversitur, & quarta conclusio ponitur.

10 Aliqui negant expelli differentiam à predicamento directe: sed affirmandum est, quia

differentia semper concipitur ut constituens speciem in quocumque sensu concipitur; nam siue confuse sub hoc nomine differentie intelligatur, dicitur ordinem ad componendam, & distinguendam speciem; differentia enim ex definitione metaphysica nihil aliud est, quam distinctivum, & constitutivum essentie; si vero expresse sub ratione rationalitatis, etiam sumitur differentia ut incompleta, quia rationalitas nunquam concipitur nisi ut completivum constitutionis hominis; homo enim rationalitate in suo esse completo constituitur essentialiter, & sic teste Aristotele in capite de substantia differentie substantiales non sunt substantie, scilicet directe, & complete, ac proinde nulla differentia sub suo genere directe collocatur, repugnat enim hoc proprie compositioni ex genere, & differentia, ut constat ex Aristotele 1. metaphysicorum, c. 3. alioqui, & in tali compositione procederetur in infinitum, & ipsa differentia esset species, & predicaretur in quid, quæ omnia repugnant, ut indicavit etiam Aristoteles 1. Topicorum, cap. 13. Ponuntur ergo hæc differentie in predicamento reductive, quia sunt partes metaphysicæ illius, quod directe in predicamento collocatur.

Et licet materialiter differentia sit idem, quod totum, nihilominus proprie, & formaliter est pars metaphysica, & formalissime per modum partis significatur, & ideo dicitur ab Aristotele, & Porphyrio differentiam predicari in quale, quia significat formam ut adiacentem animali qualificando ipsum, quod est significare rem per modum partis, & per modum entis incompleti.

Dicit Hurtado, genus non magis completum esse quam differentiam, ac proinde sicut genus ponitur in predicamento, ita posse differentiam poni.

Sed contra primo, quia genus si sumatur potest componere, vel ut actu componitur cum differentia specie, sub hoc conceptu est quid incompletum, ac proinde directe non ponitur in predicamento; alio equidem modo concipitur genus metaphysice, id est, illud predicatum quod a genere re denominatur tale, ut quid abstractum, & præcisum ab omni ordine ad compositionem ut quædam essentia constans suo genere, & differentia, ratione videlicet communi, & propria, v. g. animal quatenus est compositum quoddam ex viventi, & sensibili sibi subsistenti, & suis constitutivis adæquate coalescenti, sistendo in hoc solum concipiendo naturam illam secundum se, & quatenus constituitur à suis partibus in esse totius completi, quod predicatum hoc modo conceptum sine dubio est quid completum non minus ac homo, qui ex eo quod suo genere, & differentia constat, & suis constitutivis superioribus, & inferioribus componitur metaphysice: ergo similiter animal si concipitur ut quædam natura vivens, sensibilis, & ut adæquatum principium operationum vegetabilium, & sensitivarum metaphysice est quid completum; differentia autem concipitur semper, v. g. rationalitas ut formam quædam simplex quoad expressum, non composita ex ratione superiori, & inferiori, & tali determinatione constituat, & componat speciem, ac proinde non significatur per modum totius completi, sed potius ut quid incompletum.

& quasi partiale completivum, constitutivum totius, & ideo licet genus constituitur directe in prædicamento; non tamen constituitur differentia. Nam gradui animalis, v. g. per accidens est componere cum differentia aliquid sibi inferius, hominem videlicet; differentia autem, quia concipitur per modum formæ, maxime per se convenit ordo ad componendam speciem, & distinguendam illam à quacunque alia, quia omnis forma dicit ordinem ad concretum, quod ex ipsa resultare debet: atqui non dicit talem ordinem ut quid completum: sed potius ut pars, & entitas incompleta, quia completum ut completum non ordinatur ad complendum: ergo semper, & sub quacunque consideratione differentia habet conceptum partis, & rei incompletæ per se, & quatenus forma metaphysica est.

14 Explicatur, quia anima ut sic, v. g. vel forma non concipitur in toto rigore, & in omni sensu ut incompleta, eo quod concipitur ut superior ratio respectu huius, & illius formæ particularis, & nihilominus semper consideratur ut incompleta, quia semper concipitur ex eo quod forma sit in ordine ad animatum, quod est concretum, quod constituitur ab illa, forma enim quatenus talis dicit ordinem essentiali ad effectum formalem proprium complendum, & constituendum: ergo similiter differentia metaphysica, v. g. rationalitas, quæ metaphysica forma est, non ideo absolute, ac simpliciter dicitur incompleta, quia per modum superioris communicatur huic, & illi inferiori Petro videlicet, & Paulo: sed quia dicit ordinem ad proprium concretum seu effectum formalem constituendum, & componendum, v. g. hominem, qui est species, & totum metaphysice completum. In prima enim consideratione licet aliquid habeat incomplementum, ex ea parte qua concipitur ut actu componens, seu potens componere cum talitate differentie inferioris, nihilominus quia talis compositio inferioris est quasi per accidens illi, quia non est ex indigentia propria: sed ex indigentia inferioris, non dicitur simpliciter, & absolute incomplementum: sed solum aliquo modo, quod ideo compatitur cum ratione totius potentialis respectu ipsorum inferiorum. Itaque tota, & adæquata simpliciter ratio quare differentia dicitur absolute, ac simpliciter incompleta, non est quia est in ordine ad inferiora: sed potius, quia est forma quædam simplex quoad expressum ordinata ad componendum proprium effectum formalem metaphysicum, quem non respicit ut ratio superior suum inferius: sed potius ut pars totum, & ut completivum essentiali completum.

15 Tunc sic, genus non est forma alicuius quasi æqualis effectus formalis, neque est pars alicuius totius ad quod componendum, & constituendum per se ordinatur: sed potius est, & concipitur per modum cuiusdam gradus completi, & totalis sufficienter constituti in suo esse, & in ratione principij adæquati operationum perfectarum; ergo licet differentia ratione illius incompleti, quod habet ex eo quod forma sit, expellatur à prædicamento, genus nullo modo potest expelli ab illo, quia per se, & ex indigentia propria nullum habet incomplementum: sed potius ex parte sua est per se, & essentialiter completum, ut iam diximus; unde non bene debet à differentia ad genus argui quoad hunc finem, videlicet.

R. P. Ioseph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

rei ut sit, vel non sit in prædicamento.

Contra secundo, quia differentia licet sit idem cum subiecto, & cum tota entitate illius à parte rei, non tamen significat illud tanquam quid formaliter illi conveniens; nec tanquam formale significatum proprium: sed tantum connotative, & quasi extrinsece; genus autem significat per modum totius potentialis omne quod est in subiecto inferiori in specie videlicet, quatenus est id totum formaliter in potentia quod est species actu, & ratione huius significationis, & continentia potentialis quam non habet differentia genus est ens completum, & ponitur directe in prædicamento non vero differentia.

Dices continere in potentia, & confuse non sufficere ad complementum substantiæ; sed continere in actu, alias materia prima quæ in potentia continet forma erit substantia completa.

Sed contra, quia continere in confuso, aut tanquam totum potenziale, ut bene adnotat P. Suarez non est includere in potentia physica reali, & vere passiva, qualis est materia prima: sed dicitur esse in potentia logice, aut secundum rationem, quæ potentia non excludit, quin res concepta actu sit completa substantia, & actu includat quidquid ad tale complementum necessarium est, quamvis illud totum non concipiatur directe tali conceptu, sed confuse per modum totius, atque adeo per modum substantiæ completæ, quia entitas completa nihil aliud est quam entitas totalis, & integræ antecedens patet ex modo concipiendi, & prædicandi; nam homo nihil aliud est quam ipsa individua completa sub ratione unius, & ideo ut sic includit totam substantiam individuorum, & idem est de superioribus prædicatis proportionaliter, & ideo possunt superiora de inferioribus prædicari, quia dicunt totum quod in illis est, unde cum alias dicant illud ipsum totum per modum subsistentis, seu existentis ut id quod est, dicunt etiam illud per modum substantiæ completæ, & totalis.

SVBSECTIO II.

Ponuntur quinta, sexta & septima conclusio.

Quinta conclusio: omnia entia per se, aut per se accidentalia, aut substantialia, ut supra explicimus, ponuntur directe in prædicamento, atque adeo entia per accidens à prædicamentis ablegantur, quia entia per accidens cum non sint unius essentie, sed plura contineant completa entia, ex quibus essentia una constari nequit, ita vera genera aut species esse non possunt, quod requiritur ad hoc ut sit aliquid in prædicamento, ut v. g. acervus lapidum; ergo sola entia per se sunt directe in prædicamento collocanda. Ratione huius conditionis excluduntur à recta linea prædicamenti omnia entia artificialia ut scamnum, quia non habent propriam unionem in suis partibus; unde partes eius ex sua natura, sunt completa entia, & non ordinantur ad compositionem; nam si ex natura sua ordinarentur non entia artificialia, sed naturalia dicerentur; nec indigerent unionem artis: sed naturæ, cum autem unio artis non sit propria unio, non facit proprie unum artificiatum illud, & sic totum artificiale non est una essentia, sed

Z z z plures

546 Disp. IX. De prædicamento Substantiæ,

plures essentia simul coniunctæ quæ sunt sine dubio vnum per accidens, in prædicamentis autem licet ponantur entia per se accidentalia, non tamen ponitur ens per accidens, quia singula prædicamenta sunt pro singulis essentijs, & distinctæ genere essentia sunt in distinctis generibus prædicamentorum.

20 Dices, aurum factum arte chimica est aurum artificiale, quia arte factum est, & nihilominus est ens per se, & est vna essentia, quia est eiusdem essentia cum auro naturali; unde tam directe ponitur in prædicamento sicut aliud: ergo falso excluditur artificium à prædicamento.

21 Respondetur cum evidentia, & sine dubitatione, aurum chymicum, tam quoad substantiam, quam quoad compositionem omnem substantialem esse naturale non artificiale; nam & substantia est eiusdem rationis cum substantia auri naturalis, & principia compositionis substantialis sunt naturalia, & compositio ipsa substantialis est naturalis, quia est vno actus, & potentia naturalis, solum igitur dicitur aurum artificiale ratione preparationum antecedentium, & ratione applicationis activorum passivis, vel modi disponendi; modi enim illi præparandi materiam, & inducendi dispositiones ad aurum producendum sunt ab arte excogitati, & distincti à modis naturalibus, quibus aurum produci solet à natura, quocirca aurum chymicum quæ naturalis, non quæ artificiale ponitur in prædicamento.

22 Sexta conclusio: æquivoca, analogæ, & complexa non ponuntur in prædicamento directe: probatur, prædicamentum est prædicatum, quæ æqualiter de inferioribus prædicantur, ac proinde quæ sunt vel genera vel species: atqui æquivoca analogæ, & complexa non sunt genera neque species, quia non sunt universalis ex eo quod non habeant unitatem simpliciter quæ requiritur ad universale simpliciter, cum habeant simpliciter pluralitatem: ergo non sunt in prædicamento. Præterea, quia prædicamenta ordinantur ad distinguendas res inter se: sed æquivoca, complexa, & analogæ hanc distinctionem non habent: sed potius confusionem, cum sint plura quasi permixta; ergo. Deinde Aristoteles prius divisit ens in complexum, & in incomplexum, & postea incomplexum subdividit in decem prædicamenta, per quod evidenter colligitur Aristotelem exclusisse complexa à prædicamentis.

23 Hic nota complexa esse in duplici differentia, quædam constant ex naturis diversarum prædicamentorum iuxta exigentiam diversarum rerum, quas includunt ut homo albus, quod complexum secundum primam partem ponitur in prædicamento substantia, quoad secundam vero in prædicamento qualitatibus. Alia complexa sunt, quæ constant ex partibus eiusdem ordinis ut animal rationale, & hæc complexa secundum genus ponuntur directe in prædicamento, indirecte autem secundum differentiam.

24 Ultima conclusio, voces non ponuntur in prædicamento etiam ut significativæ rerum: probatur, quia illa ponuntur in prædicamento, quæ subiiciuntur, & prædicantur; sed voces ut significativæ rerum non subiiciuntur, & prædicantur ut de se pater; ergo res illæ significatæ per voces, non vero ipsæ voces ponuntur in prædicamento, data opera dixi voces ut significativæ rerum non poni in prædicamento, nam si de

illis ut sunt quædam qualitates naturaliter procedentes ab agente naturali, agamus per se in suo prædicamento collocantur, & idem est de conceptibus; Item illud ponitur in prædicamento quod est prædicatum essentiale individui: sed voces, & conceptus non prædicantur essentialiter de individuo, ergo non ponuntur in prædicamento directe.

Omnes conditiones requisitæ ut res in prædicamento ponantur his versibus continentur.

Vox una, & simplex rebus concinna locandis,

Entia per se finita, realia, tota.

Vox vna, id est, res univoca: simplex, id est, 26 non complexa ut aliquis homo; Entia per se finita, id est, quæ habent genus, & differentiam: Realia id est, quod non sint entia rationis. Tota, id est, quod non sint entia incompleta.

DISPUTATIO IX.

De Prædicamento Substantia.

QVÆSTIO I.

De acceptionibus huius nominis Substantia.

NE dum loquimur sermonemque textimus de rebus in nominum ignorantiam dilabamur, ut sapienter docet Hilarius lib. de symo tom. 6. opera prætorum duxi huius nominis, substantia, acceptiones, & significationes enotare, ut ipsorum face præeunte, clarius, dilucidius, ac evidentius mysteria, difficultatesque rei per ipsum nomen significatæ rimemur, ac enucleemus.

Primo sumitur substantia pro principio seu fundamento rei, & ideo substantia dicitur primum ens, & non aliquid ens: sed simpliciter ens. Averroes legit loco illius nominis, primum fundamentum omnium entium, id est, ens cui innituntur, & fundantur omnia, à quo tanquam à principio dimanant modi, & accidentia, quod aperte tradit Aristoteles lib. 7. metaphysicæ cap. 1. rursus lib. 2. ethicorum ad Eudemum omnes sperandorum substantia rerum: unde secundum mentem Anselmi, & Divi Thomæ; imo omnium scholasticorum, ut bene adnotat P. Suarez tomo de fide, disp. 6. sec. 3. fides vocatur substantia rerum, quia est fundamentum spei, quia nomen hypostasis, quæ habetur græce loco substantia proprie significat fundamentum, seu substantiam quatenus substat alijs, & quia proprium est fidei fulsire spem, non posset enim homo sperare nisi crederet, ideo certitudo fidei proportionata est certitudini fidei, & hoc etiam significat Augustinus, qui locis citatis ait legis fidem esse substantiam sperantium, nam est veluti baculus, in quo viatores nituntur ad sperandum, & quoniam huius vitæ quasi velocissimi fluminis cursum transmeant felicissime, eo modo quo sanctus Iacob, Genesis 32. dicebat in baculo meo trans-